

**T.C.
SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ
HAMİDİYE SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**GENİTOPELVİK AĞRI VE BİRLEŞME
BOZUKLUKLARI TANISI ALAN
KADINLARIN İLK NESNE İLİŞKİLERİ
İLE CİNSELLEŞMİŞ BEDEN
TASARIMLARININ RORSCHACH TESTİ
İLE DEĞERLENDİRİLMESİ**

ŞEYDA KARARGAN

**TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. ENGİN EMREM BEŞTEPE**

**KLİNİK PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
HAZİRAN/2024**

TEŞEKKÜR

Psikolojinin geçtiğimiz yüzyıl ile birlikte geldiği nokta düşünüldüğünde bir psikoloğun kendi bakış açısını kazanabilmesi için verdiği uğraş mesleğin belki de en sancılı ama aynı zamanda en tatmin elde ettiği uğraşısı olabilir. Yolculuğumun başlangıç noktasının İstanbul Üniversitesi olmasından büyük mutluluk duymaktayım. Lisans eğitimim boyunca bakış açımın temellerini atmakta büyük katkısı olduğunu düşündüğüm Dr. Öğr. Üyesi Bengi Pirim Düşgör, Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Yavuz Sever, Doç. Dr. İrem Erdem Atak hocalarıma teşekkürlerimi sunarım.

Tez sürecinin başlangıcında endişeler ile gittiğim Prof. Dr. Emrem Beştepe hocamın verdiği cesaret ve destekler için müteşekkir olmakla birlikte veri toplama sürecinde bana yardımcı olan, tez konumu şekillendirmekte ve kaynak sunmakta oldukça cömert davranan Prof. Dr. Özay Özdemir'e teşekkür ederim. Klinik Psikoloji Anabilim Dalı'na da teşekkürlerimi sunmaktayım.

Yönümü belirlemekte girdiğim her zorlu anda yanımda olacaklarını bildiğim sıra arkadaşlarım, dostlarım Eda Kılıç, Leyda Şişman, Senanur Oğrak, Ceren Dulman ve Gizem Şener'e her daim destekleri ile yanımda oldukları için bu teşekkürü borç bilirim. Dostluğun ne olduğuna ilişkin fikirlerimin ana kaynağı olan can dostum İrem Dicle Yanmaz'a inancı, desteği, sevgisi ve yanımdaki varlığı için ne kadar teşekkür etsem az.

Bugün bu satırları yazabilmemde katkılarını görmezden gelemeyeceğim aileme bana inandıkları ve desteklerini esirgemedikleri için kendimi hep şanslı hissettim. Arzularımın peşinden gitmem için bana cesaret veren anneme, sırtımı yaslayabileceğim bir güç olduğuna şüphe etmediğim babama, düşüncelerime verdiği kıymet ile beni hep değerli hissettiren ablama, merhametinin yarattığı sıcaklığıyla kardeşi olmaktan mutluluk duyduğum abime çok teşekkür ederim.

Hayatımın bu döneminde içinden geçtiğim zorlu anları kolaylaştıran, varlığıyla, desteğiyle, bana dair inancıyla güç veren sevgilim Burhan Atahan'a çok teşekkür ediyorum. Birlikte yürüdüğümüz yolların her daim aydınlığa çıkacağına dair umudu içimde yeşerttiği için de kendisine müteşekkirim.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	iiiv
İÇİNDEKİLER	v
ŞEKİLLER LİSTESİ	vvii
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	viii
ÖZET	ixx
ABSTRACT	xi
1. GİRİŞ VE AMAÇ	1
2. GENEL BİLGİLER	6
2.1. GENİTOPELVİK AĞRI ve PENATRASYON BOZUKLUĞU (GPA/PB) AÇIKLAMASI.....	6
2.1.1. Genitopelvik Ağrı Ve Penetrasyon Bozukluğu (GPA/PB) Tarihsel Bakış	6
2.1.2 Genitopelvik Ağrı Ve Penetrasyon Bozukluğu (GPA/Pb) Tanımı	7
2.2. PSİKANALİTİK KURAMDA KADINLIK	8
2.2.1. Klasik Psikanalitik Kuramda Kadınlık.....	8
2.2.2. Freud Sonrası Kadınlık Ve Kadın Cinselliğine Dair Açıklamalar	13
2.2.3. Çağdaş Kadın Psikanalistlerin Kadınlık Üzerine Görüşleri.....	19
2.3. PSİKANALİTİK KURAMDA CİNSELLİK	22
2.3.1. Psikanalitik Kuramda Cinsiyet.....	22
2.3.2 Psikanalitik Kuramda Cinsel İşlev	27
2.4. PSİKANALİTİK KURAMDA NESNE.....	32
2.4.1. Nesne İlişkileri Kuramı İçin Nesne	35
2.4.2. Lacanyen Psikanaliz İçin Nesne.....	40
3. GEREÇ VE YÖNTEM	45
3.1. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ.....	45
3.1.1. Kuramsal Hipotezler	
3.1.2. İşlemsel Hipotezler	
3.2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	45
3.3. ARAŞTIRMADA KULLANILAN ÖLÇME ARAÇLARI	46
3.3.1. Cinsel Bozukluklar Veri Formu	46
3.3.2. Rorschach Testi.....	46
4. BULGULAR.....	49
4.1. RORSCHACH UYGULAMASININ GENEL DEĞERLENDİRİLMESİ	49
4.2. RORSCHACH TESTİ İLE BEDEN TASARIMLARININ PSİKANALİTİK AÇIDAN İNCELENMESİ	51
4.3. RORSCHACH TESTİ İLE ERKEN DÖNEM NESNE İLİŞKİLERİ İLE ÖZDEŞİM	

PROBLEMLERİNİN PSİKANALİTİK AÇIDAN İNCELENMESİ	56
4.4. RORSCHACH TESTİ İLE DÜRTÜSEL DÜNYANIN PSİKANALİTİK AÇIDAN İNCELENMESİ	65
4.5. RORSCHACH TESTİ YANITLARINDA GÖRÜNÜR OLAN SAVUNMA MEKANİZMALARI.....	68
5. TARTIŞMA	70
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	77
KAYNAKLAR	78
EKLER.....	81

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1: L şeması

SİMGELER VE KISALTMALAR

DSM : Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı

GPA/PB: Genitopelvik Ağrı/Penetrasyon Bozukluğu

GENİTOPELVİK AĞRI VE BİRLEŞME BOZUKLUKLARI TANISI ALAN KADINLARIN İLK NESNE İLİŞKİLERİ İLE CİNSELLEŞMİŞ BEDEN TASARIMLARININ RORSCHACH TESTİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖZET

Amaç: Genitopelvik ağrı/birleşme bozukluğu kadınların kadınsılığını yaşaması, eş ilişkisinde karşılıklı tatmin duygusunu hissetmesi ve benlik değeri üzerinde önemli bir etkiye sahip bir cinsel işlev bozukluğudur. Hastalığın anlaşılabilmesi için kadınların kurdukları ilişkilere odaklanılması amaçlanmaktadır. Partneri ile kurdukları ilişki erken dönem nesne ilişkilerinin bir tekrarı niteliğini taşımaktadır. Yapılan çalışmalarda eşlerin daha az talepkar olduğu, ılımlı, uysal, şikayetçi olmayan eşler oldukları görülmektedir. Bu çalışmada; genitopelvik ağrı/birleşme bozukluğu tanısı alan kadınların birçok soruya gebe cinsellik deneyimleri arkaik dönem anne ile kurulan ilişki, babanın simgesel varlığının anlamı, çift üzerinden deneyimlenen aktarım ile incelemeyi amaçlamaktadır.

Gereç ve Yöntem: Kullanılan araçlar Demografik bilgi formu ve Rorschach Testi'nden oluşmaktadır. Projektif testlerden alınan yanıtlar çalışmayı yapan kişi tarafından psikanalitik kuram çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bunun yanı sıra Fransız Okulu'na uygun geliştirilen içerik analizi ile de yorumlar zenginleştirilmiştir.

Bulgular: Genito pelvik ağrı ve birleşme bozukluğu tanısı alan kadınların analizi cinsel dürtünün nesne libidosu olarak ötekine aktarılmasını ve ötekine bir kapı açmayı bu denli zor kılan etkenin zarar görme endişelerini ifade eden temsiller ile ilişkili olduğu bulgulanmıştır. Bedenin parça parça, dağılmış, cinsiyete atıfta bulunmayan yapısı ile sınırı koruma ihtiyacı babasal işlevin eksikliği ile yorumlanarak bağlantılandırılmıştır.

Sonuç: Çalışmamızda kullanılan Rorschach Testi yanıtlarından elde edilen yanıtların analiz edilmesi ile genito pelvik ağrı ve birleşme bozukluğu tanısı alan kadınların anneleri ile kurdukları ilişkilerin kadınlığın iletimini elverişsiz kıldığı, babalık işlevinin yerine getirilmesinde eksiklik olduğu ve cinselliğin bedende ve ruhsallıkta yarattığı yoğun duygularını regüle etmenin mümkün olmadığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler; Babalık İşlevi, Cinsiyetlenme, Erken Dönem Nesne İlişkileri, Genitopelvik Ağrı ve Birleşme Bozukluğu, Kadınsılık, Vajinismus

EVALUATION OF FIRST OBJECT RELATIONS AND SEXUALIZED BODY DESIGNS OF WOMEN DIAGNOSED WITH GENITO PELVIC PAIN AND PENETRATION DISORDER THROUGH RORSCHACH TEST

ABSTRACT

Aim: Genitopelvic pain/dyspareunia is a sexual dysfunction that significantly impacts women's experience of femininity, mutual satisfaction in intimate relationships, and self-esteem. The focus is on understanding the disease by examining women's relationships. The relationships they form with their partners often reflect a repetition of early object relationships. Studies suggest that partners of women with this condition tend to be less demanding, moderate, compliant, and non-complaining. This study aims to explore the sexual experiences of women diagnosed with genitopelvic pain/dyspareunia through various questions related to pregnancy, examining the relationship established with the archaic period mother, the symbolic significance of the father's presence, and the transmission experienced through the couple.

Materials and Methods: The tools used include a Demographic Information Form and the Rorschach Test. Responses from projective tests were evaluated by the researcher within the framework of psychoanalytic theory. Additionally, comments were enriched through content analysis developed according to the French School.

Results: Analysis of women diagnosed with genitopelvic pain and dyspareunia revealed that the difficulty in transferring sexual impulse to the other and opening a door to the other is associated with representations expressing concerns about injury. The need to protect boundaries with a body that is fragmented, dispersed, and non-referential to gender is interpreted in connection with paternal function deficiency.

Conclusion: Our study indicates that the relationships women diagnosed with genitopelvic pain and dyspareunia have with their mothers hinder the transmission of femininity, and there is a deficiency in fulfilling the paternal function, making it difficult to regulate intense emotions arising from sexuality in body and psyche.

Keywords: Dyspareunia, Early object relations, Gender Identity, Genitopelvic Pain and Penetration Disorder, Paternal Function, Vaginismus

1. GİRİŞ VE AMAÇ

Bu çalışmada herhangi bir organik bozukluk olmamasına rağmen cinsel birleşme esnasında zorluk yaşanması durumunda Genitopelvik Ağrı/Penetrasyon Bozukluğu (GPA/PB) olarak adlandırılan bozukluğu deneyimleyen kadınların ruhsal işleyişlerinin çözümlenmesinin yanı sıra, kadınlık, annelik, anne-kız ilişkisi ve bu ilişkide anneden kıza kadınlık ve anneliğin iletilmesinin psikanalitik bakış açısıyla değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Genitopelvik Ağrı/Penetrasyon Bozukluğu tanı kategorisi DSM-V ile birlikte vajinismus ve disparoni tanılarını kapsayacak şekilde geliştirilmiştir. Bu tanı kategorisinin içerdiği semptomların içeriğine bakıldığında birleşme sırasında vajinaya girememe, vajinaya girme ya da girme girişimleri sırasında vulvovajinada/pelviste belirgin ağrı hissetme, vajinaya girme eyleminin gerçekleşeceği beklenirken ya da girme sırasında ya da girilmesinden dolayı, vulvovajinada/pelviste ağrı duyma ile ilgili olarak belirgin korku/kaygı duyma ve/veya vajinaya girme girişimi sırasında pelvis taban kaslarını çok germe ya da sıkma olduğu görülmektedir. (1)

Kişinin cinsel yaşantısındaki problemlerin hayatının tamamına etki ettiği görülür. Bu anlamda kadının kadınsılığını yaşaması, eş ilişkisinde karşılıklı tatmin duygusunu hissetmesi ve benlik değerini belirlemesi açısından kritik öneme sahip olan cinselliğini yaşamakta karşılaştığı zorlukları ele almak çok büyük önem arz etmektedir. GPA/PB toplumumuzda sık görülen bir cinsel işlev bozukluğu olmakla birlikte psikodinamik boyutları oldukça az ele alınmış bir konudur. Cinselliğe ve bedene dair toplumsal yargılarla ilk karşılaştığımız yer erken nesne ilişkilerimizin altında saklıdır. Anne karnından başlayarak bebeğe dair hayallerin kurulduğu, o hayaller üzerine gerçekliğin inşa edildiği, annenin kendi kadınsılığını ilettiği, babanın ilişkiye dahil olarak toplumsal yasakları aktardığı, dilin simgesel düzenine ait imgelerin dahil edildiği bu dönem ruhsal dinamikleri anlamak için çok kıymetlidir. Özellikle bu dönemi kapsayan psikoseksüel gelişim basamaklarındaki herhangi bir fiksasyon patolojiyi ortaya çıkarabilmektedir. GPA/PB tanısı almış bir kişinin ilişkiye dair zihinsel tasarımları, cinselliğe dair yerleşik fikirleri bu dönemden köken alarak oluşmuştur.

GPA/PB ile ilgili çalışmalara bakıldığında hastaların sosyodemografik özellikleri, cinselliğe dair inançları, bu bozukluğun kendine döndürülmüş hali olan suçluluk duygusu, cinsel doyuma dair negatif duyguları, kullandıkları savunma mekanizmaları ve nesne

ilişkileri incelenmiştir. Bu çalışmalardan elde edilen sonuca göre GPA/PB hem bir sağlık sorunu hem bir sosyolojik sorun olduğu gösterilmiştir (2). Bireyin toplumun sosyolojik yapısı ile ilk tanışıklığının olduğu erken dönem aile içi yaşantılar ise nesne ilişkileri bağlamında ele alınmış ve erken dönemde ebeveynleriyle kurdukları ilişkilerde deneyimledikleri yaşantıların yetişkin döneminde kurdukları romantik ilişkilerde etkisi yabancılaşma, güvensiz bağlanma ve egosantrizm ile ilişki doyumu arasında orta düzey negatif ilişki olduğu gösterilmiştir (3). GPA/PB üzerine yapılan bu çalışmalarda görüldüğü üzere toplum yapısı, aile içi dinamikler, erken dönem nesne ilişkileri ve bağlanma biçimleri bozukluğun anlaşılmasında önem arz etmektedir.

Öte yandan, ebeveyn tasarımları kişinin bir ötekiyle nasıl ilişki kuracağını belirleyicisidir. Özellikle de annenin kendisini bir kadın ve anne olarak nasıl deneyimlediği bu deneyimleri bebeğiyle kurduğu ilişkiye aktarması açısından kritiktir. Anne olduktan sonra kadınlığını yaşamayı bir kenara bırakıp yalnızca ebeveyn rolünde kalan kadınlar veya yalnızca partner ilişkisinde kalıp anneliği geri planda bırakan kadınlar kız çocuklarının kadınlığa giden yolunu nasıl etkilemektedir? Burada şehvet ve şefkatin bir arada tutulamaması sorunu var gibidir. Biri ötekini dışlamakta ve birliktelikleri çatışma yaratmaktadır. Anneliğin şefkatini bakım vererek yaşarken eşiyle yaşadığı tutkuyu sürdürmemek veyahut eşiyle yaşadığı şehvete kapılıp birincil annesel meşguliyeti yaşayamamak söz konusu olabilmektedir. GPA/PB tanısı almış kadınların annelerinin ebeveynlikleriyle birlikte kadınlıklarını askıya kaldırmaları bu kadınların şehveti ilişkilerine nasıl yedirecekleri, cinselliklerini nasıl yaşayacakları konusunda zihinsel temsillerini eksik bıraktığı düşünülebilir. Cinsel dürtüleri bastırma mekanizması, dürtüleri bastırılmış anneden miras alınabileceği gibi toplumsal yasaların temsilcisi babanın kastrasyon tehdidinden köken alabilir.

Genitopelvik ağrı ve penetrasyon bozukluğu hastalarının eş ilişkileri incelendiğinde belirli bir patern keşfedilmiştir. Bu tanıyı almış kadınların eşlerinin kişilik özelliklerine bakıldığında bağımlı, aşırı koruyucu, nazik kişiler oldukları görülmüştür. Partner seçiminde bu kadınların tercihinin agresyonunu ifade etmekten korkan, pasif ve fazla anlayışlı kişiler yönünde olduğu görülmektedir. Bu yönde bir eğilimin sebebi ise baba ile kurulan erken dönem nesne ilişkilerine dayandırılmaktadır. Babanın sınır tanımaz, tehditkâr ve zorlayıcı yapısının tam zıt kutbuna yerleştirilebilecek bu eş sayesinde kadınlar kendilerini koruma, içeriği tutma, barikat kurma ve sınır çizme ihtiyaçlarını

gidermek için elverişli bir ilişkiye sahip olabilmektedirler. Böylelikle sınırlarının aşılmasından korku duyan kadın kendilik bütünlüğü koruyabilmekte, ötekini dışarıda tutabilmekte, bedenlerinin kontrolünü sağlayabilmektedirler. Hem eşin kendi agresyonundan korkuyor olması hem kadının yakınlık korkusu semptomun gelişmesine katkı sağlamaktadır. Eşlerin ortak üretimi gibi görünen bu semptom bir yandan da bu çiftlerin kendi ebeveynlerine olan sadaketlerinin bir ifadesi gibidir. Her iki çift de erken dönem aşk ilişkilerine bağlılıklarını sürdürmek suretiyle olgun ilişkiler kuramamaktadırlar. (4)

Bir diğer etki alanı elbette ki beden imgesidir. Beden imgesinin ve cinselliğin birbiriyle ilişkili olduğu araştırmacılar tarafından incelenmiştir. Kişinin bedenine ait fikirler kendiliğe ait imgeleri önemli ölçüde etkilemektedir. GPA/PB tanısı almış kişilerin cinsel birleşme deneyimlerinde yaşadıkları tekrarlayan başarısız girişimler kendiliğe atfedilerek mahcubiyet, başarısızlık, zarar görme ve kırılmışlık duygularına sebebiyet verdiği görülmüştür. Burada fark edilen şey şudur ki kadınların vücutlarının tek bir bölgesine ait olumsuz tasarımları bütün bedene ve hatta daha da ötesi bütün varoluşuna yayılmasıdır. Burada bedene yapılan yatırımın taşıdığı düşünülebilmektedir. Beden imajı ve genital imajı bu hastalığın hissettirdiği başarısızlıklar, eksiklik, yarım olma hisleri tarafından değersizleştirilmiştir (5).

GPA/PB tanısı almış kişilerin hissettiği ağrı ya da ağrı beklentisini anlama yolculuğumuzda bize yol gösterebileceğini umduğumuz bir çalışma alanının da ağrı çalışmaları olduğunu düşünürsek gözümü buradan elde edilen bilgilere çevirmek faydalı olacaktır. Kronik ağrı hastalarının öznel deneyimlerinden yola çıkarak kendilik/benlik algılarının fenomenolojik olarak incelendiği çalışmada ağrının kişiyi negatif düşüncelere sahip olmasına neden olmakla başlayan sürecin içselleştirilerek benliğin/kendiliğin bir parçası haline geldiğini ve bu kendiliğin “olumsuz” parçası nesne ilişkileriyle karşı tarafa yansıtılarak devam ettiğini ve nihayetinde yansıtılan bu olumsuzluğun geri dönüşü olarak bu ağrıyla cezalandırıldıkları düşüncesiyle sonlandığı ifade edilmiştir. Burada ağrı hastalarının mazoşistik bir ilişki tarzı kurduklarına ilişkin bir sonuç olduğu görülmektedir. Buradaki tartışmanın yarattığı ikilem ise şuraya dayanmaktadır, GPA/PB tanısı almış hastalar hadım etme fantezileriyle penisi değersizleştirerek eşlerini mi cezalandırmaktadır; yoksa ağrının neden olduğu hem fiziksel acıyla hem de olumsuz kendilik tasarımlarıyla kendilerini mi cezalandırmaktadırlar? (6)

Bu çalışmada herhangi bir organik bozukluk olmamasına rağmen cinsel birleşme esnasında zorluk yaşanması durumunda genito pelvik ağrı ve birleşme olarak adlandırılan bozuklukta; bu kadınların ruhsal işleyişlerinin çözümlenmesinin yanı sıra, kadınlık, annelik, anne-kız ilişkisi ve bu ilişkide anneden kıza kadınlık ve anneliğin iletilmesinin psikanalitik bakış açısıyla değerlendirilmesi hedeflenmiştir (3). Kişinin cinsel yaşantısındaki problemlerin hayatının tamamına etki ettiği görülür (48). Bu anlamda kadının kadınsılığını yaşaması, eş ilişkisinde karşılıklı tatmin duygusunu hissetmesi ve benlik değerini belirlemesi açısından kritik öneme sahip olan cinselliği yaşamakta karşılaştığı zorlukları ele almak çok büyük önem arz etmektedir. Genito pelvik ağrı ve birleşme bozukluğu toplumumuzda sık görülen bir cinsel işlev bozukluğu olmakla birlikte psikodinamik boyutları oldukça az ele alınmış bir konudur. Cinselliğe ve bedene dair toplumsal yargılarla ilk karşılaştığımız yer erken nesne ilişkilerimizin altında saklıdır. Anne karnından başlayarak bebeğe dair hayallerin kurulduğu, o hayaller üzerine gerçekliğin inşa edildiği, annenin kendi kadınsılığını ilettiği, babanın ilişkiye dahil olarak toplumsal yasakları aktardığı, dilin simgesel düzeni aktararak imgelerin şekillendiği bu dönem ruhsal dinamikleri anlamak için çok kıymetlidir. Genito pelvik ağrı ve birleşme kişinin ilişkiye dair zihinsel tasarımları, cinselliğe dair yerleşik fikirleri bu dönemden köken alarak oluşmuştur. Bu çalışmayla birlikte kişinin bilinçli hatırasında yer almayan geçmiş malzemenin projektif yöntemlerle açığa çıkarılarak incelenmesi hedeflenmektedir. Bu doğrultuda hastalara cinsel bozukluklar birimi veri formu ve projektif testlerden Rorschach testi uygulanarak iki adet araç kullanılmış olacaktır. Genito pelvik ağrı ve birleşme bozukluğu tanısı alan kadınların bedeni tasarımıyla özellikle cinselleştirilmiş beden tasarımı sunmakta güçlük yaşadıkları, dürtüsel yatırımlar yetersiz olduğu, dürtüsel dünyanın işleyişinin canlı olmadığı, nesne kaybından etkilendikleri ve bundan ötürü duygulanımsal olarak depresyon yaşadıkları, annelerinden gelen kadınsılık iletimin yetersiz kaldığı düşünülmektedir ve bu tez çalışmasıyla birlikte bu hipotezlerin kullanılan araçlar ile ortaya konulabileceği beklenmektedir. Böylelikle literatürde yer almayan psikanalitik bir çalışmayla kişilerin özdeşimleri, savunma mekanizmaları, çatışmaları incelenerek beden işlevine etki eden bu etmenlerin kökenlerinin ortaya çıkarılması beklenmektedir. Klinik ortamda randevu oluşturularak test uygulamalarının yapılması sağlanacak, elde edilen veriler literatür ışığında tartışılacaktır. Bu tez ile literatürde genito pelvik ağrı ve birleşme

bozukluğunu açıklamada kullanılan bakış açılarından farklı bir bakış açısı ortaya koymak istenmiştir. Genito pelvik ağrı ve birleşme bozukluğu tanısı almış kadınların ruhsallığına ilişkin psikanalitik bir inceleme Google scholar, PubMed, PsycINFO, Pep-Web, Springer, The Web of Science, JSTOR, ScienceDirect üzerinden yapılan literatür taramalarında yer almamaktadır. Bu hastalığın fizyolojik herhangi bir sebebi olmayışı klinisyenlerin ruhsal dünyadaki dengelerin anlaşılmasına yönelmiştir. Hastaların ruhsal dinamiklerine ulaşmanın en etkin yöntemlerinden biri ise bilinçdışına giden yolu açan projektif testlerden alınan söylemlerin incelenmesidir. Bu tez ile birlikte hastaların kadınsılık, cinselleşmiş beden tasarımı, özdeşimler ve kullanılan savunma mekanizmaları ele alınarak klinik görüşmelerde dikkat edilmesi gereken hususların aydınlatılması amaçlanmaktadır ve bu amaçla yapılacak ilk tez çalışması olması açısından değer taşımaktadır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. GENİTOPELVİK AĞRI/PENETRASYON BOZUKLUĞU (GPA/PB) AÇIKLAMASI

2.1.1. Genitopelvik Ağrı/Penetrasyon Bozukluğu (GPA/PB) Tarihsel Bakış

Tarihte şuan vajinismus olarak tanımladığımız niteliklere sahip en yakın tanımlamayı yapan kişi kadın jinekolojik sağlığı ve obstetrik alanında öncü olarak tanınan Salerno’lu Trotula’dır ve “Kadın Hastalıkları” (1547) şöyle tanımlamıştır: “baştan çıkarılan bir kadının bile bakire görünecek kadar vulvanın kasılması”. (7)

1860’ların seçkin tıbbi figürü olan J. Marion Sims, vajinismusu keşfettiği (belki de icat ettiği) dönemin ardından Amerika Birleşik Devletlerinden ayrılarak Fransa’ya seyahat eder ve azalan klinik pratiğinin yarattığı boşlukta Clinical Notes on Uterine Surgery kitabını yazar. Bu kitapta vajinismus “Vajina sfinkterinin spazmodik kasılması ile hymeneal hiperestezi.” olarak tanımlanır ki bu da kızlık zarı çevresindeki alanın aşırı duyarlılığıdır. Sims, burada muayenedeki yaşanan zorlukların ilk işaret olduğuna yer verir ve şöyle der:

“Bu rahatsız edici spazmodik reaksiyon, en nazik dokunuşla üretilir: genellikle bir deve tüyü kalemin veya ince bir tüyün dokunuşu, hastanın çığlık atmasına ve aynı zamanda hastanın hassas bölgeye keskin bir bıçak saplanıyormuş gibi bir ağrıdan şikâyet etmesine neden olacak kadar büyük bir ıstıraba neden olur.” En zorlayıcı kısmı ise “büyük bir çoğunluğunda ağrının ve spazmın birlikteliği cinsel birlikteliği engelleyecek kadar büyüktür.” olmasıydı. Sims bu hastalığa getirdiği tek çözüm ise kızlık zarının alınarak ve vajinal sfinkter kaslarının kesilerek ameliyat edilmesi idi ve elde ettiği başarı %100’dü fakat zevk kapasitesini de alıp götürdüğü kesindi. Tarihsel olarak Sims’e atfedilen kâşiftik bir bakıma Fransız tıp tarihi tarafından yanlışlanabiliyordu. Kendisinden yaklaşık 20 yıl önce Jacques Lisfranc’ın yayınlamış olduğu Clinique chirurgicale de l’Hôpital de La Pitie kitabında “kadınların genital organlarının aşırı duyarlılığı” adlı bir bölüm yer almaktadır ve buradaki tanımda genital organların sağlıklılığına rağmen yaşanan cinsel birleşme zorluğu daha çok evlilik sözleşmesinin cinsellik boyutuna bir tehdit oluşturmuyordu. Lisfranc’ın açtığı yolda ilerleyen ve derinlemesine çalışmalar ile bunu

organik bir rahatsızlıktan çok sinirsel bir durum olarak ele alan kişi ise Félix Roubaud olmuştur. Roubaud bir dualiteyi işin içine dahil ederek hastalığın etiolojisinde bir muğlaklığa işaret etmiştir ve bu sebeptendir ki her hastayı ameliyat yöntemiyle tedavi etmek yerine daha nazik terapi yöntemlerinin denenmesini önermiştir. (8)

2.1.2. Genitopelvik Ağrı/Penetrasyon Bozukluğu (GPA/PB) Tanımı

DSM-V’te yapılan bir değişiklik ile DSM-IV’de ayrı tanılar olarak ele alınan vajinismus ve dispareni tek bir çatı altında toplanarak Genitopelvik Ağrı/Penetrasyon Bozukluğu (GPA/PB) haline getirilmiştir. DSM-IV’te vajinismusun tanımı vajinanın dış üçte birindeki kaslarda cinsel birleşmeyi engelleyecek biçimde, yineleyici bir biçimde ya da sürekli olarak istem dışı spazmın olması” şeklinde tanımlanmıştır (1). Vajinismus kişinin cinsel birleşmeye ait fikirlerine korku, kaygı gibi hislerin eşlik etmesiyle hastanın istese dahi cinsel birlikteliği gerçekleştirememesi ile karakterizedir. Bu hislerin yoğunluğu değişkenlik gösterebildiği gibi kişinin hayatına olan etkisi de değişkenlik gösterebilmektedir. Bu hastalar jinekolojik muayene esnasında büyük korku/kaygı yaşayabilir, tampon kullanmama tercihinde bulunabilir. (9)

Kişi cinsel olarak aktif olduğu andan itibaren bu işlev bozukluğunu yaşadığı takdirde birincil vajinismus olarak ifade edilmektedir. Kişinin hayatının bir döneminde ağrısız cinsel birleşme yaşayabildiği ancak bir süre sonra ağrı hissetmeye başladığı durumda ise ikincil vajinismus olarak ifade edilmektedir. Penetrasyon, penisin girişine ifade edebildiği gibi başka herhangi bir nesneyi de ifade edebilir ki bu da tampon kullanımını ve jinekolojik muayeneleri zorlaştıran veya imkânsız hale getiren sebeptir (10).

DSM-V ile yapılan değişikliklerle birlikte bozukluğun semptomolojisinde odaklanılan noktalar cinsel eylem esnasında hissedilen ağrı ve/veya vajinal penetrasyon esnasında ya da girişimlerine karşı ağrı beklentisidir. Oysaki bu tanımlama birincil vajinismusu kapsamamaktadır çünkü bu tanıyı alan kadınların önemli bir çoğunluğu cinsel ilişkiyi deneyimlemelerini engelleyen nedenler arasında ağrı ve/veya ağrı korkusu haricinde nedenler göstermektedirler. Bir yandan da GPP/PD içerisindeki iki tanı arasındaki kıyaslamaya bakıldığında vajinismus hastası kadınların dispareni hastası kadınlara göre bilişlerinde daha fazla ağrı felaketleştirme ve cinsel birleşmeye dair negatif düşünceler olduğu görülmüştür. Bununla birlikte vajinismus tanısı alan kadınların ağrıdan kaçınma eğilimlerine eşlik eden jinekolojik muayeneden kaçınma gibi davranışsal

eylemlerle kendini koruma arzularının ve defansif tepkilerinin daha yoğun olduğu görülmektedir. Ağrıdan kaçınma, felaketleştirmenin yanı sıra vajinismus tanısı alan kadınların kirlenme/bulaş korkularının da tanının karakteristiklerinden olduğu ifade edilmektedir. Bu özelliği ile tanı kategorisinde yer alan disparoni tanısı almış kadınlardan ayrılmaktadır. İki tanının en can alıcı farklılığı ise ağrı konusunda ortaklaşmış olsalar dahi bir grup kadının buna rağmen cinsel birleşmeyi gerçekleştirebilirken diğer grup kadının gerçekleştirememesi üzerine kurulu. Buna dair yapılan araştırmalar ise dolaylı yollarla limbik sistem sinir sistemine bağlı olan pelvik kasları aktivasyonunun endişe, kaygı korku gibi duygu ve duygu durumlarıyla ilişkili olmasının yolunu açıyor. Vajinismus hastalarının vajinal kaslarının aşırı aktivasyonun yarattığı aşılmaz duvar benzeri kasılmanın duygu durumuyla ilişkisi bu şekilde ifade edilmektedir (11).

2.2. PSİKANALİTİK KURAMDA KADINLIK

2.2.1. Klasik Psikanalitik Kuramda Kadınlık

“Fazla değer vermenin önemi erkekte özellikle iyice incelenebilir, çünkü yalnız erkekler araştırmalar için yaklaşılabılır bir cinsel yaşam sunar; oysa kadının cinsel yaşamı, kimi zaman kültürel zayıflık yüzünden, kimi zaman da toplumsal âdetlere bağlılıktan gelen çekingenlik ve biraz içtenlik noksanlığı yüzünden, hâlâ kalın bir örtüyle çevirilidir.” (12)

Freud’un Cinsellik Üzerine Üç Deneme kitabından bir alıntıyla başladığım bu bölümde klasik psikanalitik kuramda kadınsılığın yerini, nasıl yer ettiğini ya da edemediğini ilk yazılarını takip ederek bulmayı hedeflemekteyim. Freud’un klasik psikanalitik kuramı olarak söz edilen kuramın oluşum sürecine baktığımızda Freud’un birçok kez geriye dönüşler yaparak eklemeler, düzeltmeler, değişiklikler yaparak ilerlediğini görmekteyiz. Bir tıp doktoru olarak sinir hastalıklarını tedavi etme amacıyla uyguladığı teknikler cerrahi operasyonlardan hipnoza ve ardından da serbest çağrışım yöntemine geçişi izlemektedir. Tekniğini evirirken en önemli kaynağı hastaları olmuştur. Hipnoz tekniği ile hastalardaki iyi oluş halinin kısa süreli haline bir çözüm ise Fransa’da hipnoz ile uğraşan Berheim tarafından getirilmiştir. Kendisine göre hipnozun ardından hastalara yeterli ısrar ve baskı uygulanırsa hipnoz esnasında ortaya çıkıp unutulmuş anılar hipnoz olmadan da hatırlanabilir hale geliyordu. İşte bu Freud’un bilinçdışına giden yol

için kullanacağı tekniğin köklerini oluşturacaktı. Böylece histeri hastalarında görmüş olduğu hastalığın kaynağı olan unutulmuş anların bu yolla ortaya çıkarılabileceği serbest çağrışım yöntemini geliştirdi (13).

Freud'un erken dönem çalışmalarında kadın cinselliğine dair düşüncelerine baktığımızda kadın cinselliğini kuşatan zorluklardan şikâyet ederek aşılabilir karanlık bir örtüyle gizlendiğini ve yalnızca erkek cinsel yaşamının araştırmaya açık halde olduğunu ifade etmiştir. Çocuk cinselliğinin gelişimine dair düşüncelerini oluşturan gözlemlerinin de yalnızca tek bir cinsiyete onun da erkek cinsiyetine ait olduğunu söylemiştir. Buna dair yaşadığı zorluklar Freud'u kuramının ana mekanizmasına yöneltecektir: Kadın psikolojisi basitçe erkeklerinkine benzerdir. Her nasıl ki ödipal dönemde erkek çocuğu annesini aşk nesnesi olarak seçiyor ise aynı durum kız çocuğunun babasını aşk nesnesi olarak seçmesi şeklinde aynıdır. Çocuk cinselliğinin gelişimini ele aldığı yazısında da yalnızca erkek çocuğunun annesi ve babasıyla olan erken dönem ilişkilerini yazdığını ancak bunların aynı şekilde kız çocuğunun gelişimi için de düşünülebileceğini söylemiştir. 1923 yılındaki Ego ve İd adlı çalışmasında dahi Oedipus kompleksinin karmaşık süreçlerini kız ve erkek çocuklarında kesin olarak benzer olduğunu ifade etmiştir. Bu paralel, benzer ve bazen aynı olarak ifade edilişler fallik dönem çatışmalarında yer verdiği tanımlamaların yalnızca erkek çocuğu için geçerli olduğunu kız çocuğunun yaşantısına dair bilinmezliğe sahip olduğunu ifade ederek varsayımına ters düşen söylemleri ortaya koymaktan da geri durmamıştır. Freud'un kuramının belki de bu kadar güçlü olmasını sağlayan şey kendini bütün aşamalarda tekrar tekrar sorgulamasından ileri gelmektedir. Bu yolculuğunu incelediğimizde ise 1900 yılında ele aldığı Dora Vakası'nın ardından 1915 yılına kadar ilgisini kadın psikolojisini odak noktasına alarak incelediği bir vaka sunmamıştır. 1915 yılında Freud'un psikanalitik teoriye bir karşı oluş olarak nitelendirdiği paranoid kadın vakası ile 1920'de kadın eşcinselliği vakasını incelemiştir. Bu iki vaka arasında ise 1919 yılında tamamıyla kız bebeklerin cinsel gelişimine odaklanan dövlme fantezileri üzerine çalışmıştır. Bu vakaların incelenmesinin ardından çocuk cinselliğinde cinsiyet farkını gözetmeyen bakış açısı sarsılmıştır. Erken dönem cinsel gelişim evrelerinin kız çocuk ile erkek çocuk arasındaki yüzde yüz benzerlik beklentisi ve erkek çocuğun incelemelerini merkeze alarak kız çocuğunu da anlayabilme uğraşısı yanıltıcı olmuştur. Freud bu memnuniyetsizliğini "tam bir paralellik beklentisi yanlış" şeklinde ifade ederek sonraki dönemlerinde kadının cinsel tarihi problemi kafasında yer ettiği aşıkardır. Freud'un kadın cinselliğe bakışı bir sıçrama ve ani bir değişiklikten ziyade

önceki çalışmalarında da ufak nüvelerini bulabileceğimiz şekilde ilerlemiştir. En açık ifadesi ise *Some Psychological Consequences of the Anatomical Distinction Between the Sexes* adlı makalesinde vermiştir (14).

Freud'un iki cinsiyet arasındaki anatomik farklılıkların doğurduğu psikolojik sonuçları incelemek için kaleme aldığı "*Some Psychological Consequences of the Anatomical Distinction Between the Sexes*" makalesinde bir bebeğin dünyaya penis sahibi olarak ya da olmayarak gelmesinin gelişimsel olarak önemli sonuçları olduğunu söyler. Kastrasyon karmaşasının vurucu etkisi ise bir cinsiyet için ödipal karmaşanın başlangıcı demekken bir cinsiyette sonlanması demektir. Freud'un evrensel bir karmaşa olarak insan cinselliğine büyük önem arz ettiğini düşündüğü kastrasyon karmaşasının erkek ve kız çocuğunda böylesi bir farka neyin sebep olduğuna dair açıklamalarını ise fizyolojiye dayandırır. İki cinsiyet arasında genital organların farkı ilk aşk nesnesi olan anneye kurulan bağda da bir fark yaratır. Cinsiyet fark etmeksizin her iki cinsiyet için de ilk aşk nesnesi olan anneden kopup libidosunu babaya yöneltebilmenin ve baba ile özdeşleşebilmenin yolu bu genitela hiç sahip olamamanın getirdiği öfkeye ya da bu genitali kaybetmeye dair korkuya sahip olmakla ilişkilidir. Kız çocuğu çok kısa süre içerisinde erkek organına sahip olmadığını ve bu organa dair yöneltilmiş değerin farkına vardığını söyler Freud. Bunun suçlusu ise onu eksik bir şekilde dünyaya getirmiş olan annedir. Anneye yöneltilmiş bu öfkenin varlığında annenin sevgisini kaybetmeden babaya yönelebilmek ve tekrar sevgi bağlarıyla anne gibi olabilmenin yolu açılabilir midir? Freud'un kız çocuğunun kaderini belirlediğine inandığı penis hasedi kıskançlığının birçok farklı izdüşümü olabileceğini söyler. Penis eksikliğinin yarattığı narsisistik yaranın farkına vardığında gelişen aşağılık hislerinin sebebinin annenin kendisine kişisel bir ceza olarak açıklamaya yönelik ilk girişiminin ardından aslında bunun cinsel karakterinin evrensel bir özelliği olduğunu anlar, erkek cinsiyetine karşı aşağılama duygularını paylaşmaya başlar ve en azından bu görüşe sahipken erkek gibi olmakta ısrar eder. Bu bir ihtimaldir, bir diğer ihtimal ise şudur: penis kıskançlığı gerçek amacını terk ettikten sonra bile kolay bir yer değiştirmeye kıskançlık karakter özelliğinde var olmaya devam ederek varlığını sürdürür. Buradan bir çocuk dövülüyor fantezisini ele aldığı vaka çalışmasında da de asıl meselenin kıskançlık olduğunu ve kız çocuklarda daha çok görüldüğünü söylüyor. Penis hasedinin bir diğer ve Freud için de en önemlisi olan sonucu kız çocuklarında mastürbasyona karşı yoğun bir karşı çıkışa sebep olması, klitoral etkilikten uzaklaştırması ve böylece ergenlik çağındaki kız çocuğunun kadınlığının gelişmesine yer

açmak için erkeksi cinselliğinin büyük bir kısmını ortadan kaldıracak olan baskı dalgasının habercisi olmasıdır. Freud, analiz ettiği örnekleme ait hastaların oto-erotik aktiviteye karşı bu ilk muhalefetin amacına ulaşamadığı için çatışmanın devam ettiğini ve hem o zaman hem de daha sonra kız kendini mastürbasyon dürtüsünden kurtarmak için elinden gelen her şeyi yaptığını söylemiştir. Küçük kız bir kere penise sahip olamamanın yarattığı narsistik yaranın yarattığı aşağılık hislerini fark ettiğinde bunun hatırlatıcısı olan her şeyden kendini uzak tutmak onun için en iyisidir. Artık maskülen mastürbasyon ya da klitoral haz elde ettiği etkin mastürbasyon olarak ifade edilebilecek etkinlik erkeklerle rekabete girmesi gereken hatırlatıcı bir noktadır ve bu nedenle yapılacak en iyi şey bu hatırlatıcılardan vazgeçmektir. Freud'a göre küçük kızın kadınlığının gelişebilmesi için anatominin yarattığı farkı bu şekilde tanınması ve bu tanışıklığın onu masküleniteden ve maskülen mastürbasyondan uzak tutması gerekir. Bu makalede cinsiyete dayalı gelişimsel farklılıklardan biri de Oedipus karmaşasının nasıl yaşantılandığı ile ilişkilidir. Freud'un hali hazırda dünyaya eksik gelmiş olmanın kompleksini yaşayan kız çocuğunu bu karmaşadan koparacak kaygının ne olduğu sorusu cevaplanmaya çalışılıyordu. Erkek çocuk için penisine yapılan narsistik yatırım onu sahip olduğunu korumaya itecek ve babanın tehdidinde boyun eğerek annesine duyduğu aşktan vazgeçip babayla özdeşim kurarak annesi gibi bir aşk nesnesi aramaya yönelecekti, burada penis kaybı endişesinin Ödipus kompleksinin çözümlenişinde oynadığı rolü görmekteyiz. Burada iki cinsiyet arasındaki müthiş bir farktan söz etmekteydi; iğdiş edilme kompleksi erkek çocuğunu Ödipus kompleksinden çıkarırken kız çocuğunu Ödipus kompleksine hazırlar. Penise sahip olamadığı için annesine öfke duyarak babaya yönelir, onu aşk nesnesi seçerek bu eksikliği giderir ve bu da ondan çocuk sahibi olmakla eşdeğerdir. Burada Freud penis=çocuk eşitliğini kurarak kadının penis arzusundan vazgeçerek onun yerine çocuk arzusunu koyduğunu söyler. Freud, Oedipusun kız çocuklarındaki bu ikincil yapısı onlardaki karmaşanın çok uzun süre devam etmesine ve bir yandan da aslında erkeklere kıyasla ahlaken her zaman daha farklı seviyede olacaklarını ifade etmiştir. Penise sahip olmadan dünyaya gelen bir canlının ahlaken ötekine göre daha az gelişmiş olarak kalabileceğine ihtimal veren cümleleri burada görebiliyoruz. Peki gerçekten penisi/değerli şeyi kaybetme korkusu olmadan dünyaya gelen kız çocuğu için caydırıcı olan şey ne olacak idi? Freud'un bu soruyu bu makalede verdiği bir cevap olmadığını görmekteyiz (15).

1931 yılında ele aldığı Female Sexuality makalesinde kadının başarması gereken iki esas değişimden bahseder, bunlardan ilki nesne değişimi (anneden babaya) iken ikincisi erojen bölge (klitoristen vajinaya) değişimidir. Erkek için erojen bölgenin penis olarak kalması ve nesne seçiminin ilk aşk nesnesi olan anne/kadın ile aynı kalması bakımından böyle bir değişim geçirmediğini ve bunun kadına özgü olduğunu görüyoruz. Kadının erojen bölge olarak klitoristen vajinaya, aşk nesnesi olarak anneden babaya geçişi nasıl olacaktır? Freud'un incelemeye sunduğu vakalarda kadınların yoğun baba bağılılıklarını ele aldığını ancak bu babaya bağlı kadınların aynı zamanda ödipal dönem öncesi anneye bağılılıklarının da çok uzun bir süreye yayıldığını gördüğünü söyler. Anne ile kurulan erken dönem ilişkinin hem çok yoğun hem de çok uzun süreli olması şimdiye kadar Ödipus öncesi döneme yönetilmeyen dikkatin değiştirilmesi gerektiği şeklinde notlandırılmıştır. Freud bu dönemin önemini kavramasının ardından nevrozun çekirdeğine Ödipus dönemini yerleştirmenin değiştirilmesi mi gerektiği sorusunu sormuştur. Bunun iki farklı şekilde ele alınabileceğini düşünmüştür. Ya Ödipus dönemini kapsayan aralık genişletilerek anne ile kurulan erken dönem ilişki de dahil edilecektir ya da kız çocukları için Ödipus dönemine geçilebilmesi için önce negatif Ödipus kompleksinin yönettiği periyodun aşılması gerekecektir. Yani, anne ile kurulan erken dönem ilişkinin niteliği yalnızca kadın cinselliğini mi etkilemektedir yoksa bu her iki cinsiyeti de kapsıyor mu? İşte bu noktada Freud, şimdiye kadar iki cinsiyet arasındaki kurduğu paralel gelişim beklentisinden vazgeçmek gerektiğini ifade etmiştir (16).

Kadınlığa giden yolda başarılması gereken görevlerden biri olan anne nesnesinden baba nesnesine geçiş görevinin üç olası sonucu vardır. Kadının girdiği ilk olası gelişimsel yolda, acı bir şekilde hayal kırıklığına uğramış kız, cinsel organına ve bundan aldığı zevke sırtını döner ve kendini bir başka hadım etmeye mahkûm eder. Burada hayal kırıklığına uğratan anneyle özdeşleşme lehine uygulanan çözüm aslında mazoşist bir çözümdür. Bu nedenle kız doyum arzusunu ve isteğini böler ve bastırırken dışsal pasif rolünü kabul eder. Freud ikincil gelişim yoluyla kızın eksiklik hislerinden türeyen “maskülinite kompleksini” terimleştirerek bu bilginin inkarıyla, sözde sahip olduğuna inanılan penis ile doğrudan aktif doyumlar elde etmeye devam eder ve hayatını erkeklerin sahip olduklarını elde etmeye çabalayarak geçirir. Bu yolda ikincil görev olan klitoristen vajinaya geçişle de ilişkili olan aktiflikten pasiviteye doğru geçişin veya anneyle özdeşleşmeye giden hiçbir dönüşün olmadığı görülür ve Freud bu gelişimsel

yolda olan bir kadının uç örneklerinin homoseksüeliteye varan nesne seçimlerine itebileceğini söyler. Üçüncü gelişim yolu ise önceki iki gelişim yolunun kombinasyonudur ve “normal” kadınsılığa gider. Bu çözüm Freud tarafından biraz müphem bırakılır ve bunun çok dolambaçlı olduğunu söyler. Okuyuculara bütün çabalarına rağmen kadınsılığın her zaman karanlık bir içeriğinin kalacağından bahseder. “Kadınlık hakkında daha fazla şey bilmek istiyorsanız ya kendi deneyimlerinizi araştırın ya romanlara dönün ya da bilim size daha derin ve tutarlı bilgiler verene kadar bekleyin. “sözleriyle kadınlığın gelişiminin normalini tanımlamakta yaşadığı zorluğu ifade etmiştir. Bir diğer açılması gereken yol ise erotojen bölge değişimine ilişkindir. Bu gelişimsel yolda Freud kız çocuğunun klitoral uyarımlardan doğan aktif zevkin nasıl vajinal uyarımlardan doğan pasif zevk ile takas edildiğini tarifler. Freud’a göre baba kızın hayatına girmeden önce kız çocuğu beslenmek, kucaklanmak, okşanmak gibi annenin bakımından doğan doyumla ilişkili pasif eğilimler ile bebeğine bakarken anne rolünü üstlenebileceği oyunlarda ortaya çıkan bağımsızlık çabaları ile ilişkili aktif eğilimlerin normal karışımını deneyimler. Freud fallik dönem esnasında kız çocuğunu erkek çocuğundan farksız tarifleyerek kızın baskın erotojenik bölgesinin klitoris olduğunu, aktif eğilimlerinin daha belirgin olduğunu ve amacının anneyi hamile bırakmak olduğunu söyler. Kız çocuğu ile erkek çocuğunun gelişimindeki farklılıklardan bir tanesi de erkek çocuğu için bu aktif eğilim süreklilik göstererek doğal bir gelişim gösterirken kız çocuğu klitoral bölgeden alınan hazdan vazgeçmek, erotojen bölge olarak vajinaya geçiş yapmak ve aktifi pasifle yer değiştirmesi gerekir. Freud’a göre bu feragat, olgun bir kadınsı konuma ulaşmanın bir ön koşuludur ki bu Freud’a göre pek çok kadının başarısız olduğu da bir görevdir (17).

2.2.2. Freud Sonrası Kadınlık ve Kadın Cinselliğine Dair Açıklamalar

Freud’un ardından kadın cinselliğine katkı sunan kuramcılara baktığımızda gördüğümüz önemli isimlerden biri Karl Abraham’dır. Kadınların erkeklere nazaran sahip olduğu dezavantajların büyük ölçüde kadınlar tarafından bilinçli bir farkındalık seviyesinde olduğunu ancak çoğu kadının bunun üstesinden gelemediğini ifade etmiştir. Kadın olmak başlı başına bir problematiktir. Doğası gereği eksik bir cinsel organ ile dünyaya gelen kadınların çoğu psikanalitik manada başarılı bir bastırma ve yüceltme mekanizmalarını kullanamadığı gözlemlemiştir. Kadının ruhsallığında önemli bir etkiye sahip olduğu düşünülen genital organa sahip olmama durumu genital karmaşa olarak

ifade edilebilecek iken erkek nevrotikleri açıklamak için kullanılan kastrasyon karmaşası ifadesinin de bu durumu açıklamak için elverişli olduğunu söylemiştir. Bu ortak kavram kullanımının dayandırıldığı nokta ise kız çocuklarının ilk başta kendi bedenlerine ve cinsel organlarına dair herhangi bir eksikliğin farkında olmaması ile ilişkilidir. Bedenlerinde var olan bu birincil eksikliğin farkına olmama hali, bu eksikliğin bir kayıp olduğu düşüncesini doğurur. Bir zamanlar kendisinin de erkekler gibi penise sahip olduğu ancak bunun kendisinden alındığı düşüncesi bu eksikliği ikincil bir kayıp haline çevirerek kastrasyon kompleksine giden yolu açar. Böylelikle de kız çocuğun erkek genital organını fark etmesi ile kadın cinsel organı bir yaraya dönüşür ve bu yara narsisizminde hasara yol açar. Narsisizmin gelişim aşamalarında çocuk için kendinde olmayanı ötekinde görmesi iki tepki ortaya çıkarır. İlk tepki kendisine nazaran avantaja sahip görünen diğer kişiye karşı düşmanca duygular beslemek iken diğeri bu ilk tepkiyle ilişki olarak o kişinin sahip olduğu şeyleri çalma dürtüsüdür. Bu iki tepkinin birlikteliği sadistik anal dürtülerin bir ifadesi olan haseti meydana getirir. Dışkıyı bedeninin bir parçası olarak gören çocuk için dışkılama yoluyla bir penise sahip olabileceği fantezisi ya da ebeveynlerinin sevgisinin kanıtı olarak kendisine bir penis armağan edileceği fantezisi bir süre sonra hayal kırıklığına uğramaya mahkumdur. Freud bu noktada kız çocuğu için kurtarıcı olan bir diğer fantezinin varlığına işaret eder ki o da babadan çocuk sahibi olma fantezisi. Kendisine verilmeyen penisin vekili olan bu çocuk arzusunu doyurabilecek kişi olan baba şimdi aşk nesnesi olarak seçilebilecektir. Libidinal yatırımını babaya aktaran kız çocuğu için Ödipal karmaşaya giriş sağlanırken bir yandan da anneyle özdeşleşme ile annesel dürtüler gelişir. Penis kıskançlığı olarak ifade edilen bu kavram aslında kız çocuğunun annenin sahip olduğu çocuğa duyulan kıskançlıktan doğan bir çatışmadır. Anneye duyulan bu düşmancıl tutum, babaya duyulan yoğun libidinal yatırımın süblime edilmeli, latans dönemde bastırılarak ergenlikte yeni nesnelere yatırılmalıdır. Nihayetinde kendi cinselliğine dair bir uzlaşmaya kavuşan kadın için artık Ödipal karmaşa çözüme kavuşturulmuş olur. Tıpta yer alan çoğu kadının ancak doğum sonrası normal cinsel duymalara sahip olabileceği düşüncesi psikanalitik manada çocuk sahibi olmanın kadındaki eksikliği gidereceği, tam manasında kadın olmanın ancak bu yolla sağlanabileceği düşüncesiyle örtüşmektedir, şimdi kadının yarası en azından iyileşmiştir. Abraham kadının erkek ile eş değerde olma arzusunun yarattığı farklı gerilimler olduğundan bahseder. Bu gerilimlerden bir biçimi de intikam türüdür. İntikam eğilimi görülen hastalarda hem erkek cinsel organına dair bir özlem hem de özlenen organı

erkekten çalmaya dair bir istek görülür. Bu noktada vajinismusun ayrı bir yeri vardır. Vajinismusa ait gerilimler yalnızca erkeğin girişine izin vermemekle ilişkili değildir, girdiği takdirde çıkışına izin vermemekle, içeride muhafaza etmekle ve böylece erkeği kastre etmek ile ilişkilidir. İntikam tarzına yönelimli grubun penisi çalmak ve kendisine eklemek arzusunu doyuran bir durumdur. Erkeğin iktidarını elinden alan, onu güçsüzleştiren bu semptom bir yandan da kadının isteksizliği ve çektiği ağrıyla erkeği çaresiz bırakmaktadır (18).

Aya Zaidel'in Freud'tan itibaren histerinin ele alınışında ana tema olarak gördüğü dualite ve bu dualitenin iki ucunda yer alan yolların çatışmasının sonucu olan histerinin, kadın fizyolojisi ile nasıl bağlantı kurulabileceğine ilişkin makalesine göz attığımızda kadın cinselliğinin gelişiminde asıl görevin zaten bu dualiteyi tek bir potada eritmenin, zıtlıkların bir aradalığının olduğunu görmekteyiz. Freud için histerinin kökenindeki çatışma baştan çıkarma ve tiksinti arasında iken Lacan'a göre kadınsı ve erkeksi özdeşmelerin arasında, McDougall'a göre ise yutulma ve terk edilme arasındadır. Kadınsılığı pasivite ile masküliniteyi aktiflik ile ilişkilendiren bakış açısı ise cinsel kimliği iki kutba ayırmış ve aslında kadının içinde halihazırda bulunan iki yönden birini seçmeye mahkûm bırakmıştır. Bu makalede Freud'un kadın cinselliğinde kadını bekleyen ilk değişim olan aşk nesnesi değişimi meselesi Kohon'un düşünceleriyle zenginleştirilir. Freud'un modeline göre kadının cinsel gelişiminin başarılı olmasının yolu bu nesne değişimi yapabilmesinden ileri gelir, Kohon ise histerik kadının Ödipus sahnesinde takılı kaldığını, sürekli anneden babaya gidip geldiğini, bu tercihi yapamadığı için hem annesi ile rekabete girip, kazanmaya çalışıp arzuladığı babasını baştan çıkarmaya çalıştığını hem de annenin aşkı için babayla fallik mücadeleye kapılıp, babayı yenmeye çalışıp ve aşağılık hislerini kanıtladığını, bu çıkmaz durum içerisinde ne orada ne burada olabilen histerik kadının sonunda hem annesi hem babası tarafından ihanete uğramış hissettiğini söyler. Freud'un kadın cinselliğinin gelişiminde gördüğü bir diğer mihenk taşı olan erotojenik bölge değişimi ise aktif olarak nitelendirilen klitoral hazdan vazgeçilip pasif olarak nitelendirilen vajinal hazza geçiş ile ilişkilidir. Freud bu gelişim yolculuğunda aktiften pasife geçişte yer alan ara alanda cinselliğin reddedildiği bir dönem olduğunu ve histerik kadının bu geçişi başaramadığı için arafta kalmak gibi arada kaldığını ifade etmiştir. Bu makalenin ana konusu ise kadın cinselliğinin gelişiminde kadın cinsel organının eksiklik üzerine inşa edilmesidir. Vajina, matematikteki mantık önermesi gibi penisin değildir (17).

Bu noktada Fransız psikanalist Miche'le Montrelay'in görüşlerine yer verdiğimizde kadın cinselliğinin hem Freud ile birlikte hem de Freud'a karşı nasıl ele alınabileceği görülmektedir. Miche'le Montrelay'in kız ve erkek çocuğunun fizyolojisindeki farklılığın biliçdışının yapılanmasında oynadığı rolü ele aldığı çalışmasında erkek çocuğunun penisinin görünür, açık ve ortada oluşu ile simgesel alana, temsil edilebilirliğe ve kastrasyona elverişli olduğunu ancak vajinal duyumların içeride, görünmez ve gizil oluşunun ise kastrasyondan mahrum kalabileceğini, temsil edilebilmesi için ergenlikte rekabet ettiği ve sahibi olmak istediği anne/kadın bedenine sahip olduğunda mümkün olabileceğini ifade eder. Ergenlikte kadın bedenine ulaşmak birincil psişik ekonomiden ikincil psişik ekonomiye geçişi sağlar. Bu geçişi sağlayan şey kadının zihnindeki yalnızca net ve görünür olanın var olabildiği, vajinal duyumları yok sayıldığı, ona herhangi bir temsil atfetmeyen fallosoentrik yapının terk edilerek fallusa atfedilen değeri ondan alan, bir nevi penisi değersizleştiren ve böylece bu romantik idealleştirmeden vazgeçilerek arkaik malzemedan uzaklaşılmasıdır. Artık penis ile karşılaşma bir güçsüzlüğün, eksikliğin hatırlatıcısı olmaktan çıkar ve karşılaşmanın sağlayabileceklerinin farkına vararak zevk almak mümkün hale gelir. Bu bakış açısı Freud'un kadının sağlıklı gelişiminin ancak penis ikamesi olan bebek ile mümkün olabileceği bakış açısından uzak görünmektedir. Montrelay'in çizdiği gelişim basamağı bir eksikliğin eksiklik olmaktan çıkması, hasetin çözümlenmesi, özlemin bitmesi ve fallusun değersizleştirilmesi ile ilişkilidir (17).

Denise Braunschweig ve Michel Fain'in fallusun gölgesindeki vajinanın kadın cinselliği gelişimindeki rolünü ele aldığı yazısı Freud'un gizil dönemine yaptığı vurguya yalnızca hemfikir olmakla kalmazlar aynı zamanda bu dönemin karakteristik içgüdüsel dönüşümünün derinlemesine bir tanımını sunarlar. Erkek çocuğunun narsistik yatırım nesnesi olan penisini kurtarmak pahasına çıktığı Oedipus çatışması kız çocuğu için işlemez. Onun gizli, görünür ve sembollerden uzak yapısı narsistik yatırıma imkan tanımaz, buna imkan tanıyan anal döneme tam veya kısmi gerilemedir. Gizil dönemde anal dönüşümlerin ortaya çıkışının oynadığı role vurgu yapılır. Kız çocuğunun aşık bir şekilde bedenine, temizliğine ve görünüşüne yaptığı yatırım vajinanın fetişleştirilmesinin önünü keser. Bu aynı zamanda babanın yasasının yarattığı gerçekliğe uyumu da sağlar çünkü babanın yasasında vajinanın varlığı bilinmezdir, görünmezdir, temsiliyetsizdir. Vajinanın gizil dönem öncesi inkârı bir nevi gerekliliktir, gerçekliğe uyum göstergesidir. Bunun olmadığı ve vajinaya yapılan erken yatırım, kadınlığın erken tanınması klitoris ve

vajina arasında bir bölünmeye sebep olur. Bu git gel içerisinde kalan kız çocuğu ne görünmeyi var kılabilir ne de vajinayı bir bütünün parçası olarak deneyimleyebilir. Bildiğini bilmemek, inkâr etmek ve ardından bildiğini yeniden keşfetmek olgun kadın cinselliği gelişimi için gerekli tersine çevirmelerdir. Vajinal ve klitoral mantığın hakimiyeti düşünüldüğünde klitoral mantık daha çok görünenin var kabul edilmesiyle karakterizedir. Bu durumda sıkışıp kalmış kadın için varlığının kabulüne dair grupla girdiği savaşım, gruba karşı çıkış ve direniş söz konusudur. Fiziksel dünyayla temastaki beden ise direnişin temsilcisi olarak bulantı, kusma, vajinismus semptomlarıyla kendini ifade etmektedir. Klitoral mantıkta vajinanın varlığının inkârı bir yandan annenin inkârına ve anne ile özdeşleşmenin imkânsızlığına sebep olurken bir yandan babayla özdeşleşmenin yolu açarak kimseye ihtiyacı olmayan kadına dönüşmesine sebep olur. Denise Braunschweig ve Michel Fain aynı zamanda vajinal mantık ile klitoral mantık arasında bölünmeye neden olup bedeninin bütünün narsistik yatırımına imkân vermeyen bir aile modeli de sunulmuştur. Bu modelde anne ile bir erkek çocuğunun simbiyotik birlikteliğine tanık olup baba ile tercih edilmeyenlerin grubuna dahil olan bir kız çocuğu görülmektedir. Babanın adının ve yasasının yok sayıldığı bu düzende anne ile bir arada olabilmenin tek yolu annenin abiyile kurduğu simbiyozla ortaklık etmesiyle mümkündür. Babanın değersizleştirildiği, abinin putlaştırıldığı ilişkilerde kız çocuğu iki büyük sorumluluğu çok erken dönemde üstlenmiş olur. Babanın narsisizminin aldığı yarayı iyileştirmek ve erkek kardeş ile anne arasındaki simbiyozun besleyicisi olmak. Simbiyozun besleyicisi olmak demek anneliğin erken tadılması ve vajinanın erken keşfedilmesi demektir. Ötekinin ihtiyaçlarını gidermeye erken dönemde meyledilmiş bu gelişim kız çocuğunun vajinasının gerektiğinde bu ihtiyaçları içerisinde çıkarabileceği bir hazne olarak tasarlanmasına, vajinal duyumların hakimiyetinin sürdürülmesine neden olur. Bir yandan toplum da kadın cinselliğinin Öteki'ne hizmet üzerine kurulu olduğu düşüncesine elbette elverişli bir ortam sunar. Vajinanın boyunduruğunda hakimiyetini sürdüren cinselliğin ötekine hizmet, fedakârlık, annelik, boyun eğme ile ilişkilendirildiği görülürken klitorisin hakimiyeti cinselliği oto-erotizm, Öteki'nin ihtiyaçlarına kayıtsızlık, bencillik ve kişisel zevk ile ilişkilendirir (19).

Kız ve erkek çocuğu arasında fizyolojik farkların pre-Ödipal ve Ödipal dönem fantezilerinin gelişim yolculuğu Freud sonrası da ele alınmıştır. Ödipal dönemde karşı cins olan arzu iki cinsiyette farklı tezahür etmektedir. Pozitif Ödipal durumda kız çocuğu için bu “Babamla cinsel organımdan zevk almak istiyorum ama istemiyorum.” iken erkek

çocuğu için “Annemle penisimden zevk almak istiyorum ama yapamıyorum.” dur. Burada -edebilirdik, kapasiteye ilişkin bir fark ortaya çıkmaktadır. Anatomik olarak bakıldığında Masters ve Johnson’ın ifade ettiği üzere kadınlarda cinsel uyarının türünden ve erotojen bölgeden bağımsız olarak pelvik iç organların verdiği yanıtta hiçbir farklılık bulunmamaktadır. Bu da kız çocuğu için hangi erotojenik bölgenin ne şekilde uyarıldığından ve dışarıdaki bir nesnenin varlığından bağımsız olarak bedeninde aynı şekilde tesir ettiğini, vajinal ıslanma ve gerilimin oluştuğu anlamına gelmektedir. Dolayısı ile kız çocuğu doğumdan itibaren vajinal cinsel aktiviteye ve orgastik boşaltıma elverişli bir fizyolojiye sahipken erkek çocuğu için bunun sonradan edinilen bir kapasite olduğu görülmektedir. Bu farklılıklar kız çocuğu ile erkek çocuğunun kendilik tasarımları gelişiminde değişikliğe sebep olmaktadır. Ödipal dönemde kız çocuğunun vajinasının elverişliliğine rağmen kabul edilemeyen arzusun çatışması, tersine çevirmeyle çözümlenebilecektir. “Ağzımda, anüsümde veya vajinamda babamla zevk almak istiyorum ya da istemiyorum, annem izin vermez ya da çılgına döner.” Kız çocuğunun başından beri sahip olduğu kapasiteyle erken dönem nesnelere, erotojenik bölgelere yaptığı yatırımdaki saplanma ileride bir erkekle kuracağı gerçek nesne ilişkisinin önündeki en büyük engeldir. Bychowski’nin cinsel soğukluk yaşayan kadınların nesne ilişkilerini ele aldığı makalesinde ifade ettiği üzere eğer bir kadının vajinasının babanın penisi ve ağzı anne memesi ile dolu olduğu sürece Öteki’nin fallusuna olumlu ve alıcı bir yanıt veremeyecektir. Negatif Ödipus’un her iki cinsiyetteki yansımasına bakıldığında kız çocuğunun annesini tatmin etmek için ondan istediği bir penis ve bu kısmi nesneye sahip olamamanın verdiği hüsrana ile tekrar babaya dönüş görülürken erkek çocuğu ise aşk nesnesi anneyi tatmin edebileceği hali hazırda sahip olduğu penisi kullanamamanın verdiği çaresizliği yaşar. Tekrar babasına döndüğünde babanın kız çocuğunu kızı olarak kabul etmesi, onunla bir bütün olarak ilgilenmesi, kızının ve kendisinin cinsel ilgisi yüzünden reddetmemesi kızının bütüncül bir şekilde narsistik yatırımını arttırması açısından büyük öneme sahiptir. Bu aşamada artık annesine geri dönüş onu aşk nesnesi olarak seçtiği için değil, özdeşim nesnesi olarak seçtiği için olacaktır. Bu özdeşim baba için çekici olan anne gibi olabilmenin nasıl mümkün olabileceği sorusuna cevap bulma çabasıdır (20).

2.2.3. Çağdaş Kadın Psikanalistlerin Kadınlık Üzerine Görüşleri

Contemporary Freud serisi Freud'un makalelerine geri dönüş yaparak inceleyip, genişletip, revize etmeyi amaçlayan bir kitap serisidir ve bu serinin bir kitabı da Freud'un Femininity adlı 1932'de ele aldığı yazısı üzerinden kadınsılığa dair yeni modern düşünceleri içermektedir. Nancy Kulish ile Deanne Holtzman'ın feminite ve Ödipus kompleksini ele aldıkları yazılarında kadının cinsel hayatında Ödipus döneminin bu denli önemli olup olmadığı problemini ele alıyorlar. Bu probleme verdikleri yanıt hem evet hem hayır şeklinde ikili bir yanıtı içeriyor. Şu aşikârdır ki 3-6 yaş aralığını içeren Ödipus dönemi cinsel gelişim üzerinde ve kadınsılığın gelişiminde önemli bir yere sahiptir. Bir diğer yandan insan gelişimini açıklamada her ne kadar güçlü bir açıklama olsa da bu açıklama kadınları açıklamak için kullanıldığında tam manasıyla yerinde ve uygun olmadığını ifade etmişlerdir. Freud'un kadınlığın gelişiminde son noktayı koyduğu Femininity makalesinde gözden geçirilmesi ve değiştirilmesi gereken noktalar olarak gördükleri hususlar şunları içermektedir; kadınsı pozisyona geçmenin şartı olarak birincil libidinal nesnenin değiştirilmesi, anne ile kurulan preödipal dönemin normalden güçlü ve uzun olduğu, anneye olan bu dönemi sonlandıran şeyin penis haseti olduğu ve penis hasetinin kadın karakterinin ömür boyu belirleyicisi olduğu, bu hasetin bilinçdışı yansımaları çocuk arzusuyla yer değiştirdiği ve kastrasyon endişesinin kadınlarda karşılığı olmadığı için kadınların belirsiz süre ile Oedipus kompleksinde kaldıkları. Bu hususlara getirdikleri modern psikanalitik görüş ise farklı bir mitolojik hikayeye dayandırılmıştır; Persephone ve Demeter'in miti. Tarımın, bereketin, anne sevgisinin tanrıçası Demeter ile tanrıların kralı Zeus'un kızları Kore, güzelliğinden etkilendiği nergis çiçeğini koparması ile yer altı dünyası açılır ve yer altı ve ölüm tanrısı olan amcası Hades tarafından esir alınır. Böylece Kore'den Demeter'e dönüşümünün hikayesi de başlamış olur. Yunanca karşılığı bakire olan Kore ismi de yer üstünde bırakılarak bundan sonra Yeraltı Kraliçesi Persephone olmuştur. Kızının kaybının üzüntüsüyle ve öfkesiyle bereket tanrıçası Demeter dünyada kıtlığa ve kuraklığa sebep olmuştur ve bu noktada Zeus Hades ile anlaşma yapmak için olaya dahil olmuştur. Bu anlaşmaya göre Persephone'nin serbest bırakılmasının tek şartı yeraltı dünyasında bir şey yememesidir. Bu kuralın bozulması için Hades tarafından kışkırtılan Persephone, nar tohumu yemiştir ve anlaşma bozulmuştur. Bunun psikanalitik ve mitolojik manasına bakıldığında ise tohumun yenmesi cinsel birliği temsil eder ve böylece Persephone'yi Hades'e bağlar. Yeni anlaşma ise bir dönemselliği barındırmaktadır; yılın 3'te 2'sinde yeryüzünde yaşayacak Persephone annesi Demeter'e

kavuşacak, yılın 3'te 1'i ise yeraltı kraliçesi olarak Hades ile birlikte olacaktır. Bu mitolojik hikâyenin kadınlığın gelişimini açıklamada Oedipus'a göre daha uygun olmasını sağlayan birkaç noktası vardır. Öncelikle hikâye annesinin yanında çiçek toplayan Kore'nin bekaretini kaybetmesi ile yetişkin heteroseksüelliğine girişi annesinin yanından kaçınılmaz bir şekilde ayrılması anne-baba-çocuk üçgeninden ayrılma ve sadakat çatışmasını canlandırır. Bir diğer nokta Oedipus döneminin çatışmasının merkezinde konumlandırılan anneden ayrılma ve ona geri dönüşü dönemsel olarak dramatik bir şekilde ele alan bu mitolojik hikâye konuyu merkezinden ele alır. Bu hikâyenin önemli bir noktası da kadınlık temaları olarak görülen döngüsellik, doğurganlık ve hamilelik temalarını içermesidir. Hikâyenin erotik içeriği Persephone'nin alıkonulması, baştan çıkarılması ve hatta belki de tecavüze uğramasıyla bezenmiştir. Bazılarına göre Persephone'nin annesinden ayrılması bilerekti ve her ne kadar ilk başta istemeden Hades'in kollarına düşse de tohumları yemesi bir ambivalans yaratmaktadır. Bir yandan annenin korumasından uzaklaşan kızın cinselliğin tehlikesiyle karşılaşması uyarısı verilirken bir yandan da bu sayede kraliçeye dönüşen Persphone kendi alanına sahip olmuştur. Bu da psikanalitik bakış açısını yansıtan bir durum olarak kadınsılığı elde etmenin anneden ruhsal olarak ayrılmayı gerektirdiği düşüncesini sergilemektedir. Bu hikayedeki bir diğer ruhsal gerçeklik ise saldırganlık ve cinsellik karşısında kadının aldığı konumdur. Kız çocuklarının cinsel duygularını ve eylemlerini ifade etmeleri, agresyonlarını dışa vurmanın zorluğunu bu hikâyede de resmedilmiştir. Cinselliğin anneye ait bir şey olarak gören kadınların cinselliklerine dair yaşadıkları suçluluk ve endişeleri yalnızca ondan vazgeçerek bertaraf edebildikleri birçok vakada görülmektedir. Persephone'nin hikayesinde olduğu gibi kendi arzularının peşinden gidemeyen kadınlar kendilerini tuzağa düşürülmüş, baştan çıkarılmış, cinselliğe zorlanılmıştır. Kadınlığa giden yolda anneden ayrılma ve üçgensel ilişkiye adım atma motivasyonu penis hasetinden veya aşağılık kompleksinden kaynaklanmıyor, bu sebepler kültürel temeli olan ikincil sebeplerdir. Anneden ayrılmanın yarattığı çatışmanın asıl sebebi annenin her iki cins için birincil bakım veren, sevgi kaynaklı ilişkinin temelini atan kişi olmasından ileri gelir. Erkek çocuğu için rekabete girdiği nesne bu denli yoğun bağlarla bağlı olduğu nesne değilken, kız çocuğu için bağlı olduğu annenin sevgisini kaybetme korkusu onu Ödipal dönemin çözülümüne götüren sebeptir. Babanın aşkını kazanmak ve anneye yer değiştirmek isterken beslendiği ve gözetildiği anneye bağlı sürdürmeye de ihtiyacı vardır. Ödipal dönemde gerçekleşen bir nesne değişimi değildir, kız çocuğu yalnızca üçgensel

ilişkiyi yaratacak bir başka erotik nesne ekler. Cinsellikle birlikte gelen agresyonun sergilenmesi babasının katili olan aktif Ödipus'un aksine baştan çıkarılan, el konulan pasif Persephone gibidir. Bu hikayedeki cinselliğe karşı agresyonun ifadesi anne Demeter'in rolüne bırakılmıştır. Agresyonun ifadesi ya da bastırılması bir ötekinin hakimiyeti altında süperegö gelişimi ile de ilişkilidir. Superego oluşumunda merkezi konumdaki itici güç aşk nesnesini kaybetmenin ve bağı koparmanın korkusudur. Freud'un ifade ettiğinin aksine kadınlarda zaten eksik gördüğü kastrasyon endişesinden ileri gelmemektedir. Kız çocuğı ile erkek çocuğunun özdeşim süreçlerinde benzerlikler olmakla birlikte kız çocuğunun annenin onayına ilişkin kaygısını daha yoğun yaşadığı görölmektedir (21).

Leticia Glozer Fiorini kadınsılığa ilişkin yazısında kadınsılığı öteki ile ilişkilendirilen kültürün yapı taşlarını ele almaktadır. Öteki kelimesinin burada yankılandığı anlam daha çok bilinmeyenden gelebilecek kötülüğe ilişkindir. Kadına dair bilinmezlik, onun üretkenliğinin gizil yapısı ilkel insanların gözünde kadını daha da şeytanlaştırmaktaydı. Kızıldeirililerin kadınların üretken dönemlerinde erkekler tarafından alıkonularak vajinalarındaki dişlerin sökülüp yerine klitorisi çiviledikleri efsanesi ergenlik çağındaki Müslüman kızların cinsel arzularını kontrol etmenin bir yolu olarak uygulanan kadın sünnetini hatırlatan bir kadın korkusu fantazmasını somutlaştırır. Toplumun içine yerleşik bulunan bu bakış açısını psikanalize taşıyan tartışmalar da Freud'un görüşlerini ele alan takipçileri tarafından irdelenmiştir. Freud ile Jones arasındaki birincil erkeksilik tartışması Jones'un vajinanın varlığına dair bilginin ilkel olduğunu söylemesi her ne kadar fizyolojik-anatomik kanıtlarla kısıtlı olsa da kadınsılığın Freud'dan farklı bir konuma yerleştirilmesinde önemli adımlarından biri sayılmaktadır. Klein'ın kadın bedeninin içeriğine verdiği önem ise tartışma alanını genişleterek kültürün kadınsılığın yapısında oynadığı rol düşünölmeye başlanmıştır. Tartışmaların yoğunlaştığı konular dişil olanın varlığına ilişkin sorulardan oluşmaktaydı; dişil olana varlığını kendi başına takdim etmek mümkün mü yoksa erilliğın bir türevi olarak mı var olmaktaydı? Anglosakson dünyada kadınsılığın birincil varlığı, bir ötekini baz almadan kabulü neredeyse yerleşmiştir ancak bir karşılaştırmaya dayanması onu her zaman erkeksilik ile olan bağıını baki kılacaktır (22).

2.3. PSİKANALİTİK KURAMDA CİNSELLİK

2.4.2. Psikanalitik Kuramda Cinsiyet

Freud'un Cinsellik Üzerine Üç Deneme kitabı normal anlamak için anormal anlamaktan başladığı bir başyapıttır. Bu amaçla cinsel nesne seçimi ve cinsel amaç olmak üzere iki başlık altında anomalileri ele almıştır. Nesne seçiminde dönüklük, kendi cinsine fikse olmuş libido olarak ele alınmıştır. Homoseksüellik Freud için bir hastalık olmaktan öte daha çok bireyin psikoseksüel gelişim aşamalarında olası bir bastırmanın ürünüdür. Homoseksüel birey ile psikanaliz çalışmasının sonucunda çatışmaları, mutsuzluğu, bastırmaları, sosyal içe çekilmeleri çözülebilir ancak bu sonunda kişinin heteroseksüel ilişki türüne yöneleceği anlamına gelmemektedir. Homoseksüelliğin cinsel nesne seçiminde sapma olarak ele alınmasındaki ana düşünce ise insanoğlunun üreme dürtüsüne dayandırılmıştır. Freud'a göre insan cinselliğinin sınırsız çeşitliliği söz konusu olsa da nihayetinde biyolojik düzenin sınırlarına tabiidir. Bu bakış açısı, cinselliğin belirleyicileri arasından en önemli olanlarından birinin biyoloji olduğunu ve biseksüel nesne yatırımının biyolojik düzeni ihlal ettiğini söyler. Cinsellik yalnızca üreme amacı içerisinde kabul edilebilir olmaktan çıkıp bir ilişki kurma biçimi olarak kabul edildiği noktada sosyal normlardan da arındırılabilir bir hale dönmüş oluyor. Buna ek olarak perversiyonlar Freud'un gözünde biyolojik determinizmden birkaç adım uzaklaştırılarak sosyal bağlam içerisine yerleştirilerek Ödipal anksiyetenin etkisindedir (23).

Contribution to the psychology of love 'de Freud, her ne kadar bunu ifade etmek tuhaf olsa da cinsel içgüdünün doğasında olan bir şeyin tam doyum elde etmeyi imkansız hale getirdiğine inandığını söyler. Bunu sevdiğini arzulamamakla, arzuladığını sevmemekle ilişkilendirir. Aslında olgun romantik ilişkilerde seçilen nesne, orijinal nesnenin yerine geçen bir ikamedir ve bu sebeple hiçbir ilk cinsel nesnenin verdiği tam hazzı sağlayamayacaktır. Fakat cinsel dürtünün bu denli insanlık için önemli olması da bundan ileri gelmektedir. Eğer herhangi bir sınırlamaya tabii olmayan bir cinsellik yaşama imkanı olsaydı, Freud'a göre libidoyu yükseltmek için gerekli engel ortadan kalkacak ve bu gereksinimin ruhsal değeri azalacaktı (24).

Cinselliğin gelişimde Ödipus kompleksinin yerine baktığımızda Freud, feminen ve maskülen konumların bu karmaşanın çıktısı olan özdeşleşme ile ilgili olduğunu ifade

etmiştir. Yalnız özdeşim yolculuğu çeşitli değişimler ile doludur. Ödipus karmaşasının pozitif ve negatif iki yönlü yapısı aşk nesnesinin yalnızca karşı cins ebeveyn olmadığı aynı zamanda hemcinsinin aşkına da sahip olduğunu ifade eder. Erkek çocuğu annesi için babasıyla rekabete girerek annenin sevgisi için kıskançlık duyarken aynı zamanda feminen konumda yer alarak annesine karşı düşmanlık besleyerek babasının aşkı için kıskançlık hissedecektir. Ödipus kompleksinin bu yapısı nesne seçimi ve özdeşleşme süreçlerinin teorize etme çabasını da oldukça zorlaştırıyor (25).

Freud, Napolyon Bonapart'ın ünlü "Coğrafya kaderdir." vecizesine yaptığı atıfla anatomi kaderdir demiştir. (24). Bu cümle biyolojik cinsiyetin kaçınılmaz getirilerinin ruhsallığı anlamaktaki yerine işaret etmektedir. Erkek ve kız çocuğunun oral ve anal dönem içerisindeki beraberlikleri Ödipal dönem ile birlikte sonlanmaktadır. Genitallerin fiziksel farklılıkları önem kazanmasıyla bir yol ayrımına girmektedirler. Anatominin oynadığı rolü sahneye sokan Freud'un düşüncelerinin yönünü değiştiren kişi ise Lacan'dır. Lacan'ın düşünce sisteminde penise sahip olmanın ruhsallıkta yarattığı etki anatomiden bağımsızdır. Freud'a geri dönüş olarak ifade edilen çalışmada Lacan'ın yaptığı en büyük katkılardan birinin teoriyi deneyime dayalı biyolojik bir meseleye ilişkin bir iddia haline gelme riskinden kurtarması yani teoriyi anatomiden uzaklaştırması olduğu ifade edilmektedir. Lacan'da cinsellik doğa, içgüdü ve biyolojiden ziyade anlam ve atfedilen önem üzerinden değerlendirilir. Lacan kadın ve erkek hakkında konuşurken anatomik olarak kadın ve erkek canlısından ziyade "Eril" ve "Dişil"den bahseder. Bu manada eril ve dişil insanların konuşan yaratıklar haline gelmek için üstlenmeleri gereken psikanalitik veya dilsel konumlardır. Bütün konuşan varlıklar kendilerini bu ayrımın bir tarafında ya da ötekini tarafında konumlandırmalıdır. Bu konumlar her iki cinsin içerisinde bulunabileceği konumlardır ancak kişinin bu konumlandırması biyolojik cinsiyetiyle paralel olma zorunda değildir. Her nasıl ki bir kadın eril konumda yer alabiliyorsa bir erkek de dişil konumda yer alabilir. Herhangi biri bu taraflardan ötekine geçiş yapabilir ve bu sebeple de Lacan için kadın ve erkek yalnızca dildedir (26).

Lacan için cinsellik deneyimi hiçbir zaman basitçe biyolojik cinsiyete indirgenemez ancak bu bakış açısı biyolojik cinsel farklılığın var olmadığını ya da önemli olmadığını da ima etmez. Tıpkı bir sanatçı gibi cinsellik kişinin yaratmak zorunda olduğu bir eser gibidir ve bu sanatı icra ederken kullandığı araçlar toplum tarafından sunulur. Yetişkin özneler haline gelebilmek için cinsiyeti bize ait olan bir şey olarak

sahiplenmeliyiz. Kadın ve erkek yalnızca biyolojisinde yazılmış kaderini yaşamaz ancak sahip olduğu anatomi seçtiği ve kurguladığı cinsiyetle ilişkilidir. Lacan'da erkek genital organının büyük harfle Fallus olarak ifadelendirilmesindeki sebep yaptığı göndermeden ileri gelir. Fallus erkek genital organını ifade etmez, Fallus, kastrasyon ile kaybedilen arzunun nesnesidir. Hayali birliği sunan imgesel düzenden simgesel düzene geçiş Lacan'da kastrasyon olarak ifade edilir. Bu kayba tabi olmayan bir cinsiyet yoktur. Bütünlük hissinden kaybın ve eksiklik farkındalığına geçiş bebeğin dünyaya geldiğindeki çevresini algılama biçiminin değişimi ile gerçekleşir. Bu dönemi anlatabilmek için bebek anne ile kendisini bir bütün olarak deneyimler demek bir hataya sebebiyet verir çünkü bebek deneyimlediği andan itibaren anne ile kendisi arasındaki ayrımı fark etmiş olur ancak yeni doğan için anneyle bir bütün olma ya da bütün böyle bir deneyim ve farkındalık namevcuttur. Başka bir ifade ile söylemek gerekirse bebek ne bir benlik olarak kendine dair ne de bir kişi olarak annesine dair bir algıya sahiptir. Bu noktada ayna evresi varlık düzenine geçişi yani imgesel düzene geçişi başlatır. Ayna evresi ile birlikte bebek anne ile kendisi arasında bir ayrım yapabilmeye başlar. Kuramın önemli bir noktası anne, bakım verenlerden kadın cinsiyetinde olan olarak değil, öteki olarak tanındığı söylemesidir. Buradaki anne biyolojik anneye işaret etmek zorunda değildir. İşaret edilen nokta yeni doğanın kendisinden ayrı öteki olarak tanıdığı ilk kişiyi sembolize etmesidir. Bu aşamada her ne kadar kendisini ötekinden ayırt edebilse de kendilik tam olarak tanımlanamaz. Bu aşamada kendiliğin farkındalığı yalnızca öteki olmayan olarak tanımlanabilecek sınırlılıktadır. Yeni doğan ve öteki birbirinin zıttı şeklinde deneyimlenir. Sen ve ben olmaktan çok daha çok "o" vardır (26).

Cinsellik ile ilişkili en temel bölünme tarihte "Freud-Jones çekişmesi" adıyla yer almaktadır. Psikanalizleri bölen tartışma ise kastrasyon kompleksi üzerinden şekillenmektedir. Birçok psikanalist farklı noktalardan farklı bakış açıları ile bu tartışmaya katkı sunsa da ana mesele psikanalizin hem bilinçdışına hem cinselliğe nasıl bir açıklama getireceği üzerindiydi. Cinsiyetler arası farkı oluşturan şey biyoloji mi, çevresel faktörler mi, nesne ilişkileri mi yoksa kastrasyon kompleksi miydi? Bu noktada hem Freud hem Lacan kuramını açıklamak için erkeği model olarak ele aldıkları için fallus merkezli teoriler olmaları noktasında eleştirilmişlerdir. Her iki analistin de amacı cinsiyetler arasında bir adalet ve eşitlik sağlamak değildi. Amaçları erkeğin değil fallus kavramının cinsiyetler arası farkı oluşturmakta oynadığı rolü açıklamaktı. Bu amacı bugün bu denli net görebilmemizin sebebi Freud'un kuramını tekrar okumamız

gerektiğini düşünen Lacan'ın çalışmalarıdır. Lacan'ın ardından Freud'un pozisyonu ancak netleşebilmiştir. Freud'un kuramında kız ve erkek çocuğuna biçilen rol karşı cinsten ebeveyne duyulacak çekimi içermesi heteroseksüel norma uygun düşmektedir. Freud ise kurama dair bu itirazları çözecek biseksüelite kavramını ortaya koymuştur. Dora vakasında doğal Ödipus kompleksine uygun düşecek şekilde Dora'nın bir zamanlar babasına ilgi duyduğu gibi babasının yerini alan Bay K.'ya da ilgi duyması gerekiyordu ancak durum böyle olmamıştı. Bu sebeple Dora histerik değildi, Dora; cinsel dürtüleri açısından kadını arzulayan bir erkekti. Dolayısıyla Dora'nın babası ile olan ilişkisi yalnızca ona dair ilgisinden ibaret değildir, onunla özdeşleşme ile de ilgilidir. Freud'un Ödipus kompleksini keşfi onu heteroseksüeliteyi norm varsaymaya itse de çalışmalarının geri kalanı bu olasılığa karşı çıkmaktadır. 1908'de Çocuk Cinselliği Üzerine denemesinde ilk defa ele alınan kastrasyon kompleksi, 1914'te Narsizm Üzerine Bir Giriş yazısında da yer alarak gittikçe kuram içerisinde yerini genişletmeye başlamıştır. 1924'te yayımlanan Ödipus Kompleksinin Çözülmesi makalesinde kuramın içerisinde merkezi konumunu almıştır. Artık kuramda erkek ve kadın arasındaki cinsiyetler arası farkı inşa eden, kültürü edinmenin yolunu açan ve yasa görevi gören çatışma kastrasyon karmaşasıdır. Freud'un hayata veda etmeden tamamlama şansı elde edemediği Savunma Sürecinde Ego Yarılması adlı makalesinde ego formasyonunu ele alır. Ego formasyonunu bir tehlike anı ile açıklar ki bu tehlike kayıp tehdidir. Bölünmenin bir örneği olarak fetiştin kastrasyona tepki olarak kurduğu alternatif düzenekten bahseder. Çok açık bir şekilde görülür ki başlangıçta bölünmüş bir özne, başlangıçta kaybolmuş bir nesneyi gerektirir ki bu nokta Lacan'ın geri dönüş yapacağı önemli noktalardandır. Freud nesneden Lacan gibi kayıp nesne olarak ifade etmez ancak Femininity makalesinde de ele aldığı gibi nesnenin psikolojik bir öneme sahip olmasının sebebi onun eksikliğidir. (27)

Kadınlık tartışmasında psikanalizin hayati önemde olduğu kabul edilen bir gerçektir ve Freud'un bu tartışmayı kaybettiği söylenebilir. Psikanaliz ve feminizm arasındaki ilişki Freud'un cinsiyetler arası farklılıklara dair açıklamalarını kabul etmeyen analistler tarafından başlatıldı. Freud'un açıklamalarının kısıtlılığı ve zorlukları birçok analist ve de Lacan tarafından kabul edilmektedir. Lacan bu zorlukları gidermek için özellikle Freud'un Haz İlkesinin Ötesinde ve Savunma Sürecinde Ego Yarılması adlı makalelerinde yer alan bilinçdışı konseptini ele alarak genişletir ve geliştirir. Lacan'a göre aynı amaçla Freud'u ele alan analistler her iki cinsiyet için de bu kimliği güvence altına almayı amaçlayan, önceden verili bir cinsel farklılığa atıfta bulunarak Freud'un

kuramında cinsel farklılığın bir bedel karşılığında inşa edildiği ve her türlü doğal veya biyolojik ayrımı aşan bir yasaya tabi olmayı gerektirdiği noktasını gözden kaçırmaktadırlar. Bu sebeple kadın cinselliğine dair bir tartışma başlatılacaksa başlangıç noktası cinsellik ve bilinçdışı arasındaki ilişki olmalıdır. Lacan'a göre bu ikiliği birbirinden ayrı düşünmenin katıyen bir mantığı yoktur. Bilinçdışı sürekli olarak bireyin psişik süreçlerine ve hayat hikayesine dair sahip olduğu bilginin altını kazır ve bu sebeptendir ki net bir pozisyonda yer almak kişi için sürekli tehdit altında olan bir konumdur. Lacan'a göre cinsel kimlik bir yasa gibi işlev görür ve bireyler buna göre kendini konumlandırmalıdır. Bu sürecin zorluğu ve hatta neredeyse imkansızlığı ise Lacan tarafından vurgulanır. Bilinçdışı özneye, görünür kimliklere durmadan meydan okur. Öznelğin bir bütünlüğe ve pürüzsüzlüğe sahip olduğu inancı dolayısı ile bir mittir ve bu mitin ilk sağlandığı evre Lacan'a göre ayna evresidir. Ayna evresinde anne yalnızca bebeğe kendisini aynalamaz, ona bir görüntü tahsis eder ki bu görüntü ona bir bütünlük hissi sunar. Kendimizi tanıdığımız ilk görüntü bir yanlış tanımadır ancak bu yalnızca göze ilişkin olarak düşünülmemelidir. Çocuğun duyduğu, dokunduğu ve istediği şeyler bu görüntünün içeriğine katkıda bulunur. Bununla birlikte ben ve öteki arasındaki ayrım yapılanmaya başladığında eksiğin ötekinden talep edilmesi söz konusu haline gelir. Özne artık eksiksiz, bütün, tam, her şeyin sahibi değildir. Lacan için talebe karşılık verilen yanıt hiçbir zaman tam manasında doyumu sağlayamaz. Çocuğu talepleri ihtiyacının doyurulması ile karşılık verilir ancak aslında talep edilen şey bir başka şeydir. Bu bir başka şey Lacan'ın kuramında arzu kavramıyla ele alınır. Arzu kavramı cinselliği ele alış biçiminde bu kavram büyük önem arz etmektedir. Eğer ki bu tam anlamı ile kavranmazsa cinsellik bir arzudan bir ihtiyaca dönüşme riskine sahiptir. Cinsellik, talep ve arzunun alanındaki istikrarsız dinamikler içerisinde yerini bulur. Her cinsiyet, mitik ve özel bir şekilde, diğerini tatmin edebilecek ve tamamlayabilecek şeyi temsil eder. Kadın ve erkeğin cinsel birlikteliğinin bir bütünlük ve tamamlanma olduğunu düşünmek bu deneyimin karmaşıklığını ve zorluğunu gizlemeye yönelik bir tür yanılsamaya işaret etmektedir. Dolayısı ile, Lacan için psikanalizin amacı birbirini tamamlayan varlıklar olarak kadın ve erkeği üretmeye çalışmak değil, bu fantezinin altındaki kavramsallaştırmanın ortaya çıkarılması olmalıdır. (28)

2.4.2. Psikanalitik Kuramda Cinsel İşlev

Freud'un Cinsellik Üzerine Üç Deneme eseri dönemin cinselliği ele alış biçimine bakıldığında ne kadar çağın ötesine geçmişti ne kadar dönemin çalışmalarını kaynak almıştır? Freud'un çalışmasında referans olarak gösterdiği Kraft Ebbing ve diğer yazarlar cinselliği Darwinizm'e uygun olarak türün devamı için oynadığı önemli işlevi esas alarak incelemişlerdir. Dönemin araştırmacılarının insanoğlunun en büyük motivasyon kaynağı olarak cinselliği konu edinmeleri; sadizm, mazoşizm, fetişizm ve dönüklüğün cinselliğin anormal halleri olarak incelemeleri Freud'u birçok anlamda etkilemiştir. Bu kategorileri cinsel sapmaların biçimleri olduğunu söylemiştir ve sapma olarak ele alınmasındaki ana sebep ise üreme işlevine hizmet etmemeleridir. Her ne kadar Freud eserinin ilk biçiminde sapmaların üremeye hizmet etmemesine ilişkin fikirleri bu araştırmacıların fikirlerine uyum gösterse de sonraki revizyonlarında Freud için cinsel işlev üreme dürtüsünden ayırtılmıştır. Freud'un bakış açısına göre cinsel dürtü aktarılan normlar veya bir amaç çerçevesinde düzenlenmediği için tamamen anormal veya normal cinsellik kategorizasyonu yerine çeşitli cinsel aktiviteler ve yönelimler olduğu ifade etmiştir. Freud, histeri ve perversiyonları nöropatik bir eğilim olarak ele almak yerine insanlığın genel cinsel eğilimi olarak ele almayı tercih etmiştir. Freud'a göre patolojik olan hal, bu doğal olanın içerisindeki eğilimlerin aşırı yoğunlaşması ve aşırılışmasından ileri gelmektedir. Başta cinsel değeri olmayan bir bölgenin haz duygusu ile birlikte erotojenik bölgeye dönüşü cinsel yanıt döngüsünde bu bölgelerin bir yer edinmesini sağlar. Emme ile birlikte göğüsten gelen sıcak sütün sağladığı haz, ağız bölgesinin erotojenik bölge haline gelmesi buna bir örnektir. Burada patolojik olan hal, cinselliğin nihayetinde genital bölge organizasyonlarında bütünleşmesi yerine eski kısmi dürtülerle bağlantılandırılmış erotojenik bölgelere takılı kalmasıdır. (29)

The Most Prevalent Form of Degradation in Erotic Life yazısında Freud, belirli tip kadınlarla cinsel birlikteliği esnasında yaşadığı ereksiyon bozukluğunu psikanalitik manada ele aldığı vakasında cinsel işlev bozukluğu üzerine düşüncelerini ifade etmiştir. Burada zihinde çözümlenemeyen bastırılmış karmaşaların tezahürü söz konusudur. Ruhsallıktaki patolojik materyalin içeriği, erken dönem nesnelere ensestiyöz fiksasyon ile karakterizedir. Çocukluk çağı cinselliğinde yer alan tesadüfi bir takım olumsuz izlenimler de ek olarak aşk nesnesine yatırılacak libidonun önüne set çekmektedir. Freud'a göre bütün bu anomalilerin altında yatan sebep libido gelişiminin sekteye uğramasıdır. Sağlıklı

bir ilişki için şehvet ve şefkat duygularının bir aradalığını şart olarak gören Freud, ele aldığı vakalarda bunun başarısızlığının semptomun oluşumundaki önemini vurgular. Kendini koruma dürtülerinden temelini alan şefkat dürtüleri, kendisine bakım veren nesnelere yöneltilir ve sonraki nesneler için bir değer seti oluşturur. Bu duygunun köken aldığı erken dönem nesneler tek bir duygu üzerine yaptığı yoğun yatırım, ki bu çoğunlukla şefkat duygusudur, çocuktaki benlik dürtülerinin erotik yatırımında aşırılığa sebep olur. Ergenlikle birlikte artık amaçları gizlenemeyen güçlü bir şehvet duygusu gelir ancak bu sefer de erken dönem nesnelere aktarılmasının önüne ensest engeli çıkar. Anne babadan ayrılan bu duyguların yeni bir dış nesneye aktarılması başarıya ulaşırsa, duyguların bir aradalığının yolu açılmış olacaktır. Tariflenen bu başarılı libido gelişiminin gerçekleşebilmesi için iki durum söz konusudur. Birincisi, dışarıdaki nesneye dair hayal kırıklığı kişinin seçim yapmasına izin vermeyebilir veya role uygun olanı seçebilme şansı yoksa bu seçimden tamamen vazgeçebilir. İkincisi, çocuklukta ebeveynlere aktarılan erotik yatırımın yoğunluğu ve bunun nesnelerden çekilmesi gerekliliğiyle ilişkilidir. Bu iki durum başarısız olduğunda libido gerçeklikten yüzünü çevirerek fantezi dünyasına ve bu dünyanın nesnelere takılı kalır. Ensest nesnelere ve fantezilerine takılı kalmanın sonucu ise cinsel eylemi gerçekleştirecek organların eş zamanlı olarak fiilen zayıflamasıdır. Bu organları zayıflatan bir etken de şehvet duygularını doyasya yaşayabilecek bir toplumun olmamasıdır, toplum her zaman aşk nesnesine duyulan saygının gerekliliğini ve ilişkinin sınırlarını hatırlatır. Kendisinden daha alt seviyede nesneler ile cinsel ilişkiye girdiğinde ancak tam anlamıyla cinsel eylemi performe edebilen kişiler toplumda hiç de az değildir. Bu cinsel eylemin kişiyi alçaltabilecek, kirlitebilecek bir eylem olması ile yakından ilişkilidir. Cinsel eylemden tam anlamıyla haz alabilmesi için nesnesini değersizleştirme gerekliliği kadın için erkek için olduğu kadar geçerli değildir. Bunun sebebi ise Freud'a göre kız çocuğu erkek çocuğuna göre cinselliği çok daha az abartılı geliştirdiği bir süreçten geçmiştir. Bu her ne kadar nesneyi değersizleştirme ihtiyacına engel olsa da kadınlar için zorlandıkları cinsellikten bu denli uzun süre uzak durmak, şehvetlerini fantezide sürdürmelerine sebep olur. Bir süre sonra bu yasak ortadan kalktığında ve cinselliklerini yaşamalarına izin olsa dahi artık yasaklı olanla cinsellik arasındaki bağı koparmak neredeyse imkansız hale gelecek kadar birbiriyle bağlantılandırılmıştır. (30)

Freud, bekâret tabusu üzerine fikirlerini açıklarken ilkel kavimlerin ritüellerine, ilkel zamanlarda kadınların toplum içindeki yerine, insanlığın açıklamayan dünyasına

karşı tepkilerine dikkatini çevirir. Kadınların bilinmezlikle dolu oldukları, erkeklerin kadınların her ay yaşadıkları kan akıntısını şeytanileştirirdikleri ve kadınların kendilerinin elindeki gücü ele alabilme riski taşıdıklarını için ilkel zamanlarda cinsel birlikteliğin erkekler için korku uyandıran bir eylem olduğunu ifadelendirir. Kan akıntısının tehlikeyi uyandırması ve kendini koruma dürtüsü ile bilinmeyenden gelebilecek tehlikeden kaçınma isteği ilk cinsel birlikteliğin eş ile yaşanmasındansa bunun için atanmış eş harici kişiler ile belirli ritüeller aracılığıyla yaşanmasına sebep olur. Bu açıklamanın ardından, kendisiyle ilk cinsel birlikteliğin bir tehlike unsuru olarak görüldüğü bir tarihselliğin bugünün modern kadının cinsellikle olan ilişkisinde nasıl bir yer edinir sorusu aydınlatılmaya çalışılır. İlk cinsel birleşmeden kaçınma, çok sevdiğini ifade ettiği eşiyile birlikte bunu yaşamayı arzuladığını ifade etse dahi yaşadığı zorluk ilkel dönemden itibaren taşınan tehlike algısının kadının kendi bedenine dönme korkusundan ileri gelir. Şuan kadın erkeği tehlikeyi atan olmaktan çok kendisi tehlikeye girendir. Bu tehlike yalnızca fiziksel olarak birleşme esnasında yaşanacak acıyla ilişkili olmaktan çok bir organın yok edilmesini takip eden narsistik yara tehlikesiyle ilişkilidir. Bu bilinçdışı düşüncenin sembolik ifadesi bazı hastalarda ilk birleşmenin ardından sahip oldukları cinsel değerlerin azalacağını ifade ettikleri sözleriyle bilince çıkar. Benliğin azalan değer ile alacağı yara haricinde getirilen bir diğer açıklama ise libido gelişimiyle ilişkilidir. Libidonun cinsel arzu nesnesi olan baba ya da bazı durumlarda abi üzerine fikse olması, sonraki nesnelerin yalnızca ikame nesneler olarak belirli derecede tatmin duygusu yaratmalarına sebep olur. Libidonun ilk cinsel eylemin şokuna karşı dayanıklı olabilmesi ve bir erkeğin kendisini bedensel olarak ele geçirmesinin etkisinin olabildiğince az ezici olabilmesi için kadının cinsel yaşamındaki zihinsel öğelerin güçlü olması gerekmektedir. İlk cinsel birliktelik yalnızca kadını erkeğe sıkı sıkıya bağlamak gibi toplumsal açıdan yararlı bir sonuçla kısıtlı değildir; bu aynı zamanda erkeğe karşı, patolojik biçimler alabilen ve çoğu zaman kendisini çiftin erotik yaşamındaki engellemelerle ifade eden arkaik bir düşmanlık tepkisini serbest bırakır. (31)

Freud'un çocuk cinselliğine dahil etmediği vajina, ergenlikte erotojenik bölgenin klitoristen vajinaya geçiş ile kendine yer bulur. Karl Abraham ve Karen Horney ise kadın cinselliğine dair görüşlerini oluştururken vajinanın bu yokluğunun kuram içerisinde bir çelişki yarattığını düşündürür. Eğer ergenliğe kadar vajinanın yer aldığı herhangi olumlu bir deneyim yoksa nasıl olur da bazı kadınlar cinsel birleşmeye dair bu denli olumsuz tepki verebilir ya da halihazırda erotojenik olarak duyarlı bu bölgeye aktarılan duyumlara

karşı tepkisiz kalabilir? Deneyimden ve duyumdan bu denli bağımsız bırakılan bir bölgenin sonradan bu denli kaygı unsuru olmasının imkanı yoktur. Karl Abraham'a göre ergenlikte söz konusu olan klitoristen vajinaya geçişin mümkün olabilmesi için bir zamanlar vajinal duyumların yoğunlaştığı bir dönem olmalıdır. Abraham bu düşüncesini Freud'un kuramının merkezinde olan yetişkin cinselliği süreçlerinin çocuk cinselliğinden köken aldığı ve aslında bir tekrardan ibaret olduğu düşüncesiyle desteklemiştir. Karen Horney'e göre de bir zamanlar babaya yönelik yoğun cinsel uyarılmanın yarattığı kaygı vajinal duyumların bastırılmasına sebep olmuştur. Bastırılmaya sebep olan şey ise hem bu uyarılmanın şiddetinin benliği aşması hem de kendisi için hayati konumda olan annenin aşkını kaybetmeyi göze alamamasıdır. Kadınsı dürtülerin bu denli kaygı uyandırıcı olması vajinal duyumların tamamen bastırılmasına yol açarak cinsel birleşmeyi ketleyecek histerik oluşumların ortaya çıkmasına sebep olur. Kadını cinsel birleşmeden uzaklaştıran ve haz almasını engelleyen en önemli etmen cinselliğin enestüel nesneye dair dürtüleri uyandırmasıdır (32).

Fizyolojik herhangi bir sebep olmaksızın cinsel birleşme esnasında ağrı yaşayan kadın vakalar üzerine çalışan Janice Hiller, kadınların kendi genital önemini yetersiz bir şekilde değerlendirmesinden kaynaklandığını söylemektedir. Kadınların fizyolojik ve anatomik tepkilerini engellemesinin ardındaki bilinçdışı sebep yetişkin cinsel birlikteliğinin erken dönem anne çocuk bağı üzerine yarattığı kaygıdır. Erotik bir uyarım esnasında ayrılma bireyselleşme esnasında yaşanan kaygılar yeniden canlanmaktadır. Kadınların bir cinsel birliktelik gerçekleştirdiklerinde annelerine ihanet edeceklerini düşünmeleri yoğun kaygı yaratmakta ve semptom bir savuma mekanizması işlevi görmektedir. Hiller'a göre, kadınların anneleri ile olan bağı bu denli engelleyici olmasının sebebi zamanında bir engelleyenin ortaya çıkmamasındandır. Babanın rolü burada devreye girmektedir. Annenin içselleştirilmiş baba temsilleri ve/ya çocuğun babasının bu ilişkiye dahil edilememesi bu bağı sürüp gitmesine neden olmaktadır. Anneden ayrılma esnasında babanın sahneye girerek yardımcı rolü oynaması hem kendisinin libidinal bir nesne olarak konumlandırılmasına olanak tanır hem de kızın anneden ayrılmasının yarattığı kaygı hafifler. Annenin kendi babasıyla olan bilinçdışı kimliği çatışmalı olduğu durumda annenin kendi cinsel güvensizlikleri, aşırı kimlik belirsizlikleri ve kızına olan aşırı bağımlılığı fallik nesne babanın dışlanmış bir yabancı olarak kalmasına sebep olmaktadır. Bu durum çökmüş bir üçgenleşme olarak da adlandırılabilir. Annenin zihninde kendi babasına ve eşine ait fallik temsillere açtığı alan,

kendi kızının zihninde ve nihayetinde de bedeninin içerisine fallusa alan açmasını sağlayacaktır. (33)

Bir kadın ne ister ve bir kadın neden istemek istemez soruları üzerine yanıt arama girişiminde bulunan Dianne Ellise, Freud'un her ne kadar kadınlığı karanlık kıta olarak ifade etmiş olsa da sorunun cevabına büyük oranda hâkim olduğunu düşünür. Freud, kadının annesini istediğini açıkça söylemiştir ve cevap da burada gizlidir. Anneden ayrılıp babaya yönelen kız çocuğunun arzusu sekteye uğramaktadır. Freud, kadın cinselliğinde önceki hareket halinde olan bir şeyin durduğunu ve bu durma anının anneden babaya geçişe denk düştüğünü söyler. Tamamen veya çatışmasız bir şekilde gerçekleşmesinin olası olmayan bu değişimin ardından bir şeyler yine de arta kalır gibi görünmektedir., Babaya karşı Oedipal ilişkinin içerisine annedeki orijinal ilişkinin özellikler katılır. Kadınların sıkça kocalarında annelerini yeniden bulmaya çalışmalarının ardındaki sebep burada yatmaktadır. Bir kızın arzusu budur çünkü annesiyle olan "negatif" Ödipal ilişkisinden kopmasının ardından bir şey kaybetmiştir ve yeniden bulma çabası içerisinde. Bu, belirli bir cinsel "dağılma"nın başladığı yer olarak adlandırılabilir. Bu sebeple bir kadın için arzulamak, bir zamanlar annesinden istediği ancak doğru bedene/genitale sahip olmadığı için karşılıksız kalan talebinin bir hatırlatıcısıdır. Bu hatırlama, kadının arzusunun önündeki engeldir. Problematik olan bakış açısı anne-kız çiftinin erotik yanlarının olmadığını, yalnızca baba ile olan ilişkisinin erotik olarak değerlendirilmesidir. Kaybedilen cennet, bu sebeple kaybedilmiştir. Erkeklerin kadınlarla olan cinsel deneyimlerinin kelimenin tam anlamıyla anneleriyle olan ilk kucaklama deneyiminin bir tekrarı olduğu kabul ediliyorsa belki de kadınların da arzusu bu deneyimi tekrar edebilmektir. Erkek bir kadınla olan ilişkisinde bu hasreti giderebilirken kadın bu hiç yaşanmamış gibi davranmalıdır. Bir yandan da kadının cinsel deneyimi yaşayabilmesi için bu konu hakkında çok da bilgi sahibi olmamalıdır; arzusunun bu boyutundan haberdar olduğunda artık arzulamak istemeyebilir. Kadının neden arzulamayı bırakabileceğine dair düşünüldüğünde kadın cinselliğinin labirent vari benzetmeleri önemli görünmektedir. Anatomik olarak kadın cinsel organı, erkek cinsel organına göre kıyaslanamayacak derecede gizlidir. Bu belki de kadın için bir avantaj, bir savunma mekanizması olarak kullanılıyor olabilir mi? Penis ortadadır, erekte olur, uzar ve kültürün tehdidini doğrudan üstüne çeker. Kadın ise bu tehditleri benim sahip olduğum değerli bir şey zaten yok diyerek kendisini kastrasyon tehdidinden kolaylıkla koruyabilir. Değerli olan içeridedir, gizlidir, çıkmazdadır. Tıpkı bir labirent gibi, yüksek duvarlar ile çevrili bir şekilde

ulaşmak istedikçe kaybolduğunuz bir yerlerdedir. Bu gizlenme davranışı arzuya da yansıdığında kastrasyon endişesine karşı kullanılan savunma arzuyu sakatlayabilir. Güvende hissetmek uğruna seks feragat edilebilir, kişisel deneyimdeki akışkanlık ve çeşitlilik sınırlanır. Kadın için güvende hissetmenin bir diğer boyutu ise sevgi ile ilişkilidir. Bir erkeğin en büyük korkularından biri kadının arzusunu doyuramamaktır. Eğer bir kadın, arzusunun kurduğu sevgi bağına zarar verebileceğini düşünüyorsa arzulamamak daha güvenli bir seçenek olabilir. Cinsel arzusunun büyüklüğü erkeğin tmgllğn aşıyorsa erkeğin eksiğini ortaya çıkartmamak için arzulamamak kadının getirdiği bir çözümdür. Kadın cinselliğinin yaşanabilmesi için cinselliğin erkek ile kurmayı arzuladığı sevgi bağını tehdit etmemelidir (34).

Lacanyen psikanalizin cinsel işleve dair getirdiği anlayış ise öznenin Fallus'a sahip olma, ondan keyif alma ve takas etme konusundaki konumu ile ilişkilidir. Cinsellik her ne kadar bireyin doğumuyla birlikte bedeninin fizyolojisiyle şekillenmiş olsa da bu yalnızca biyolojik bir işlev değildir. Beden bu işlevi performe ederken hem znelerarasılık olarak öznelliğin, hem de yasak olarak hukukun yaratılması söz konusudur (26).

2.4. PSİKANALİTİK KURAMDA NESNE

Nesne ve nesne ilişkileri her ne kadar analitik bakışta önemini kazanmış olsa da farklı çerçevelerde farklı analitik anlamlara sahip olduğu görülmektedir. Arzu nesnesi, kısmı nesne, geçiş nesnesi, narsistik nesne gibi çeşitli nesne temelli kavramlar geliştirilmiştir. Gelişim kuramında nesne ilişkisi birincil bakım veren ile ocuk arasındaki ilişkinin, iletişimin, bağlanmanın, zdeşleşmenin önemine vurgu yaparken pratik bağlamda nesne ilişkileri aktarım-karşı aktarım alanı içerisinde analitik sürecin değişimine katkıda bulunan bir yerdedir. Otto Kernberg, nesne ilişkileri kuramının ruhsal aygıtın oluşumunda agresyon ve cinsellik dürtülerin katkısından ziyade içselleştirilmiş benlik ve nesne temsillerinin katkısına önem verildiğini ifade eder. Bütünleşmiş benlik ve nesne temsillerinin oluşması içinse paranoid-şizoid konumda aktif olarak kullanılan bölme savunma mekanizmasıyla iki uca ayrılan temsillerin bir araya getirilmesi ile mümkün olmaktadır (35).

Psikanalizde nesne Freud'un ego tanımının içerisindedir. Ego en temelinde bir öznedir ama egonun problemi şudur ki kendi evinin efendisi değildir. Dolayısıyla klasik psikanalizde bilen özne söz konusu değildir. Bilindişı glerin hakimiyeti altındaki özne,

kendi sahip olduğu bilgi tarafından etkilenen ancak bu sürecin nasıl, ne zaman, nerede ve neden gerçekleştiğinin farkında olmayan bir şey olarak, 'bilinmeyen bilinen' olarak nesneleştirilir. Freud'un ego tanımlamalarının içerisinde öznenin nesne olarak ele alındığı bir diğer açıklaması ise öznenin bizatihi olarak kendisini nesne olarak ele alıp kendisini izleyebileceği, gözlemleyebileceği, tıpkı bir nesne gibi kendisine davranabileceğidir. Bu kuramda süperegoya denk düşen kısımdır. Histerik öznelere ile çalışırken keşfettiği üzere bilincin bölünmesine işaret eden bu durumda ego kendi bilgisini nesneleştirmek konusunda öznelliğinde bir azalma görülür. Burada bilginin nesneleştirilmesi iki yoldan işlemektedir. İlki öznenin sahip olduğu bilginin ego tarafından erişilemeyen bir yerden kaynaklandığı için üzerinde hakimiyet kuramadığı bilginin görmezden gelinmesi şeklinde gerçekleşirken ikincisi öznenin sahip olduğuna inandığı bilginin kendisiyle uyumlu, entelektüel olarak doğru ve ahlaki olarak kabul edilebilir bilgi olarak açığa çıkmasıdır. Nesneyi içeren egoya dair bir diğer açıklama ise egonun kurulumunda rol oynayan nesnelerdir. Egonun kurulumunda rol oynayan daha önce erotikleştirilmiş nesnedir ki bu egonun bir tür arşiv gibi olduğunu gösterir. Bir süre sonra erotikleştirilen nesnelerden ayrılan libido ise egonun kendisine geri döner ve bu da egonun kendisini bir erotik tatmin nesnesi olarak da alabildiğini göstermektedir. Freud ifadelerinde son derece açık bir şekilde erotikleştirilmiş ilk cinsel nesnenin anne memesi olduğunu söyler. Dolayısı ile Freud'un nesnesi cinsel dürtülerin nesnesidir (36).

Psikanalizde nesne, Freud'un dürtü tanımı içerisindeki bileşenlerinden biri olarak kuramda var olmaya başlamıştır. Dürtünün bir kaynağı, bir amacı ve de bir nesnesi vardır. Genel manada da nesne, dürtünün hedef aldığı birincil şey veya insandır ki dürtünün tatmini için nesne, bir nevi araç rolü oynar. Melanie Klein'ın psikanalizi kuramsallaştırdığı nokta bebeğin annenin memesi ile olan ilişki deneyimidir. Bebek, dışsal gerçek bir nesne olarak meme ile öznel fantezisinde kendisini tatmin eden ya da mahrum bırakan meme arasında ilk başta ayırım yapamaz haldedir. Klein, bebeğin dürtüleri ile bu dürtüyü tatmin edebilecek nesne arasındaki farkı ayırt edemediğini söylemektedir. Bu ilk yapamama hali bebeğin ruhsallığını şekillendirmektir. Bebeğin iyi ve kötü meme olarak nesneler ile kurduğu bu ilk ilişki ego gelişimini şekillendiren, besleyen ve güçlendiren bir etkiyi sahiptir. Klein'a göre bebek dünyaya geldiği andan itibaren gerçeklikte var olan gerçek nesneler ile ilişki kurmaktadır. Lacan için ise bu gerçekte yer alan nesne değildir, zihnin hayali inşasıdır. Bunun böyle olmasının sebebi Lacan'a göre başından itibaren iki özne vardır ve bu ilişki öznelerarası bir deneyime işaret

eder. Öznelerarası deneyimin iki ögesinden biri bebeğin arzusu iken diğeri bu arzunun nesnesidir. Her ne kadar nesne farklı anlamlarda iki teorisyenin kuramında yer alsada her ikisi için de yaşamın başında haz ilkesinin ötesinde işlev gören yenidoğanın nesne ile kurduğu ilişki, ruhsallığın inşasında büyük öneme sahiptir (37).

Thomas H. Ogden'in Freud'un Yas ve Melankoli makalesini ele aldığı yazısında hem zihin modeline ilişkin önemli ilkelerin revize edilmiş hallerinin sunulmasından hem de ileride nesne ilişkileri kuramı olarak isimlendirilecek ilkelerin bu makalede açıklanmasından dolayı bu yazının özel bir yeri olduğunu söyler. Buradaki revize edilen ilkelerde bilinçdışının önemli ölçüde sabit içsel nesne ilişkilerinin etrafında şekillendiğini, ruhsal acının dışsal bir nesne ilişkisinden çok bilinçdışı içsel nesne ilişkisi ile açıklanabileceğini, nefret ile karışmış patolojik aşk bağlarının içsel nesneleri birbirlerine bağlayan en sıkı bağ olduğunu, patolojik nesne ilişkileri olarak ifade edilen kavramın bilinçdışı içsel nesne ile dış dünyada deneyimlenen gerçek dış nesne arasındaki diyalogu tamamen kesecek derecede tümgüçlü düşüncenin kullanılmasıyla ilişkili olduğunu, bilinçdışı içsel nesnelere duyulan aşk ve nefret çatışmasının sebep olduğu ambivalans aynı zamanda kişinin nesne ilişkilerinde hayatta kalmayı sürdürme arzusu ile ölü içsel nesneleriyle bir olma arzusu arasındaki çatışmadan da kaynaklandığı ifade edilir. "Yas ve Melankoli" makalesi ile sistematik bir bakış sunan Freud, normal bir tepki olarak yas ile melankoliyi kıyaslayarak melankolinin doğasına ışık tutmayı amaçlamıştır. Bu kıyasta her ikisinin de kayba karşı verilen bir tepki olduğunu ve kişinin hayata karşı normal tutumlarında bir sapmaya sebep olduğunu görür. Birbirlerinden ayrılan nokta ise melankolide kişinin özsaygısına dair bir bozukluk varken yasta bu söz konusu değildir. Yasta dünya boş ve fakir hale gelirken, melankolide kişinin benliği fakirleşmektedir. Freud, melankoliğin analizinde neyin kaybedildiğinin farkında olunamadığı söyler, melankoliğe göre kendisi her zaman böyle değersiz, yetersiz ve ahlaksızdır. Burada hastanın kendisini nesne olarak suçladığı, aşağıladığı ve kötülediği görülür. Ben olan öznenin, nesne olarak kendisini seçerek zamandan bağımsız bir şekilde sürekli saldırması benliğin tükenmesine sebep olur. Freud, egonun bir kısmının diğer kısmını nesne olarak alıp nasıl da eleştirel bir şekilde yargıladığına dikkat çeker. Bilinçdışı içsel nesne ilişkilerine dair revizeler buradan kaynaklanmaktadır. Bu yeni ego bakış açısı egonun bölünebildiğini hem bilinçdışında hem bilinçte parçaları olabileceğini, bilinçdışı parçasının bağımsız bir şekilde düşünce ve duygu üretme kapasitesi olduğunu, ayrılmış ego parçaları arasında bilinçdışı ilişkiler kurulabileceğini

söyler. Melankolik hastaların kendi egolarına bu denli yoğun saldırılarda bulunmasının sebebi ise bilinçdışı bir yer değiştirmeye alakalıdır. Aşk nesnesine yönlendirilemeyen saldırılar kişinin kendi egosuna yönlendirilir. Buna sebep olan şey ise nesneye aktarılan libidonun ayrılık sonrası nesneden çekilerek dışarıdaki yeni bir nesneye aktarılmasındansa özgür kalan nesne libidosunun egonun içine döndürülerek kaybedilen nesne ile özdeşleşme yoluna gidilmesinden ileri gelir. Freud'un nesnenin gölgesi benliğinin üzerine düşer cümlesi ile ifade ettiği şey burada ifade edilen kayıp nesne ile özdeşleşmeden kaynağını alır. Freud nesne ilişkileri kuramının temellerine dair fikirlerini Yas ve Melankoli makalesinden önce Narsisizm Üzerine makalesinde temellendirmiştir. Bu makalede Freud, yenidoğanın normal gelişim sürecinde ilk başta bütün duygusal yatırımını kendi üzerinde yaptığı birincil narsisizm dönemini tanımlar. Dış dünyadaki nesneye yaptığı yatırım ise özdeşim aracılığıyla kendi uzantısı gibi deneyimlemesinin sonucudur. Narsistik özdeşleşmeden narsistik nesne bağına geçiş, nesnenin ötekiliğinin farkındalığıyla sağlanır. Ego libidosu ile nesne libidosu birbirinden farklılaştıkça yenidoğanın nesne ile kurduğu ilişki yalnızca kendisine duyduğu sevginin nesneye kaydırılmasıyla sınırlı kalmaz ve yenidoğan kendisinin dışındaki bir nesneyle ilişki kurarak daha olgun bir nesne sevgisi deneyimlemeye başlar. Bu başarısızlığında nesnenin kaybı ya da nesneye dair hayal kırıklığı kendi parçasının bir kaybı ya da kendiliğe dair bir hayal kırıklığı olarak deneyimlenir. İçsel nesneler dünyası ile dış nesneler dünyası arasındaki bağlantı kesildiğinde ise özne artık büyüyemez, deneyimlerinden çıktı elde edemez ve bilinçdışı ile önbilinç arasında bir diyalog başlatamaz (38).

2.4.1. Nesne İlişkileri Kuramı İçin Nesne

Nesne ilişkileri kavramı Freud'un makalelerinde temellendirilen önemli bir unsur olsa da Freud'un analitik terapisi biyolojik temelli bedensel dürtülerin yarattığı bilinçdışı çatışmaların analizi üzerineydi. Freud'un ardından gelen nesne ilişkileri teorisyenleri için ise asıl mesele dürtünün doyumundan çok, doyumun aracısı olan nesne ile olan ilişkinin niteliği önemliydi. Freud'un yapısal teorisinde eksik olan birincil nesne, yalnızlık, yaratıcılık gibi deneyimler, nesne ilişkileri teorisyenleri için temel inceleme konusu olmuştur. Bu konuları kişinin hayatındaki temel başlıca önemli nesnelerin nasıl nesneler oldukları, hastalar tarafından bu nesnelerin nasıl içselleştirildikleri ve bugünkü yetişkin

yaşantılarında bilinçdışı düzeyde nasıl aktarılmaya devam ettikleri üzerinden ele almışlardır (39).

Freud, “Ego ve İd” başlıklı 1923 yılında ele aldığı yazısında egoya ilişkin düşüncelerini kısa ve net bir şekilde ifade etmiştir:” Egonun karakteri terk edilmiş nesne yatırımlarının bir çökeltisidir ve bu nesne seçimlerinin tarihini içerir”. Bu cümlede bir değil, birden fazla nesnenin içe yansıtılmasının süregiden etkisine dair bir ipucu vardır. Freud kendisinin bıraktığı bu ipucunu takip etmez ancak Klein eder. Klasik psikanaliz ve Freud tek bir nesnenin içe yansıtılmasından bahsederken Klein için bireyin iç dünyası bir nevi içe yansıtılmış nesnelerden oluşan bir topluluktur. Karl Abraham ve Melanie Klein için içe yansıtılarak biriktirilen nesneler ve de yansıtma yoluyla da kaybolabilecek nesneler zihni oluşturan unsurlardır. Dolayısı ile bir öznenin karakterini oluşturan şey bu nesnelerdir. Burada fark edilen şey şu olacaktır ki özne ve nesne birbirinden ayrı tutulan iki kavram olarak değil, iç içe geçmiş halde ele alınmaktadır. Özne nesneden o kadar da bağımsız olarak değil, egonun içine yedirilmiş şekilde tahayyül edilir. Çocuğun dış dünya nesnelerinden elde ettiği ilk haz, emzirme esnasında elde edilir. Bu deneyim ile haz elde edilmesinin sebebi hem açlık gibi temel bir ihtiyacın giderilmesinden hem de emme hareketi ile erotojenik bir bölge olan ağız bölgesinin uyarılmasından ileri gelir. Dolayısı ile Klein’a göre annenin memesi, çocuk için durmadan arzulanan ve içe yansıtılan ilk nesnedir (40).

Nesne ilişkileri kuramının önde gelen düşünürlerinden Anna Freud ve Winnicott ruhsal aygıtı ilişkin fikirlerini doğrudan gözlemi yaptıkları çocuk analizleri sayesinde revize etmişlerdir. Her iki düşünür de analitik bakış açılarındaki çocuk cinselliğinin yerini irdelemişlerdir. Anna Freud, düşüncelerinin merkezine babası gibi dürtüleri ve bunların doyumunu yerleştirse de ona kendisine göre kişinin bu dürtülerinin ehlileştirmesinin sebebi nesne ilişkileridir. Sevilme arzusu ve sevilen nesnenin kaybedilme korkusu kişinin dürtülerini öteleyebilmesini sağlar. Çocuk ile çocuğa dış dünyanın iç dünyanın dürtüsel uyarımların daha önemli olduğu ileten ebeveyn arasında anlaşma çok hassastır. Çocuğun aşırı tatminin duygusu karşısında duydukları korku sebebiyle ebeveynler sevgilerini kaybetme korkusuyla ve hadım etme tehdidiyle çocuklarını kontrol altına almaya çalışırlar. Birincil bağlanma nesnesinin yokluğunda cinsel ve agresif dürtüler kaynaşma imkanı bulamadığı için bu iki dürtü birbirleriyle uyum yakalayamazlar ve bu uyumsuzluğun yarattığı çatışmanın çözülmesine yardımcı olacak bir dış nesne de

yoktur. Anna Freud bu bağlamda idin yöneticisi ve dış gerçekliğin farkındalığını sağlayan egoya ve ego gelişimine merkezi bir önem atfetmiştir. Ona göre id, başından itibaren aynı yoğunlukta idi, değişen şey psikoseksüel gelişim basamakları değiştikçe pregenitalden genital dürtülere geçişin sağlanmasıydı. Niceliğinde herhangi bir değişim olmayan idin karşısındaki ego ise zayıf başlayıp zamanla kapasitesini geliştirerek dürtü dönüşümünü sağlar hale gelir. Anna Freud için oral, anal, fallik libidinal gelişim basamaklarının başarılı gelişimi doğuştan gelen olgunlaşma temeline dayandırılmıştır ancak bunun yanı sıra özellikle çocuğun nesne ilişkileri önemli bir paya sahiptir. Düşünce sisteminde içsel dürtü elementlerinin bakım veren anneyle nasıl buluştuğu egonun nasıl geliştiği ile yakından ilişkilidir. Biyolojik temelli olan bu anne bebek ilişkisi yalnızca kendisinin var olduğu birincil narsisizm aşamasından içsel dürtülerin tatmini için libidonun mecburen dışarı yönlendirildiği kısmi nesne aşamasına, nesnenin kontrol edildiği, işkence edildiği, hükmedildiği anal sadistik nesne aşamasından karmaşık duyguların etkisi altında her iki ebeveynle ilişkiyi gerektiren nesne merkezli ödipal aşamasına geçildiği bir dizi aşama biyolojik mirasın temelinde ego ve süperego gelişiminin yapılandırılmasına ve dış dünyanın nesne ilişkileri etkileriyle adaptasyonu sağlar. Anna Freud için bu açıklama tek yönlü değildir; ona göre ihtiyaçları karşılayan nesne olarak annenin bebeğine nasıl cevap verdiği sağlıklı ya da patolojik gelişimin belirleyicisidir (41).

Donald Woods Winnicott analitik literatüre olan katkısına baktığında kendisinden önce birçoklarının içgüdüsel hayata dair çok geniş katkısı olduğunu ancak kendisinin bu konuda söyleyeceği sözlerin daha çok benliğin oluşumunda ve benliğin canlı olma deneyiminde dürtülerin önemini açıklamak ile ilişkili olduğunu söyler. Winnicott için anneden bağımsız yalnızca bebek diye bir şeyin yoktur; anneden bağımsız bir bebeğin var olabilmesi ve dolayısıyla bebeğin bir benliğe sahip olabilmesi için öncelikle annenin bir tek kendi bedeniyle ortaya koyduğu ilişki kapasitesi bebek tarafından içselleştirilmelidir. Bu, anne ve bebek arasındaki karşılıklı ilişkinin kurucu unsurudur. Winnicott çocuk cinselliği ve dürtü teorisini reddetmez ancak onun için dürtü Freudyen modeldeki gibi benliği oluşturmaz, benliğe hizmet eder. Freud'un id'den ayrılan ego oluşumu sürecini tersine çevirerek egodan önce id'in var olmadığını söyler. İd'in fonksiyonları ego içerisinde bir araya getirilir ve egonun bir parçası haline gelir. Dürtüsel ihtiyaçların karşılanması ya da reddedilmesi söz konusu değildir, Winnicott'a göre bebek her an katlanılamaz bir anksiyetenin eşiğindedir ve onu koruyacak şey annesinin koruyuculuğudur. Öncelikli olan ego ihtiyaçlarının karşılanmasıdır, dürtülerin

doyurulması ikincil öneme sahiptir çünkü bebek için dürtüler dışsaldır, kendisine dışarıdan gelen şeyler olarak deneyimlenir. Dürtülerin kendiliğin bir parçası olarak deneyimlenebilmesi için annenin bu deneyime zemin hazırlaması gerekir. Winnicott'ın psikenin bedenine içine yerleştirilmesi şeklinde ifade ettiği kişiselleşme süreci bütünlüklü hale gelmek ile ilişkilidir ve bu ruh ve beden arasındaki etkileşim onun çocuk cinselliği anlayışıyla da yakından ilişkilidir. Söyleminin odağında fantezinin detaylandırılması yoluyla iç gerçekliğin zenginliği ve benlik duygusuna yaptığı katkı ve bununla birlikte fanteziyi ifade etmek için bedenin kullanılması vardır. Çocuğun bedenindeki ağız, anüs, deri, genitaler gibi bölgelerin her birinin ruhsallıkta karşılığı vardır ve bu da çocuğun fantezilerinin oluşumuna ve hayal gücüne katkı sağlar. Ancak Abraham'ın da etkisiyle Winnicott'ın dürtülere ilişkin bakış açısını farklı yöne kaydıran düşünce çocuğun gelişimi boyunca değişen şeyin dürtülerden ziyade ego olduğuydu. Gelişim boyunca ego dürtülere farklı anlamlar verir, bir aşamanın başında aynı dürtü acımasızlıkla karşılanırken sonunda endişeyle karşılanabiliyor. Ödipal dönemdeki hakim dürtüleri ve fantezileri ele alma biçimi ise klasik bakış açısını paylaşmakla birlikte Klein'in kadın cinselliği açıklamalarıyla daha çok ilişkilidir. Winnicott'a göre insan doğasının kadınsı kısmı, erkek kısmına ihtiyaç duymadan pregenital dönemde ortaya çıkar. Pregenital dönemde sindirim sisteminin yutma ve boşaltma aktivasyonu kız çocuğunun hamile kalmak, doğum yapmak ve emzirmek gibi üreme kapasitelerine bilinçdışı bağlantı kurar. Olgunlaşması için genital dönemi bekleyen bu fanteziler anne ile özdeşleşmenin de önünü açar. Winnocott'u Freud ile bağlantılandıran düşünceler ise fallusun eksikliğinin kadınsılığın kurulumunda oynadığı role Freud kadar önem vermesinden ileri gelir. Winnicott'a göre de kız, erkek çocuğu ile aralarındaki farkı ve penise duyduğu haseti idrak etmeli ve ardından bu eksikliği telafi elde edebilecek şeye sahip olabilmek için ihtiyaç duyduğu erkeğin kendisine yaklaşmasına izin vermelidir. Winnicott getirdiği açıklamalarda daha az katı kurallar çerçevesi sunarak kız çocuğunun penis hasedinin yoğunluğunu arttıran ve onu heteroseksüel cinsel gelişim yolculuğundan ayıran şeyin erken dönem nesnesi anneye fiksasyon olduğunu söyler. Anne ile olan bu saplantı kız çocuğunun anneye karşı defansif bir tutum içerisine girmesine ve anneyle özdeşleşmektense erkek ile özdeşleşme yoluna gitmesine sebep olur. Kız çocuğun en erken dönemlerinden itibaren temel düzeyde kadın cinselliğinin nüvelerini taşıdığını söyler. Buna ek olarak cinsel arzu ile çalma eylemi arasında bir ilişki kurar. Winnicott'a göre kız çocuğunun babasına duyduğu aşk büyük oranda babasını annesinden çalma fantezisi ile perçinlenir. Anne ile özdeşleşme sürecinde

anneninin bedenine büyük bir hınç ve açlıkla saldırma aşamasından daha olgunlaşmış arzuların dahil olduğu aşamaya geçer (41).

Winnicott, “The Split Off Male and Female Elements” adlı makalesinde kadınsı ve erkeksi elementlerin incelemesini ortaya koyar. Kız ve erkek çocuğu fallik dönem ile birlikte farklı süreçlere dahil olmadan önce her iki cinsiyet için de geçerli olan bir ilüzyon döneminden geçer. Bebeğin illüzyonuna izin veren bu sağlıklı dönemde bebek, tümgüçlülükle dış gerçekliğe ait nesneyi kendine ait yapar. Winnicott’a göre bu aşamada içgüdüsel dürtülerden söz etmek mümkün değildir, burada henüz dürtü yoktur. Asıl mesele benliğin oluşturulmasıdır (42).

Winnicott benliğin oluşumuna dair teorisini oluştururken, Oyun ve Gerçeklik kitabında yer alan “Erkeklerde Ve Kadınlarda Bulunabilecek Bölünmüş Eril Ve Dişil Öğeler” başlığı altında kadınsılık ve erkeksiliğe dair önemli düşüncelerini ileri sürmüştür. Fikirlerini bir vaka sunumu ile ayrıntılandırmak isteyen Winnicott, bir erkek hastasının penis hasedinden bahseder. Winnicott burada fizyolojik anlamda penise sahip olmakla, ruhsal anlamda penise sahip olmak arasında bir farktan bahseder. Ruhsallıktaki erkeksi öğeler ile kadınsı öğeler arasındaki bağ koptuğunda bir çözülme gerçekleşir. Bu çözülme sebebiyle kişi öteki cinsiyet ögesiyle hiçbir bağ kuramayacak kadar benliğin bir ögesinden kopuk olabilir. Bu durumda yaşanan cinsellik kişinin içinde bölünmüş parçasıyla ilişki kurmak için yaşanan birlikteliklerdir. Bir erkek, kadınlarla cinsel birliktelik ile birlikte özdeşim kurarak kadınsı ögesini yaşama fırsatı yakalayabilir. Bunun bedeli ise erkeğe özgü tatmin duygusunu yaşayamamaktır. Dolayısıyla Winnicott, biyolojik cinsiyete uyumlu tatmin duygusunun ancak ruhsallıktaki dişil ve eril öğelerin bir aradalığı ile mümkün olduğunu söyler. Bu noktada dişil ögenin aktarılabilmesi, annenin bebeğini memenin asıl sahibi hissetmesini sağlayacak incelikli uyumu gösterebilmesine bağlıdır. Dişil ögenin tedariki anne tarafında yeterince iyi yapıldığında bebeğin yapmak ile meşgul olması gerekmez, yalnızca var olur ve dişil öge de bu var olma ile ilişkilidir. Winnicott’un saf damıtılmış dişil öge olarak adlandırdığı öge var olma duygusunun da temeline yerleştirmiştir. Bu memeye sahip bebek anneye, annenin özelliklerine de sahiptir ve bu da kendisini arzu uyandırıcı yapar. Arzu uyandırıcı bir birey olmak da karşı tarafın eril ögesi ile kendisine bir şey yaptırmaya teşvik edebilir demektir (43).

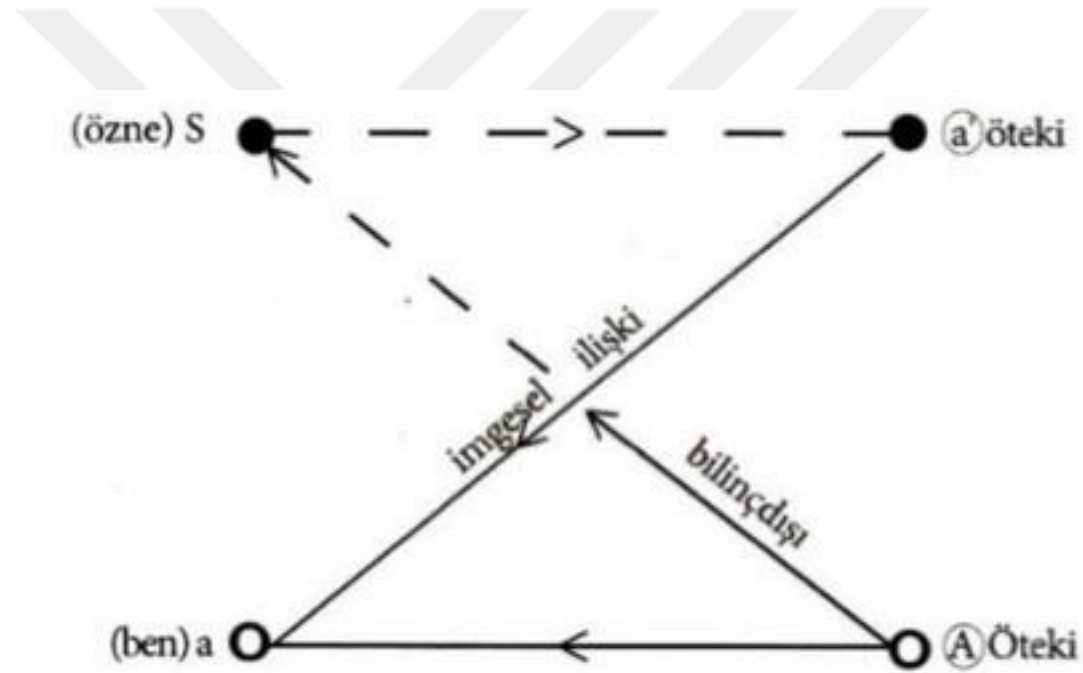
2.4.2. Lacanyen Psikanaliz İçin Nesne

Lacan, Freud'a geri dönüş olarak adlandırdığı projesinde bilinçdışının haz ilkesi ve ötesine geçen işleyişini merkeze almıştır. Lacan'ın kuramında nesne, jouissance'nin bir fazlalığıyla ilişkilendirdiğini nesne a kavramı ile yer almaktadır. Öteki ile öznelarası deneyimde arzunun nesnesi durağından yeni bir nesne biçimine geçiş yapar. Bu da arzunun nedeni olarak nesne a'dır. Klein'in kuramında dışarıdaki nesnelerin içsel nesneler halinde biriktirilmesi söz konusu iken Lacan için bu dışarıdaki fiziki nesneden oldukça farklıdır. Söz konusu olan öznedeki nesnedir. Her ne kadar öznelarası Lacan için önemli bir inceleme alanı olsa da bunu iki ego arasındaki nesne ilişkisi olarak ele almaz. Öznelarasılık iki özneyi içerir, iki egoyu değil. Buradaki fark şuradan gelir ki ego ne söylediğini ve yaptığını bilirken, özne bilmez. Nesne ile olan ilişki eğer arzu nesnesi olarak kurulu ise her zaman narsistik bir çerçeveye tabiidir. Lacan için nesne, arzunun arkasındadır. Konum olarak arkayı seçmesinin sebebi dışsal bir şeyin öznenin içine dahil olarak özneyi harekete geçirmesindendir (44).

Arzunun bu denli merkezi bir konumda yer aldığı Lacanyen psikanalizde neden nesne teriminin kullanılmaya devam ettiği bir soru işareti oluşturabilir. Psikanaliz içerisinde yer alan nesne teriminin bu denli önem arz ettiği noktada Lacan'ın bu terim üzerine kendi yorumunu öne sürebilmesi için yer aldığı düşünülmektedir. Lacan için Klein ve diğerlerinin ele aldığı biçimdeki nesne ancak ve ancak ikincil bir öneme sahiptir. Asıl değer görmesi gereken nesne, arzuya sıkı sıkıya ilişki içerisinde olan arzuya neden olan nesnedir. Nesne *a*, insan arzusunun doğasını, gelişimini ve bu arzuyu uyandıran şeyi anlama çabasını ortaya koyan bir kavramdır. Bu araştırmaya giren her bir teorisyenin döndüğü nokta insan yavrusunun ilk yılları olmaktadır. Kendisi için oldukça kaotik bir dünyaya doğan canlının ilk etkileşim içerisinde olduğu ebeveynlerinden ihtiyaçları doğrultusunda birtakım taleplerde bulunur. Ebeveynler bu talepleri karşılarken bir yandan da bebeğinin gelişim göstererek bu talepleri düzenlemesini bekler. Konuşmasını, dili edinmesini, ihtiyaçlarını dil aracılığıyla ifade etmesini ister. Gelişim seyrinde bebeğin talebi bir ötekinin talebini doğurur. Bazen bu istekler ebeveynler tarafından çok açık bir şekilde ifade edilmezler ve bu yüzden artık ötekinin isteğinin ne olduğuna dair zihinsel uğraş başlamış olur. Ebeveynlerinin kendinden ne istediği ya da istemediği ne olduğunda onu daha çok seveceklerini ya da reddedeceklerini, arzulanmak için ne yapması gerektiği bir muamma haline gelir. Bu süreçte insan hem onların arzularının nesnesi olmak isterken

hem de onlar gibi arzulamak istemektedir. Ebeveynlerinin arzuladıklarını arzulamak kendisini hem daha çok sevebilir bir nesne yaparken hem de hangi nesneleri arzulaması gerektiğine dair bir fikir verir. Buradaki kullanılan nesne aslen bir özelliktir. Arzulanan nesne arzuyu kışkırtan özelliklere sahipmiş gibi görünerek arzunun nedeni olur. Lacan'ın arzu ile nesne arasındaki kurduğu bu ilişkide nihayetinde ulaştığı nokta insanın arzusunun nesnesinin var olmadığıdır. Nesneye bir kez sahip olunduğunda artık onda arzu uyandıran bir nitelik kalmaz ve bu da gösteriyor ki arzu, dürtü gibi doyum aramaz (45).

Lacan, 1955 ile 1956 arasında Nesne İlişkisi adını verdiği IV. seminerinde psikanaliz içinde ve analistler arasında gittikçe yer kaplayan nesne kavramını bu seminerinde sunduğu L şeması üzerinden ele almaktadır (46).

Şekil 2.1: L şeması

Psikanalistlerin nesne ilişkisi olarak ele aldığı ilişkinin Lacanyen manada egoyu ifade eden *a* ile ötekini ifade eden *a'* arasındaki imgesel ilişkiyi denk düşmektedir. Diğer seminerlerinde olduğu gibi başlangıç noktası olarak Freud'u merkeze alan Lacan, Freud'un kuramında nesnenin nasıl ele alındığına geri döner. Freud'un kuramında nesne, içgüdülerin gelişimini açıklamak için incelenmektedir. Onun kuramındaki nesne, kesintiye uğrayan bir deneyimin nesnesidir, kaybedilen ve tekrar bulunan nesnedir. Bu nesne sonraki analistlerin teorisinde ele aldığı nesne gibi özneye tam tatmin hissi yaşatan

mükemmel uyumlu nesne olmaktan oldukça uzaktır. Yenidoğanın en erken deneyimlerinde elde ettiği nostaljik tatmin özne ile kayıp nesneyi birbirine bağlar. Öznenin bulmayı ümit ettiği kayıp nesne ile bu arayış içerisindeyken bulunduğu nesneler hiçbir zaman aynı olmamıştır ve olmayacaktır da. Tekrar tekrar deneyimledikçe özne-nesne ilişkisinin doğası bir gerilimi içermiş olur. Bulunanın hiçbir zaman kaybedilenle aynı olmaması ve bu arayışın sürmesi özne- nesne ilişkisinin kalbindeki gerilimin sebebidir. Pre genital dönemde zayıf olan egonun olgunlaşarak nesne ilişkisini her ne olursa olsun sürdürmeyi amaçlayan bir yapıya evrilmesini eleştiren Lacan, Freud ve diğerlerinin fobiyi açıklarken ortaya koydukları bir gerçeğe vurgu yapar. Fobide nesne ile nesneye birincil önemini veren korku arasında doğrudan bir bağlantı yoktur. Nesne ile korku arasındaki bağın kurulmasının sebebi bu nesnenin bir zırh gibi özneyi korkularından korumasıdır. Lacan'ın açıkladığı üzere, nesne ilişkisini anlamak istiyorsak eğer fallusu da dahil etmemiz gerekmektedir. Gerçek koordinatlar ile belirlenmiş işlevleriyle bir organ olan penis ile imgesel işleviyle belirlenen fallus arasında ayırım yapmak önemlidir (46).

Lacan, 3 Şubat 1925 tarihli konuşmasında insanın gerçekliğini tanımlayan İmgesel, Simgesel ve Gerçek boyutun birbiri ile olan ilişkisini ortaya koyan Borromean düğümünü tanıtmıştır. Lacan, üç düzlemi birbirine bağlayan bu düğüm bakış açısını kazandırmak ile birlikte her birinin gerçeklik üzerinde etkilerini eşdeğer önemini ortaya koymuş olur çünkü herhangi bir bağın kopması tüm düğümün çözülmesine neden olur. Aynı sunum içerisinde Lacan, teorisinin önemli kavramlarından biri olan nesne *a* kavramının Winnicott'ın geçiş nesnesi kavramına denk düştüğünü ifade etmektedir. Her iki psikanalistin ruhsallığı anlamakta mesele ettiği ortak üç kavram ayna evresi, nesne ve kendilik'tir. Lacan, anne ile bebek arasındaki hayal ve hayal kırıklığı arasındaki salınım dikkat ederek geçiş nesnesinin önemini açıklamak istemiştir. Kendisi için hiçbir zaman üzerinde netlik sağlanamayacak şey ise bir nesnenin, halüsinasyon ile gerçek dünya nesnesi arasındaki kompleks ilişki içinde nerede konumlandığını belirlemektir. Bir nesne yalnızca dış gerçekliğe ait bir nesne olmaktan öte kişinin imgesel, simgesel ve gerçek alanlarında yer aldığı konum ile anlam kazanır. Bu bağlamda Lacan'ın bakış açısına göre geçiş nesnesi gerçekliğe aittir ancak gerçek değildir. Winnicott'a göre bir bebeğin geçiş nesnesine dair algısının gerçek olup olmadığını sorgulanmamalıdır ve hatta söz konusu yetişkin olduğunda dahi eğer bu inançlar herhangi bir talebi içermiyorsa, nesnelliği konusunda dış dünyaya uyguladığı herhangi bir baskı yoksa bir bireyin bundan keyif

almasından memnuniyet duyabiliriz. Lacan, Winnicott'ın nesne ile gerçeklik arasındaki ilişkiye dair düşüncelerine katılır ve ilerletir. Freud'un bilinçdışının gerçekle fanteziyi birbirinden ayırt etme yeteneği olmadığını düşüncesine paralel bir şekilde Lacan da ortak gerçeği sorgulamanın yalnızca bir varsayım olduğunu söyleyerek algıladığımızdan başka bir gerçeklik olmadığını ve dünyayı yalnızca hayal penceresinin çerçevesinden görebileceğimizi söylemektedir. Bu hayal penceresinden edindiğimiz ilk fantezi ayna deneyimiyle ilişkilidir. Lacan, bebeğin aynadaki görüntü ile özdeşleşmesi durumuna bir nevi şirketleşme olarak görmektedir. Bebek dünyasını aynadaki görüntüsü üzerine kurar. Lacan'a göre sütten kesilme esnasında bebek her ne kadar anne memesini kendisine ait bir nesne olarak deneyimlemese dahi bir kayıp deneyimlediğini söylemektedir. Bu nesne aynadaki görüntüde bulunamayacaktır, ötekinde bulunacaktır. Meme ve dışkı gibi elementler daha sonrasında kastrasyon ile ilişkilendirilecek kayıp nesneyi sembolize etmektedir. Dolayısı ile aynadaki görüntüde var olmayan nesne kendisini imgeselden ayırarak simgeselde yer edinir. Edindiği yer bir nesnenin nesnesi olmaktan ziyade arzunun nesnesidir. Nesne *a* arzunun kaynağı olduğunu ifade eder ve bu arzunun kökenini kastrasyona bağlar. Kastrasyonun kendisini bulduğu kaynak ise dildir ve dil, annedeki penisin yokluğunu bir eksiklik haline getirir (47).

Lacan her ne kadar nesne ilişkileri kuramcılarının Freud'un kuramının ana hatlarını kaçırdıklarını düşünse de kurama olan katkılarından da görmezden gelmemiştir. Karl Abraham ve Melanie Klein'in ortaya koyduğu kısmi nesne kavramının bir haklılık payı olduğunu ancak bu kavram yalnızca sadece cinsel dürtüyü değil, aynı zamanda her cinsel nesneyi de karakterize eden bir kavramdır. Lacan'a göre bir kişinin ilişki kurduğu her bir nesne barındırdığı eksiklik ile bütünlük beklentisini karşılamayan kısmi nesnelerdir. Eğer ki bir nesne ile tam bir hazzı içeren bir cinsel ilişki yaşanmıyorsa bunun sebebi yeniden bulunan nesnenin kendisini yalnızca kısmi nesne olarak sunabilmesindendir. Bundan da daha önemli olan şudur ki tam bir tatmin hissi yaşatan saf, mükemmel o ilk deneyim dilin asimilasyonu tarafından radikal bir şekilde dışlanarak bastırmaya maruz kalmıştır. İlk kusursuzluk deneyimi yasaya tabi kılınmıştır. Bu doğrultuda Lacan, kısmi nesne kavramını daha temel bir yer vererek teorisinin ve pratiğinin mihenk taşı haline getirmiştir. Lacan'ın kuramındaki nesne *a*, kısmi nesne kavramının istikrarlı ve sağlam bir kavramsallaştırmayla kendi temel buluşu olarak pekiştirdi. 1972 yılında Louvin Üniversitesi'nde verdiği bir seminerinde eğer kendisi bu

kavramı icat edebildiyse bu Yas ve Melankoli makalesi içerisinde hali hazırda dahil edildiği için olduğunu söyler (36).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ

3.1.1. Kuramsal Hipotezler

- a) Vajinusmus tanısı alan kadınların bedeni tasarımılandırmada, özellikle cinselleştirilmiş beden tasarımı sunmakta güçlük yaşamaları beklenmektedir.
- b) Vajinismus tanısı alan kadınların annelerinden gelen kadınsılık iletiminin yetersiz olması beklenmektedir.
- c) Vajinusmus tanısı alan kadınlarda dürtüsel yatırımlar yetersiz olması, dürtüsel dünyanın işleyişinin cansız olması beklenmektedir.

3.1.2. İşlemsel Hipotezler

- a) Rorschach Testi'nin I, IV., VII. ve IX. kartlarına verilen yanıtların kadınsılığın iletimini sekteye uğratan özdeşim sorunsalını ortaya koyması beklenmektedir.
- b) Rorschach Testi'nin II., III., ve V. kartlarına verilen yanıtların cinsiyetten arındırılmış kendilik tasarımlarını ortaya koyması beklenmektedir.
- c) Rorschach Testi'nin II. ve III. kartına verilen yanıtların dürtüsel dünyanın cansızlığını ortaya koyması beklenmektedir.

3.2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu yüksek lisans tezinde, genito pelvik ağrı ve birleşme bozukluğu tanısı alan 16 kadın hasta ile yüz yüze görüşülerek çalışılmıştır. Uygulamalar Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi Psikoterapi Merkezi'nde tedavi gören genito pelvik ağrı ve birleşme bozukluğu tanısı almış hastalar ile yürütülmüştür. Hastaların tanısı DSM 5'e göre merkezde çalışan psikiyatristler tarafından konulmuştur.

Hastaların genito pelvik ağrı ve birleşme bozukluğu tanısı almaları ve tanı ölçütlerinde olduğu gibi tamamlanmış birleşmenin olmaması göz önüne alınmıştır.

Kullanılan araçlar Demografik bilgi formu ve Rorschach Testi'nden oluşmaktadır. Projektif testlerden alınan yanıtlar çalışmayı yapan kişi tarafından psikanalitik kuram çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bunun yanı sıra Fransız Okulu'na uygun geliştirilen içerik analizi ile de yorumlar zenginleştirilmiştir.

3.3. ARAŞTIRMADA KULLANILAN ÖLÇME ARAÇLARI

Bu çalışmada genito pelvik ağrı ve birleşme bozukluğu tanısı alan kadın hastalarda cinselleşmiş beden tasarımlarının ve anne kız ilişkisinde kadınsılığın iletiminin değerlendirilebilmesi için cinsel bozukluklar birimi veri formu ve Rorschach Testi uygulanmıştır.

3.3.1. Cinsel Bozukluklar Birimi Veri Formu

Çalışmaya katılan kişilerin yaşları, eğitim durumları, aile özellikleri, gelir durumları, klinik geçmişleri, tanı süreci, romantik ilişki geçmişi, tedavi öyküsü, diğer fiziksel hastalıkları, psikiyatri geçmişleri ve genito pelvik ağrı ve birleşme bozukluğu öyküsü ile ilgili bilgi edinmek amacıyla form uygulanmıştır.

3.3.2. Rorschach Testi

Rorschach testi, Hermann Rorschach tarafından oluşturulmuş 10 adet mürekkep lekesinden ibaret kartlar dizisidir (49). 7 ile 70 yaş arasındaki her bireye uygulanabilme özelliğine sahiptir. 10 adet kart içerisinde renkli ve siyah lekeler mevcuttur. İncelenen her kartta renk, şekil, gölge ve hareket yanıtları alınabilmektedir. Tüm kartlar simetrik bir eksen ile biçimlenmiştir (50).

Bireyde gizli olan ve gözlem ile ortaya çıkamayan dinamiklerin, klinik görüşmelerde fark edilemeyecek durumda olan yapılanmaların ortaya çıkmasını kolaylaştıran bir projektif testtir. Test katılımcısı, teste verdiği yanıtlar ile kendi ruhsal yapılanmasının arkaik dönemlerinden malzemeler getirmektedir. Rorschach kartları testör tarafından katılımcıya sırayla verilmektedir. Her verilen kartın ardından katılımcıya karttaki şekilleri neye benzettiği sorulmaktadır Katılımcıların fantezi dünyasından malzemeler sunması beklenmektedir. Kendi kişisel gelişim süreçlerinden ve ruhsal yapılanmasından izler taşıyacak olan cevapları, dikkatle dinleyerek not edilir. Her kartın içerikleri ruhsal yapılanmada farklı bir dinamiği açıklamada işe yaramaktadır. Rorschach

testine verilen her yanıt dikkatlice kaydedilip değerlendirilmektedir. Verilen yanıtlar kısaltmalar ile kodlanmakta ve gruplandırılmaktadır (51).

Projektif testler ile hastalar tıpkı psikanalizin amaçladığı gibi üç farklı boyutta gerileme deneyimler. Biçimsel boyut, kronolojik boyut, topografik boyut. Bu üç boyutu tanımlayacak olursak biçimsel boyut mantıksal düşünceden imgesel düşünceye gerilemektir. Kronolojik boyut zamansal bir gerilemeyi ifade etmektedir; yetişkinlik halinden çocukluğa. Topografik boyut ise Freud'un kuramında ifade ettiği üzere benlikten alt benliğe gerilemeyi içermektedir. Projektif testlerden alınan yanıtlar ile bu boyutlardaki kaymalar kişilik örgütlenmesi hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlamaktadır. (52)

Rorschach testinden alınan malzemenin yorumlanmasına bakıldığında dünyada önde gelen ekollerin sahibi Amerika Okulu ve Paris Okulu'dur. Ampirik bir temele dayanan John Exner'in oluşturduğu Comprehensive System olarak geçen yöntemin hedefi algısal-bilişsel terimlerle açıklamalarda bulunup problem çözmektir. Exner'e göre Rorschach kişilerin hayatla nasıl başa çıktığını, nasıl mücadele ettiğini ortaya çıkarmak üzerine kullanılmalıdır. Elde edilen veriler ile belirli bir korelasyon yakalayarak testin nesnel gerçekliğine katkıda bulunmak amaçlanır. Paris Okulu ise Freud'un kuramsal bakış açısına sırtını dayayarak aktarım, karşı aktarım, testin içeriği ve savunma düzeneklerini ele almaktadır. Bu amaç doğrultusunda ilk çalışmalar R. Schafer tarafından 1940 yılında Fransa'da başlamış ardından Didier Anzieu, Nina Rausch de Trautenberg ve Vica Shentoub ile psikanalitik psikopatoloji ile Rorschach arasındaki ilişkiyi ortaya çıkaracak araştırmalarla devam etmiştir. Fransa'da yürütülen bu çalışmalarda testör yalnızca ne söylendiğine değil nasıl söylendiğini de dikkat etmektedir. Test aracılığı ile tıpkı rüyalarındaki gibi ruhsal yapılanmanın anlaşılabilmesi için görünür içeriğin ardındaki gizil içerik anlaşılmaktadır. Freud'un bilinç, önbilinç ve bilinçdışını içeren birinci topografik görüşü ile üstbenlik, benlik ve altbenliği içeren ikinci topografik görüşü dışsal bir malzeme olan test malzemesi ile ele alınabilmektedir. Benlik tarafından bilinç seviyesinde yanıt verirken çatışmaları uyandırması sayesinde üstbenlik, benlik ve altbenlik arasındaki dinamik yapı incelenmektedir. Test malzemesinin dürtüleri açığa çıkarmaya elverişli yapısı sayesinde dışsal bir nesneye yansıtılması sayesinde bilinç seviyesinde istenmeyen ve rahatsızlık uyandıran arzular ulaşılabilir olmaktadır. Kartların biçim ve renk açısından bazı özelliklere sahip olduğu görülmektedir. Belirli bir eksen

etrafında yerleştirilmiş simetrik biçimi kişide ayna etkisi yaratarak kendilik ve beden imgesine dair bilgi vermesini kolaylaştırmaktadır. Bu simetrik yapı I, IV, V, VI ve IX. Kart'larda çok belirgindir. II, III, VII ve VIII. Kart'lar ise ayna izlenimi vermektedir. Koyu kartlar yarattığı kontrast ile endişe ve sıkıntı duygulanımlarını ortaya çıkarabilirken II. ve III. Kart'ta olduğu gibi kırmızı rengin ortaya koyduğu canlılık dürtüsel dünyayı harekete geçirmektedir. Kişinin sınırlar ile olan meselesini ele almak için net olmayan kenar ve köşelere sahip olması açısından VII. Kart elverişli bir karttır. Pastel renklerden oluşması açısından kişiyi farklı bir dünyaya geçişi hissettiren VIII. Kart'tan sonra içerdiği boşluklar ve renklerle testin en zor kartı olduğu düşünülen IX. Kart gelmektedir. Ayrılık kartı olan X. Kart, birçok parça imgeyi içeren dağınık bir yapıya sahip olması ile birlikte zorluk yaratmaktadır (49).

Bu çalışmada Rorschach testi Fransız Okulu'na göre ele alınmıştır. Yanıtların istatistiki veriler olarak ele alınmasından çok özgül içeriğine odaklanılarak yorumlanmıştır.

4. BULGULAR

4.1. RORSCHACH UYGULAMASININ GENEL DEĞERLENDİRMESİ

Genito pelvik Ağrı/Penetrasyon Bozukluğu (GPA/PB) tanısı almış 16 hastanın sosyodemografik özelliklerine bakıldığında 8 beyaz yakalı, 7 ev kadının yaş ortalamalarının 29,2 olduğu, evlilik sürelerinin ortalamasının 2 yıl 9 ay olduğu, 11 kişinin şehirde doğup büyürken 4 kişinin köyde doğup büyümüş olduğu, aylık gelir ortalamalarının 10000 TL ve üstü olduğu, eğitim durumlarının ise 9 kişinin üniversite mezunu, 3 kişinin lise mezunu, 2 kişinin ortaokul mezunu, 2 ilkokul kişinin olduğu görülmektedir. Hastaların mastürbasyon hakkında fikirleri sorulduğunda 7 hastanın hiç yapmadığı, 2 hastanın geçmişte yaptığını ve şimdi de devam ettiği, 2 kişinin geçmişte yapıp şimdi yapmadığı, 3 hastanın geçmişte yapmayıp şimdi yaptığı görülmektedir. Mastürbasyonun gereksiz, saçma, ihtiyaç, normal, günah, mantıksız olduğuna dair inançlar ifade edilmektedir.

Genito pelvik Ağrı/Penetrasyon Bozukluğu (GPA/PB) tanısı almış 16 hasta ile yapılan Rorschach testine verilen yanıtların çağrışımdan uzak, sınırlı, cansız oldukları görülmektedir. Uygulama esnasında görülen ortak bir özellik ise hastaların kart ile yalnız kalamadıklarıdır. Hastalar yanıtlarını testöre ya da dışarıdakilere yönlendirerek kendi bilinç akışlarını kesintiye uğrattıyor ve kartla olan ilişkilerini yarıda kesiyorlar. Bu açıdan hastaların malzeme ile aralarına bir nevi mesafe koydukları düşünülmektedir.

“Bundan siz ne çıkartıyorsunuz?”

“Sizce de öyle değil mi?”

“Siz ne dersiniz?”

“Ay yok yapamayacağım ben bunu, nereden buluyorsunuz bunları?”

“Benim gibileri de var değil mi?”

“Hiçbir şey çıkartamadım ama normal değil mi?”

“Herkeste böyle mi oluyor?”

“Hep vajina görüyorum ama bilmiyorum ki benim gibi herkes mi böyle?”

Bu yanıtlar ile hastaların kendilerine dair bir normallik arayışı içerisinde olduklarını ve bu arayışlarını onaylayacak yanıtlar vermesi için testöre sorular ilettikleri görülmektedir. Kendilerini yaslayabilecekleri bir dayanak ihtiyacı bu talebi doğurmaktadır. Bu testör olabileceği gibi kendilerini ait hissettikleri hasta grubu da olabilmektedir. Dışarıda bir yerlerde kendisi gibi olan birilerinin varlığı rahatlatıcı gelmektedir. Bununla birlikte bu gruba ait olmakla ilişkilendirilen bir diğer husus ise yanıtların içeriği ile ilişkilidir. Sıklıkla verilen vajina yanıtları hastalığın zihinlerinde yarattığı meşguliyet ile ilişkilendirilerek rahatlıkla ifade edilebilmektedir.

Bir diğer nokta ise hastaların her bir yanıtının ardından testörün onayını beklercesine gözlerine bakmalarıdır. Bu hareketin devamında ise gözleri testörün kâğıdına yönelmektedir. Bu hasta grubunun testörün hareketlerine çok duyarlı oldukları görülmüştür. Hastalar yanıtlarının ardından bakıp, onaylarını alıp ardından devam eder görünmektedirler. Yanıtların doğruluğuna ve onaya dair bu ihtiyaç Rorschach yanıtlarının çok fazla forma dayalı olmasına sebep olduğunu düşündürmektedir. Renk ve hareket yanıtlarına gönderme yaparak benzetmeler kurmaktansa yalnızca şeklinden dolayı benzetmeler kurmaktadırlar. Bu hem doğru cevap vererek normdan uzaklaşma endişesini hem de hastaların önbilinçlerinin yeteri kadar iyi çalışmadığını, zihinselleştirme kapasitelerinin kısıtlı olduğunu ve çok somut bir gerçeklik içerisinde kaldıklarını düşündürmektedir.

“Şekli aynı yarasa gibi.”

“Kanatlarından dolayı.”

“Böbrek şekli gibi, iki yanda olması.”

“Hayvanlara benzeticem, kelebek.”

“Birçoğunda aynı şey var ama neye benzeteceğimi bilemiyorum.”

“Bir taraf bir tarafın kopyası.”

“Hiçbir şeye benzetemedim.”

Rorschach testi Paris Okuluna göre saldırgan ve cinsel semboller şeklinde iki grup içerisinde incelenmektedir. Nevrotikler için verilen yanıtlar bu dürtüleri doğrudan ortaya koymaktansa sosyalleştirilmiş kabul gören formlar ile verildiği görülmektedir. İnsan beden parçalarını çığ, parçalanmış ve dolaysız yanıtlar ise daha çok sınır işleyişi veya

psikotik yapılanmayı düşündürmektedir (49). Genito pelvik ağrı ve penetrasyon bozukluğu olan hastaların yanıtları bu bağlamda değerlendirildiğinde sosyalleştirilmiş ve anlam katılan yanıtlardan ziyade daha çiğ beden parçaları şeklinde olduğu görülmektedir.

4.2. RORSCHACH TESTİ İLE BEDEN TASARIMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ PSİKANALİTİK AÇIDAN İNCELENMESİ

Genitopelvik ağrı ve birleşme bozukluğu tanısı almış hastaların kadınsı beden ve kadınsı beden ile özdeşleşmeye dair yanıtlarının az olacağı beklentisiyle Rorschach Testi'nin II., III., ve V. Kart'larına verilen yanıtlar incelenecektir. Rorschach Testi'nin belirli bir eksen etrafında simetrik yapısı sayesinde bedene ilişkin yanıtların elde edilebileceği düşünülmektedir.

II.Kart duygusal yükü yoğun olan bir kart olup hem olumlu hem olumsuz heyecanları ortaya çıkartabilmektedir. Kırmızı renk kişilerin dürtüsel dünyasını harekete geçirerek saldırganlığa ve cinselliği gönderme yapmaktakta özdeşim ve cinselleşmiş bedene yönelik ifadeler açığa çıkartabilmektedir. Kart III.'ün biseksüeliteye çağrışım yapmayı kolaylaştıran yapısı kişinin cinsel özdeşleşmelerine dair bilgi vermesi açısından elverişli bir karttır. Bu kart genellikle duygusal olarak genelde olumlu yanıtlarla karşılanır. V. Kart ise kendilik tasarımı ve kimliğe dair bilgi vermektedir. Bu kart kişinin sosyalizasyon ve uyum kapasitesini göstermektedir.

Hastalarının yanıtlarında ortaya çıkan özellik cinsiyet belirten yanıtların azlığıdır. Hastalar yanıtlarını bu bağlamda muğlak bırakmaktadırlar. Herhangi bir cinsiyet ile özdeşleşmeye dair ifadelerin verilmediği, cinsiyetsiz yanıtların verildiği dikkat çekmektedir. Bu konuyu ele alırken faydalanılabilecek teorik bakış ise Lacan'a aittir. Lacan, histerinin zihnindeki temel sorunun kadın mıyım, erkek miyim? sorusu olduğunu söyler. Onun histeriği değerlendirme biçiminin bir yansımasını bu hastaların yanıtlarıyla ilişkilendirilebilir. Hastalar bu soruda sıkışıp kalmış gibi ne erkeksi ne kadınsı tasarımlar üretebilmektedirler. Histerik her iki konumla da özdeşleşerek kendi cinselliğini nasıl konumlandıracağına dair bir kafa karışıklığı yaşıyor gibidir. Hastaların görüşmeler esnasında hastalığın kendileri için bir problem teşkil etmediğini, aslında eşlerinin cinsel birlikteliği arzuladığını, kendileri için cinselliğin olsa da olmasa da çok bir önem arz

etmediğini ifade ettikleri görülmektedir. Bu şikâyetten uzak, memnuniyet içeren ifadeler Lacan'ın ifade ettiği biçimiyle kendini mahrum etmekten alınan hazza işaret etmektedir. Hastalıkları sayesinde histerik hem arzulanmaya dair arzusunu devam ettirebilir hem de Ötekinin cinsel tatmininden duyduğu hoşnutsuzluğu yaşamamış olur. Bunun neticesi olarak çocuksu ruhsal biseksüelitenin değişmeden kaldığı görülmektedir.

Kart III. için verilen yanıtlar ise aşağıda yer almaktadır.

“İnsan gibi ama insana da benzemiyor, çirkin bir şey.”

“Gözleri kapalı bir varlık, uzaylı.”

“İki kişi karşılıklı duruyor gibi, kırmızılar kan olabilir.”

“İki kuş karşılıklı birbirine şakıyor. Yukarı yüzen balıklar, sanki bir yere yetişmeye çalışıyorlar.”

“Birlikte olan birileri kedi köpek gibi birbirlerini yiyorlar. Çatışan fikirler.”

“Böceğe benziyor.”

“İki tane şey birbirine bakıyor.”

“İki insan.”

“İki insan, kafaları birbirine bakıyor.”

“İnsan vücudunu andırıyor.”

“Ben hep hayvana benzetiyorum. Kuru kafa gibi. Kelebeğe de benzer bir şey.”

“Nedense hep hayvanlardan gidiyorum.”

Ne kadın ne erkek bedenine ve ne de bu cinsiyetlerle özdeşleşmeye dair yanıtlar içermeyen Kart II. ve Kart III.'e verilen yanıtlar bu teorik bakış açısını destekler niteliktedir. Bir yetişkinin Rorschach testi ile insan figürü vermeyip hayvanlar üzerinden özdeşim kurması olgunlaşmama, otonomi kuramama ve çocuksu ruhsallık göstergesidir. İnsan yanıtları verildiğinde ise ifade edilen insan tasarımı herhangi bir cinsiyete ait değildir dolayısı ile cinselleştirilmiş beden değildir.

Kart II.'ye verilen yanıtlara bakıldığında hastaların büyük çoğunluğunun bu karta verdiği cevabın içeriğinde cinsel organları içerdiği dikkat çekmektedir. “Vajina. penis, yumurtalık, vajinanın içi, dudaklar, klitoris, rahim bölgesi, insanın alt kısımları, regli kanı gibi, ped, pelvik yapı, regli olmuş biri” yanıtları beden bütünlüğünün yetersizliğine

gönderme yaptığını düşündürmektedir. Ötekini bir bütün olarak insana ait bir tasarım oluşturmaktan oldukça uzak yanıtlar verilmektedir.

Kart II.'ye verilen cinsel organ yanıtları haricinde yanıtlara bakıldığında ise “Kalp.”, “Göğüs kafesi.”, “Kan.”, “Akciğer.” yanıtlarının verildiği görülmüştür. Bedenin içine yönelik yanıtların fazlalığı sınırlara yaptığı gönderme açısından dikkat çekmektedir. Hasta çağrışım yapamadığında, temsil kabiliyeti sınırlı olduğunda anatomi yanıtlarıyla bedenine içine gönderme yaptığı görülür. Anatomi yanıtları hem beden imgesindeki kırılganlığı hem de iç-dış sınırlara ilişkin hassasiyeti akla getiriyor. Anatomi yanıtlarıyla bir ilişki, özdeşleşme ya da bir çatışma ortaya koyulamamaktadır. Hastaların dürtüleriyle uzlaşma sağlayabilmelerinin yollarından biri çatışmalarını hayvanlar ya da cinsiyetsiz yanıtlar üzerinden aktarmak ise bir diğeri de anatomi yanıtları üzerinden aktarmaktır. Anatomi yanıtları bu çatışmayı vermeyerek daha arkaik bir döneme gönderme yapmaktadır.

Hastaların ruhsallığında organlara ve özellikle cinsel organlara yönelik artmış yatırım görülmektedir. Bütün bir yanıt vermekten ziyade bedenin bir parçasına yönelik artan bu yatırım Freud'un erotik nesne yatırımı olarak ifade ettiği durumu düşündürmektedir. Freud'un somatik hastalar ile çalışırken gözlemlediği üzere somatik bir durum ortaya çıktığında hasta vücudunun o bölgesine aşırı bir yatırım yapar ve bu Freud'a göre erotik bir yatırımdır. Bedenin yalnızca belirli bölgesine yapılan kısmi yatırım hastaların bedenlerinin bütününe narsistik yatırım yapmaları konusunda kendilerine güçlük yarattığını düşündürmektedir (53).

IV. ve VI. Kart'lar beden tasarımına yönelik yanıtların beklendiği diğer kartlardandır ve bu kart için “yaratık, canavar, hayvan postu, böcek, hayvan” yanıtları tekrarlanır. Burada tam bir insan ya da hayvan tasarımı sunmak zor olmakta, “kol, ayak, kıskaç” gibi nesnenin belirli bir bölgesine odaklanmakta ve daha çok kartlardaki renkten, dokudan ve sınırların belirsizliğinden etkilenen, net olarak tanımlanmayan yanıtlar görülmektedir. Bu yanıtların bir kez daha ortaya koyduğu gibi, tam, bütünlüklü, net ve sağlam beden yanıtları vermek çok kolay olmamakta ve özdeşim sorunsalı tekrar etmektedir.

E.Y., 31 yaşında, 1 yıllık evli

IV.Kart, yanıtsız.

VI. Kart, “Erkek penisi.”

S.O., 41 yaşında, 21 yıllık evli

IV. Kart, “Yaratık, ay nolur yeter. koca ayaklar”

VI. Kart, “Benzetemedim.”

Ş.K., 27 yaşında, 5 aylık evli

IV. Kart, “Hayvan ayağı gibi geldi. Kollar.”

VI. Kart, “Hiçbir şey çağrıştırmıyor.”

Hastaların anatomi yanıtlarının bu denli yoğun görülmesi parçalı beden algısını düşündürmektedir. Lacan’ın 6-18 ay arası bebeğin öznelliğinin kurulumunda önemli bir rol oynadığını düşündüğü Ayna Evresi, bu noktada ele alınabilecek önemli bir açıklamadır. Bebeğin dünyasındaki şeylerin birbirinden ayrı parçalar olarak algıladığı dünya, Ötekinin ayna işlevi görmesi yoluyla bir araya gelir. Beden tek bir parça olarak deneyimlenmesi bu evre ile ilişkilendirilmektedir. Anne ile füzyonel bir ilişki içerisinde olan bebeğin ayna karşısındaki görüntüsünün kendisine ait olduğunun dil ile doğrulanması ile bu füzyonel ilişki son bulur. Hem simgesel düzenin içerisinde yer bulması hem cinsiyetlenmesi hem de öznelğin kurulumu açısından çok kıymetli bir deneyimdir. Hasta yanıtları bu bağlamda değerlendirildiğinde imgeseli simgesele aktaracak dil kapasitesinin yoksunluğu ve beden imgesindeki parça yanıtların fazlalığı bu deneyimdeki eksikliğe işaret ettiği düşünülmektedir.

Ş.K., 27 yaşında, 5 aylık evli

V. kart, “Kelebeği andırıyor ama kelebek kadar masum değil sanki, siyah. Uçan hayvan gibi ama ayakları da var.”

A.Z., 32 yaşında, 3 yıllık evli

V. kart, “Yarasa kanatlarını açmış bir yerleri seyrediyor ama uçmuyor.”

D.I., 30 yaşında, 1,5 yıllık evli

V. kart, “Kelebeğe benzettim, kulakları var, insanların düşüncesine göre hareket ediyor.”

V. kart, “Yandaki kişiler kulağına fısıldıyormuş gibi.”

V. Kart'a verilen yanıtlara bakıldığında kartlar arasında en çok forma dayalı banal yanıtlar verilen kart olduğu görülmektedir. Banal yanıtların çokluğu hastaların gerçeğe uyumlu ve nesnel bir kendilik tasarımı verebildikleri göstermektedir. Bununla birlikte verilen yanıtların içerisinde "kelebek kadar masum değil.", "seyrediyor ama uçmuyor.", "insanların düşüncesine göre hareket ediyor.", "arkası dönük." yanıtları bir yandan da kendilik ve beden tasarımlarına ilişkin olumsuz kendilik tasarımlarına rastlanmaktadır. Bu yanıtların verilmesi narsistik yatırımın yetersizliğini düşündürmektedir. V. Kart beden imgesinin değerlendirilmesi konusunda sahip olduğu önem ile birlikte kişinin çevresi ile kurduğu ilişkideki yetersizliklere de gönderme yapabilmektedir (54).

M.B., 32 yaşında, 2 yıllık evli

V. kart, "Yarasa ama kafası tavşana benziyor. Arkası dönük görüntüleri."

Y.T., 32 yaşında, 9 yıllık evli

V. kart, "Kelebek gibi bir şey. Yarasaya da çok benziyor."

M.G., 40 yaşında, 7 yıllık evli

V. Kart, "Ortası vajina gibi, kelebek mi yok değil."

S.O., 41 yaşında, 21 yıllık evli

V.Kart, "Kanatları var gibi, kelebek, kuş."

Yanıtların içeriğine bakıldığında hastaların her ne kadar banal yanıt verebildikleri görülse de bu yanıtta kalamadıkları, değiştirdikleri görülmektedir. Kendiliğe dair dış dünyanın gerçekliğine her ne kadar yaslanabilse de iç dünyanın bu kendiliğin sabitliğini sağlama konusunda elverişli olmadığı düşünülmektedir.

N.K., 33 yaşında, 4 yıllık evli

V. Kart, "İki kulak, iki insan birbirine bakıyor."

E.Y., 32 yaşında, 1,5 yıllık evli

V. Kart, "Hayvana benzetice, kelebek."

H.D., 26 yaşında, 2 yıllık evli

V. Kart, "İşte bu tam bir yarasa, kelebek, uçan bir canlı."

C.C., 29 yaşında, 1 yıllık evli

V. Kart, “Kelebek.”

B.M., 24 yaşında, 9 aylık evli

V. Kart, “Gerçekten kelebek.”

Z.Y., 30 yaşında, 3 yıllık evli

V. Kart, “Antenleri, kanatları, kelebek.”

4.3. RORSCHACH TESTİ İLE ERKEN DÖNEM NESNE İLİŞKİLERİ İLE ÖZDEŞİM PROBLEMLERİNİN PSİKANALİTİK AÇIDAN İNCELENMESİ

Kartlara verilen yanıtların içeriği kişinin erken dönem nesne ilişkilerine dair bilgi vermektedir. Erken dönem nesne ilişkilerinin nasıl olduğu sorusu bu nesnelerin kişinin zihninde nasıl imgelerle ilişkilendirildikleri ile cevaplanabilir. Bu amaçla arkaik anne imgesine dair tasarımlar ele alınacaktır. Arkaik anne imgesi Rorschach Testi’ndeki I., III., IV., VI., VII. ve IX. Kart’lara verilen yanıtlarla değerlendirilecektir. Rorschach testinin bireyler için yeni bir malzeme olmasından dolayı kartlara verilen yanıtlar aracılığıyla anne imgesine ve anne ile ilişkiye dair bilgiler elde edilebilir. Test ile karşılaşma daha önceden gerçekleşmemiştir. İlk tanışma, ilk karşılaşma Kart I ile deneyimlenmektedir. Kişinin ilk kartı ele aldığı anda verdiği tepki, dünyaya ilk geldiğinde karşılaştığı ilk nesne olan anne ile karşılaşmanın nasıl deneyimlendiğine dair bilgi sunduğu düşünülmektedir (49). VII. Kart boşluğa açılması kadınsı imgelerle özdeşim kurulabilmesine imkan tanır. Kartın boşluklu yapısı pasiviteye gönderme yaptığı için kadınsı bir pozisyonda ele alınır. Bu kart, diğer birçok kart gibi simetrik yapısı sayesinde kişinin özdeşim kapasitesini harekete geçirir. Dolayısı ile bu karta verilen yanıtların anne ve kadınsılık ile özdeşleşmeye dair bilgi vereceği düşünülmektedir. Test uygulamasının ilerlemesi ile birlikte çağrışımların aktive olup kişinin regrese olması beklenmektedir. Bu kart anneye dair imgesel, sembolik ve düşlemsel yanıtların verilmesini sağladığı düşünülür (49). VII. Kart ile değerlendirilen IX. Kart arkaik döneme yaptığı gönderme ile testin en zor kartı olarak değerlendirilmektedir. Melanie Klein’ın bebeğin erken dönem nesne ilişkisinde deneyimlediği depresif pozisyona dair bilgiler barındırmaktadır. Bu kart ile bebeğin iyi ve kötü meme ayrımının ortadan kaldığı, kötü memeye yönelik saldırgan dürtülerin telafisinin gerçekleştiği dönemde yer alan regresif nesne ilişkilerine dair bilgi edinilmektedir.

Özdeşim sorunsalının ana mesele olduğu Kart III. ebeveyn imgesine gönderme yapmakla birlikte cinsel sembollerin yoğun olduğu bir kart olması sebebiyle biseksüel fantezileri canlandırmaktadır. Kartın hem kadınsı hem erkeksi kısımları barındırması ruhsal biseksüeliteye dair bilgi vermekle birlikte eğer kişinin kimliksel bir problematiği varsa herhangi bir cinsiyete gönderme yapmayan yanıtlar verilebilir. Bu kart kişinin kendilik tasarımı ve özdeşime dair bilgi vermektedir. Kart III ile birlikte değerlendirilmesi uygun bulunan Kart II ise içerisindeki figürlerin biseksüeliteye gönderme yapması sebebiyle her iki cinse ait özdeşimlerin ele alınması için uygun görülmektedir (49).

Kompakt bir kart olan Kart IV. ve Kart VI. ise anne ve baba imgesiyle, güçle ve otoriteyle ilgili kartlardır. Bu kartlar her ne kadar baba imgesi ve fallik güç ile ilişkilendirilse de bu fallik güç annesel bir otoriteyi de ifade edebilir. Güç ve otoriteyle bağlantılı olarak üst kısım penise benzetilebilir, alt kısım ise kadınsı pasiviteye gönderme yapan ayı postu benzetmesi yapılabilir. Bu kartlar ile bireyin fallik bir güç imgesi karşısında aldığı konum hakkında bilgi sahibi olabilme imkânı vardır. Bu kartlara verilen yanıtlar ile erken dönem ilişkilerinde dokunma sorunsalı ile bağlantılıdır.

Genitopelvik ağrı ve penetrasyon bozukluğu tanısı almış kadın hastaların anne kız ilişkisinin incelenmesi için I. Kart'a verilen yanıtlar ele alınmaktadır. Kişilerin yanıtlarına bakıldığında kartın kişilerde oluşturduğu genel his korku, iğrenme olmuştur. Anne imgesine gönderme yapan bu kart kadın imgesi karşısında kendisini nasıl konumlandığını görmek açısından önem arz etmektedir. Hastaların yanıtları bilinçdışı anne temsilinin negatif içerikler ile dolu olduğu “korkutucu”, “çirkin” yanıtlarında görülmektedir.

B.M., 24 yaşında, 9 aylık evli

“Maske gibi, böcek gibi. Çok çirkin bir şey, insan eline de benziyor.”

C.C., 29 yaşında, 1 yıllık evli

“Karanlık, korkutucu. Yarasa.”

H.D., 26 yaşında, 2 yıllık evli

“Çok çirkin bir örümcek. Örümcek mi yarasa mı?”

N.K., 33 yaşında, 4 yıllık evli

“Kuşa benziyor, pençeleri var.”

Y.T., 31 yaşında, 9 yıllık evli

“Yarasa ama kadın cinsel organlarına da benziyor.”

A.T., 32 yaşında, 3 yıllık evli

“Yarasa gülererek kanatlarını açıyor, rahatlıyor.”

M.B., 28 yaşında, 3 yıllık evli

“Yarasa, örümcek gibi.”

“Balkabağı oyulmuş gibi, maske.”

Z.Y., 30 yaşında, 3 yıllık evli

“Kıskaçları var, yarasa gibi.”

Ş.K., 27 yaşında, 5 aylık evli

“Yarasa gibi bir şeyi andırıyor. “

“İki tane birey durmuş, arkadan görüntüleri, karşıda bir yere bakıyorlar.”

B.M., 31 yaşında, 5 yıllık evli

“Yarasa, kurbağa, kelebek.”

S.O., 41 yaşında, 21 yıllık evli

“El gibi.”

“Vajina.”

I.Kart’a verilen yanıtların içeriğine bakıldığında fobik özellikte tehlikeli tasarımlar görülmektedir. Bu yanıtlardan “kıskaçlar”, “karanlık”, “korkutucu”, “çirkin bir örümcek” yanıtları bilinçdışı anne temsillerinin bu hastalar için ne kadar tehditkâr olduğunu ortaya koymaktadır. Hastaların “balkabağı oyulmuş” ve “maske” yanıtları kartın boşluklarına dair hassasiyeti ifade etmektedir. Hastalar bu denli olumsuz imgelerle bezenmiş bir anne imgesi karşısında konumunu belirlemede ve bu imge ile özdeşleşmekte zorluk yaşadıkları düşünülmektedir.

Donald Winnicott'ın olgunlaşmış duygusal gelişimin en önemli işareti olduğunu söyledi yalnız başına kalma kapasitesi kavramı Rorschach testinin ilk kartıyla değerlendirilebileceği düşünülmektedir. Winnicott için yalnız kalmanın her nasıl ki arzu ve korku boyutu varsa bir kapasite boyutu da vardır ve bu boyut ruhsal gelişimin olgunluğuna işaret etmektedir. Winnicott'ın yalnız kalma kapasitesi kavramı doğası gereği içerisinde bir paradoks barındırmaktadır. Bu kapasitesinin gelişebilmesi için bebeğin anne eşliğinde yalnız kalma deneyimini elde etmesi gerekir ki birinin varlığında yalnız kalmak bir çelişkiyi ifade eder. Winnicott bu kavrama dair düşüncelerini ortaya koyarken tatmin edici bir cinsel birleşme sonrası çiftlerden her birinin yalnız kalan ötekiyle yalnız kalma deneyiminden elde ettiği keyfin bir sağlık göstergesi olduğunu ifade eder. Bu kapasitenin dayanak noktası ise kişinin birincil sahneden türeyen duygular ile ne derecede baş edebildiğidir. Bu sahneye dair fantezinin ya da tanıklığın çocuk tarafından kabul edilerek nefretin üstesinden gelinebilmesi ve mastürbasyonun hizmetine sunulabilmesi gerekmektedir. Bu sahneye eşlik eden üçüncü kişi olarak çocuk bu tanıklık ile yalnız kalarak agresif ve erotik dürtülere tolerans geliştirir ve her bir ebeveyn ile özdeşleşmenin bir yolu açılır (55). Bu açıdan I. Kart'a verilen yanıtlar hem anneyle ilk karşılaşmanın bir örneğini sunması bağlamında hem de testörün varlığında kart ile yalnız kalabilmek bağlamında ilk dönemde kurulan ilişkiye dair bilgi verdiği düşünülmektedir (56).

D.I., 20 yaşında, 9 aylık evli

I. Kart, "İki kişinin tartışması, iki farklı kutupta ama birlikte olmaları gerekiyor. Özgür gibi ama tutsak, birlikte olmak zorundalar."

Kart I'e verilen bu yanıt anne ile yaşanan çatışmayı resmetmektedir. Bu yanıt hem çatışma içerse dahi anneden ayrılmanın kendisi için ne kadar zor olduğunu hem de iki kutup gibi çok zıt bir öteki ile özdeşim kurmanın ne denli zor olduğunu göstermektedir.

H.D., 26 yaşında, 2 yıllık evli

II. Kart, "Bu böcek ama bir yandan insan vücudu, insanın alt kısımları. Göğüs ve altı."

III. Kart, "Böceğe benziyor, kafası kolları."

Hastalığından bahsederken vajinası için kuru bir çalılık gibi benzetmesini yapan bu hastanın anne ile karşılaşmanın bir prototipi olan I. Kart'a verdiği cevap "Çok çirkin

bir örümcek, örümcek mi yasa mı, gözlerinden.” anne ile olan kurulan ilk ilişkinin korkutucu ve karanlık boyutunu vurgulamaktadır. Kartın içerisindeki boşluğa yönelttiği dikkat, korkutucu bakış olarak yorumlanmıştır. Özdeşim meselesinin ana mesele olduğu II. ve III.Kart’a verdiği yanıt bir karmaşayı içermektedir. İnsan vücudu yanıtı bir özdeşime işaret ediyormuş gibi görülebilse de bu yanıtta kalamayıp böcek yanıtını da eklemesi kartların uyandırdığı cinsel dürtüler uzaklaştırma çabasını ifadesi olarak düşünülmektedir. Özdeşim problemi gözlenmekte ve hiçbir cinsel tasarıma ulaşamamaktadır. “İnsanın alt kısmı, göğüs ve altı” yanıtı vücudun yalnızca bir bölümünü içermesi bütün bir tasarım oluşturmadaki zorluğu göstermektedir. Hasta bütün bir bedensel tasarım oluşturmamaktadır. Bu tasarımlar kişinin özdeşim kurma, ötekini tasarlama, beden sınırlarını belirleme problemlerinin ifadesi niteliğindedir.

C.C., 29 yaşında, 1 yıllık evli

II.Kart, “Sanki regli olmuş biri gibi. Tam pelvik yapıya benziyor.”

III.Kart, “İki kalp birbirine ters dönmüş. Yukarı yüzen balıklar sanki bir şeye yetişmeye çalışıyorlar. İki kuş birbirine bakıyor.”

Paris Okulu’na göre II. Kart’ın yarattığı şokun dindirilmesine de imkan veren III. Kart’ta iki insan görmek banal yanıt kategorisine girmektedir ve bu ortaklık sayesinde nesne ilişkilerini incelemek için uygun bir kart olarak görülmektedir (49). Hastanın yanıtlarına bakıldığında iki insan banal yanıtını veremediği ve bolca hareket içeren dürtüsel yoğunluğu yüksek bir yanıtla karşıladığı görülmektedir. Nesne ilişkilerini ortaya koyduğu düşünülen bu kartın renkli kısmının birbirine ters dönen kalpler olarak tasarlanması dürtüsel dünyada yarattığı yankının negatif içeriğini düşündürmektedir. Kart birden fazla parçaya bölünerek ele alındığı dikkat çekmektedir. Bu durum II. Kart’ın yarattığı endişenin III. Kart ile dindirilemediğini düşündürmektedir.

Kart IV ve Kart VI baba imgesiyle, güç ve otoriteyle ilişkili kartlar oldukları için bu karta verilen yanıtlar Lacan’ın “babalık işlevi” yasanın aktarımını ele almak için değerlendirilebilir.

Bu kartlara dair yanıtlar:

E.Y., 31 yaşında, 1 yıllık evli

IV.Kart, yanıtızsız.

VI. Kart, “Erkek penisi.”

Bu hastanın yanıtlarına bakıldığında ne kadar çiğ şeklinde cinsel içerikli öğeleri yanıt olarak verildiği görülmektedir. Bütün kartlara verilen yanıtlar şu şekildedir: “yarasa, adet olmuş şey gibi, kelebek, penis, vajina, kalça, yumurtalıklar.”. Kişinin bedenine dair bu meşguliyetini dönüştürerek başka bir imgesel temsil ile bağdaştıramaması sorunu gözle görülmektedir. Sembolizasyon kapasitesinin sınırlılığı bir kez daha yanıtlar üzerinden görünür kılınmaktadır.

B.M., 31 yaşında, 5 yıllık evli

IV. kart, “Volkanik dağ, lavları sönmüş, heybetli bir dağ gibi.”

VI. Kart, “Bir suya uzanmış iki el gibi.”

Ön görüşmede annesine dair “narsist, onun baş ağrısı benim hastalığımın daha önemlidir, ben onun annesi gibiyim.” ifadesinde bulunan bu hastanın babaya ve otoriteye dair bilinçdışı temsillere bakıldığında her ne kadar volkanik dağ gibi kudretli bir temsil ile ilişkilendirilse de lavları sönmüş olarak devam ettirdiğinde atfedilen gücün geri çektiği, pasivize ettiği görülmektedir. Bu kart, kastratif korkuları harekete geçirmesi ile ilişkilendirilmektedir. Bu da fallik tasarım karşısında hissedilen endişenin giderilmesi için nesneyi gücünden arındırdığı düşünülmektedir. VI. Kart’a verdiği yanıtın lokalizasyonuna bakıldığında yalnızca fallik simgenin yer aldığı üst tarafa yanıt verildiği ancak alt kısmın görmezden gerildiği görülmektedir. Fallik tasarımın tam altında yer alan kadınsı pasiviteye atfedilecek kısım görmezden gelinmiştir. Penis ile vajina kartta da buluşmamış, iç içe geçememiştir.

S.O., 41 yaşında, 21 yıllık evli

IV. Kart, “Yaratık, ay n olur yeter. koca ayaklar”

VI. Kart, “Benzetemedim.”

Ş.K., 27 yaşında, 5 aylık evli

IV. Kart, “Hayvan ayağı gibi geldi. Kollar.”

VI. Kart, “Hiçbir şey çağrıştırmıyor.”

Rorschach uygulamasının tamamlanmasının ardından kişiye en sevdiği ve sevmediği kart sorulduğunda en sevmediği kartın IV. Kart cevabı verilmiştir. Bununla birlikte VI. Kart’a verilen yanıtın kartı reddetmek olması hastanın fallik otorite karşısında

duymaktan yaşadığı endişe düşünülmektedir. Kişiyi içsel olarak rahatsız eden bu uyarım karşısında kendisini sakinleştiremediği, duygusunu dönüştüremediği görülmektedir. Kişinin babasına dair kişisel özellikleri sakin, sessiz bir insan olsa dahi neden karşısında bu denli bir endişe duyulmaktadır? Babaların güçlü oluşu kadar pasif oluşu da bir sorunsal oluşturabilir mi? Bu hastalar için belki de sorun fallik konumun yerinin sallantıda olmasıdır ve bunu görmek istemiyorlardır. Lacan'ın babanın adı olarak ifade ettiği yapılandırıcı işlev bu hastaların ruhsallığında yerini edinemediği düşünülmektedir.

H.D., 26 yaşında, 2 yıllık evli

IV. Kart, “Hem yarasa, hem böcek, çift kafalı bir böcek.”

VI. Kart, “Çıkış organı, hayvanlarda nasıl oluyorsa ona da benziyor. Deniz canlısını andırıyor, gözü kulağı anten gibi.”

Y.T., 31 yaşında, 9 yıllık evli

IV. Kart, “Ağzından ateş çıkmış canavar gibi bir şey.”

VI. Kart, “Sırt sırta vermiş iki kişi gibi, ortak bir acıları var.”

D.I., 20 yaşında, 9 aylık evli

IV. Kart, “Kendini güçlü hisseden ama aslında tek başına kalan bir birey, aslında etrafında insanlar var ama yalnız.”

VI. Kart, “(Yalnızca kartın fallik olarak ifade edilen uç kısmı gösterilerek) İki farklı düşüncede insan, hayatında olan diğer insanlarla birlikte olup en son birlikte oldukları. Birbirlerine sarılıyorlar, bu sefer kafaları eskiye göre daha rahat.”

Hastaların yanıtlarında altıncı kartta fallik simgeyi işaret ederek iki kişi yanıtları verdikleri görülmektedir. Bu simgeye bütün bir yanıt vermektense bölerek cinsiyetsiz bir yanıtla çoğalttıkları ve bu iki kişiyi çatışmalı olarak tasvir etmeleri babaya dair fallik sembollerin yarattığı endişeyi giderme çabası olarak yorumlanmaktadır. Hastaların çoğunluğunun altıncı kartın fallik simge olarak ifade edilen yalnızca üst tarafa işaret ederek yanıt vermeleri fallusu görmezden gelemedikleri ancak bunun karşısında aynı zamanda ne yapacaklarını da bilemediklerini düşündürmektedir. Gerçek hayatta her nasıl ki fallus karşısında nasıl konum alacakları bir muamma ise bu test karşısında da tekrar edilmektedir. Fallik simgelerle dolu olan bu kartın ortaya çıkardığı babaya dair arzu ve

heyecan eğer onu inkar ederek, bölerek, dağıtarak kontrol edilmeye çalışılırsa bu kadınlar için babanın adını yasa koyucu işlevinin yürürlüğe girmedeği düşünülebilir.

Hastaların VII. Kart'a verdikleri yanıtların cinsiyete gönderme yapması beklenirken bu hastaların yanıtlarının genel içeriğinin insan yanıtlarından çok hayvan yanıtlarını içerdiği görülmektedir. Kartın bütününe içeren yanıtların verilememesi kart ile mesafe almanın bir göstergesi iken bir yandan da özdeşleşme problematiğini göstermektedir. VII. Kart için verilen yanıtlar; “Domuz kafası.”, “İki kişi sohbet ediyor gibi ama hayvana da benziyor gibi.”, “İki yüz var gibi.”, “Hayvan kafası, sincap.”, “Vajina.”.

C.C., 29 yaşında, 1 yıllık evli

“İki dans eden kadın birbirlerine bakıyorlar. Aynaya bakan bir kadın da olabilir. Aynaya bakıp nasıl olmuşum diye soruyor. (Diğer kısımlarına odaklanarak) Çok sinirle, öfkeyle yere bakan bir adam. Burası da yaşlı.”

VII. kart ile cinsiyete gönderme yapan yanıtlar veren bir hastanın bu yanıtla kalamadığını görmekteyiz. İki kadın yanıtını verdikten sonra gelen yanıt bir erkeği içermekte ve sabit bir cinsel nesne tasarımı sunamamaktadır. Hem erkeğe hem kadına yönelik yanıtlar ruhsal biseksüeliteyi düşündürmektedir. Bu ruhsal çatışmanın ortaya çıkmasının ardından son yanıt olan “yaşlı” yanıtı ile adeta her iki cinsiyetten de vazgeçilmiş ve cinsiyetsiz bir yanıt ile bitirilerek çatışma bertaraf edilmiştir. Geriye dönük iptal edilen yanıtlar ile kişi ifade ettiği eylemi ortadan kaldırarak bu eylemin yarattığı her türlü libidinal dürtünün yarattığı çatışmayı da ortadan kaldırmış olur (49).

H.D., 26 yaşında, 2 yıllık evli

VII. Kart, “Hiçbir şey göremiyorum, 2 tane yaşlı insan görüyor gibiyim, karşılıklı bakan kadın gibi ama sonra o görüntü gitti. Az önceki karttaki gibi ayrılmış, böcek gibi. Böceğin organı gibi. Deniz atı. İlerleyen solucanlar görüyorum. Gözümü kapattığımda olanlar gibi.”

Bu karta verilen yanıtlarda ortaklaşan nokta yaşlılık temasının canlanmasıdır. Kadınlık ya da anneliğe dair bir yanıt burada da görememekteyiz. “Hiçbir şeye benzetemiyorum, bomboş bir şey.” yanıtın bize söylediği bu hastaların zihinlerinde kadınlık ve annelik temalarının ne kadar çölleşmiş, içi boş ve temsillerden kopuk olduğudur. VII. Kart ile birlikte değerlendirilen IX. Kart Melanie Klein’in depresif

pozisyon olarak tanımladığı döneme ilişkin tasarımlar üzerinden anne ve kadınlık imgelerine yaptığı gönderme ile testin en zor kartı olarak düşünülmektedir (49).

H.D., 26 yaşında, 2 yıllık evli

IX.Kart, “Hiçbir şeye benzemiyor. Hayvanın göbeği gibi. Dış taraflar hiçbir şeye anımsatmıyor...İç taraf yine uçan canlıyı hatırlatıyor. Birbirine bakan kuş. Karşılıklı iki gergedan. Şurası yaşlı erkek kafası.”

C.C., 29 yaşında, 1 yıllık evli

IX. Kart, “İskeletler bir şeyi koruyorlar sanki, içeri girmemesi için.”

A.Z., 32 yaşında, 3 yıllık evli

IX.Kart, “Mürekkep dökülmüş. Aşağıda bir patlama olabilir sonrasında yukarıdaki kırmızılıklar yangın.”

Bu yanıtların içeriğinde çok net ifade edilen şey iç ve dış arasındaki ayrımdır. Saldırganlık dürtüsünün hakim olduğu ifadeler zarar görme endişesini ortaya çıkarmaktadır. İçerinin dışarıdan korunması gerektiği aksi takdirde patlamanın, yangının her şeyi dağıtması tehlikesi düşünülmektedir. Bu kartın Melanie Klein’in depresif pozisyona yaptığı gönderme ışığında değerlendirildiğinde içerinin her an dağılmaya, bozulmaya, yok olmaya, tehlikelere açık olması iç nesne ile yeterince sağlam bağlar kurulamadığını düşündürmektedir. Anne ile kurulan bağın sağlam olmadığı durumda ondan uzaklaşmak ne kadar mümkün olacaktır? İlk nesneyi kaybetme endişesi taşımadan kendini, bedenini ve çevreyi keşfedilmenin imkanı var mıdır?

D.I., 30 yaşında, 1 yıllık evli

IX. Kart, “Burada gizli saklı herhangi bir şey yapıyorlar. Birinden kaçıyorlar ya da duymalarını istemiyorlar. Bunları yapıp yakalandıktan sonra iki kişinin elleri ayrılıyormuş gibi.”

Bu yanıt ile yalnızca iki kişiye ait gizli bir durum üzerinden hikayeleştirme yapılması kartın anne karnına gönderme yapması açısından anlamlı görünmektedir. Dünyayla ve ötekilerle buluşmadan önce yalnızca anne ile kurulan özel alanı ifade eden anne karnından çıkışın anlatıldığı düşünülmektedir. Bunun bir kovalamaca üzerinden anlatılması ve yakalandıktan sonra ayrılığı içermesi ilk nesne ile kurulan ilişkinin

birilerinin engeline takılmasaydı sonuna kadar sürebileceğini düşündürmektedir. Bu engel babanın simgeselleştirdiği yasanın devreye girmesidir.

4.4. RORSCHACH TESTİ İLE DÜRTÜSEL DÜNYANIN PSİKANALİTİK AÇIDAN İNCELENMESİ

Kart II. ve Kart III'te kırmızı rengin kullanılması kişinin dürtüsel dünyasını harekete geçirir ve böylelikle kişinin dürtüsel hareketliliğine dair bilgi verir. Kart II.'nin içerdiği figürler biseksüeliteye yaptığı çağrışım ile her iki cinse gönderme yaparak çift imgesine dair bilgi de vermektedir. Bu karta verilen yanıtların içeriği agresif ya da libidinal dürtüler olabilir ve böylelikle cinsiyet özdeşleşmesine dair olumlu ve olumsuz duygulanımları ortaya çıkarabilir (49).

II. Kart ile birlikte kartlara dahil olan kırmızı renk dürtüsel dünyayı harekete geçirerek kişinin saldırganlık ve cinsellik dürtülerine dair bilgi edinmemizi sağlamaktadır. Duyguları harekete geçiren II. ve III. Kart, hareket içeriğiyle sayesinde hastaların dürtüsel dünyasına dair açıklayıcı yanıtlar vermesi beklenmektedir. Hastaların verdiği yanıtların içerisindeki hareket yanıtlarına bakıldığında aşağıdaki yanıtlara rastlanmaktadır.

M.G., 40 yaşında, 7 yıllık evli

II.Kart, “Vajina gibi, regli kanı, tavuk.”

III.kart, “İki tane adam sırt sırta vermişler. Kenarlar el gibi, fiyonk”

N.K., 33 yaşında, 3,5 yıllık evli

II.Kart, “İki tane şey birbirine bakıyor, insan gibi.”

III.Kart, “İki insan kafaları birbirine bakıyor.”

M.B., 28 yaşında, 3 yıllık evli

II.Kart, “Hiçbir şeye benzetemedim, kan olabilir belki.”

III.Kart, “İki kişi karşılıklı duruyormuş gibi.”

C.C., 29 yaşında, 1 yıllık evli

III.Kart, “İki kuş birbirine bakıyor.”

A.Z., 32 yaşında, 3 yıllık evli

II. Kart, “İki insan, hatta bebek yüzleri birbirine dönük, dizleri temas ediyor.”

III.Kart, red.

Bu yanıtlar incelendiğinde içeriği her ne kadar hareket yanıtları olsa da libidinal ve saldırgan dürtülerin bastırmaya uğradığı görülmektedir. İfadeler durup bakmak gibi hareketsizliğe gönderme yapmaktadır. Dikkat çeken bir diğer nokta ise bu yanıtların “insan, şey, kuş, bebek” gibi cinsiyetler arası farkı vurgulamaktan uzak yanıtlar olmasıdır. Çocuksu tasarımlar ile dürtülerin yarattığı endişeden kaçınıldığı düşünülmektedir. Birbirine bakmak ve dizlerin temas etmesi gibi erotize edilmiş cevaplar bebek ve kuş temsilleri ile bağlantılandırılarak cinselliğin yarattığı suçluluk giderilmeye çalışılmaktadır.

D.I., 20 yaşında, 9 aylık evli

II.Kart, “Her zorluğa karşı birbirlerine sıkıca sarılan insanlar, kalpler, ayrılacaklarını da düşünüyorum.”

III.Kart, “Birlikte olan birileri kedi köpek gibi birbirlerini yiyorlar, tartışan birileri.”

Hastanın yanıtlarına bakıldığında rengin kartlara dahil olmasıyla heyecanlanmaların negatif duygulanımlarla harmanlanarak ortaya çıktığı görülmektedir. Rahatsız edici bir boyuta varabilecek denli sıkıca sarılmak ve çok tartışmalarına rağmen birlikte olmak hareketlenen dürtüler karşısında yaşanan korkuyu düşündürmektedir. Sıkı sıkı ve kedi köpek ifadeleri saldırganlık dürtülerinin bir ifadesi olarak görülmektedir. II. Kart ile birlikte ortaya çıkan saldırganlık ve cinsellik dürtülerinin ardından III. Kart ile nesne ilişkilerini tam olarak ele alındığı düşünüldüğünde bu hastanın nesne ilişkileri oldukça çatışmalı bir izlenim ortaya koymaktadır.

B.M., 32 yaşında, 5 yıldır evli

II.Kart, “Vajinaya benziyor, dudaklar, anüs, klitoris.”

III.Kart, “Organlar, gövde kısmı, akciğer, mide, karın boşluğu.”

Ş.K., 27 yaşında, 5 aylık evli

II.Kart, “Bu hiçbir şeyi anımsatmadı ama, böcek kafası gibi ama tam da bir şey çıkartamadım.”

III.Kart, “İnsan vücudunu andırıyor, sağ ve sol göğüs, bağırsak sanki.”

S.O., 41 yaşında, 21 yıllık evli

II.Kart, “Uzay uçakları, bayan erkek gibi de, popo, penis.

III.Kart, red.

E.Y., 32 yaşında, 1,5 yıllık evli

II.Kart, “Adet olmuş şey gibi, ped.”

III.Kart, “Bunu bir şeye benzetemedim.”

Bedenin içinin yanıtların içeriğini domine ettiği görülmektedir. Parça parça, herhangi bir öznesi yüklemi olmayan, gibi kelimesi eklenerek net bir tasarımdan uzak yanıtlar zihnin test malzemesi karşısında bilinçdışının ketlenme miktarını düşündürmektedir. Bedenin içine giriş çıkışa izin olmamasına benzer bir şekilde bilinçdışından bilince giriş çıkış da oldukça katı bir izlenim veriyor. Bedenin parçalara bölündüğü yanıtlar ve anatomiye dair bu vurgu saldırganlık dürtülerine dair bir gönderme olarak yorumlanabilmektedir.

Y.T., 32 yaşında, 9 yıllık evli

II. kart, “Ceviz kabuğu kan bulanmış.”

III. kart, “Gözleri kapalı bir varlık, uzaylı.”

Bu hastanın II. ve III. Kart’a verdiği yanıtlar ise hem iç ve dış sınırlara hem de saldırgan dürtülere yaptığı göndermelerle dikkat çekmektedir. Ceviz kabuğu gibi koruyucu yapılar Didier Anzieu’nun deri benlik kavramı açısından ele alınabileceği düşünülmektedir. Anzieu, bastırılan dürtülerin ruhsallıkta yarattığı çatışmanın göstergesi olarak beden yüzeyinin aşırı uyarıldığını ifade etmektedir. Çalışmalarını Freud’un benliğin öncelikle bedensel bir benlik olduğu açıklamalarından yola çıkarak ilerletmiştir. Yenidoğanın varoluşsal bir çaresizlik içerisindeyken dünyanın karmaşasını bir düzene sokacak temsillerin oluşabilmesi için anne ile kurulan temas oldukça önemlidir. Yok olma endişelerinin giderilmesi için deri bir zarf görevi görerek varlığının devamlılığını garanti eder. Bebeğin annenin derisine dokunma yoluyla libidinal yatırımlar iletir ve beden yüzeyi ile yaşam deneyimlenir. Benliğin oluşmasında derinin oynadığı rol deri benlik

kavramını oluşturmaktadır. Derinin kapsayıcı, destekleyici ve koruyucu işlevleri erken dönem nesne ilişkileri sayesinde gerçekleşir. Kişinin erken dönem nesne ilişkileri ile bu deneyim eksikliği söz konusu ise annesel kapsayıcılığa duyulan ihtiyaç devam etmektedir. Kendisinin dermatoloji hastaları için ileri sürdüğü bu yorum genitopelvik ağrı ve penetrasyon bozukluğu tanısı alan kadınlar için de uygun olduğu düşünülmektedir. Hastaların dürtülerini bu denli bastırmaya maruz bırakmaları ile hissettikleri beden hassasiyeti arasında olası bir ilişkiyi akıllara getirmektedir. Her nasıl ki bu hastalık ile öteki ile sınırı ortadan kaldıracak penetrasyon engelliyorsa kabuk gibi duyu yanıtlarıyla da dürtülerin zihne penetrasyonu engellenmektedir. Zarar görme endişelerinin yoğunluğu içeriği koruma ihtiyacını oluşturduğu düşünülmektedir (57).

Hastaların yanıtlarında her ne kadar saldırganlık ve libidinal dürtülerin emareleri görünse de çok yoğun dürtüsel yatırımların varlığından bahsetmek mümkün değildir. Hastaların anatomi yanıtları da kendi güncel problemlerinin ön plana çıkarak dürtüsel dünya üzerinde baskı kurduğunu düşündürmektedir. Dürtüsel dünyanın dinamiği aktif ve canlı olmaktan ziyade durgun ve cansız görünmektedir.

4.5. RORSCHACH TESTİ YANITLARINDA GÖRÜNÜR OLAN SAVUNMA MEKANİZMALARI

Test yanıtları incelendiğinde bu yanıtların kendi içerisinde ortaklaşan bazı özellikleri olduğu görülür. Bu yanıtlarda görülen ortaklaşmış savunma mekanizmalarından bir tanesi bölme savunma mekanizmasıdır. Kişilerin bütün yanıtlar vermektense kartın içerisindeki her bir imgeyi küçük parçalar halinde ele aldıkları görülmektedir. Bu savunma mekanizması sayesinde kişiler nesneyi kontrol edilebilir hale getirmektedirler. Bir kişinin bir şeyi kontrol etmedeki arzusu o şeyden gelebilecek tehlike algısından ileri gelmektedir. Test esnasında dürtüsel dünyanın ve bilinçdışının taşkınlığının ortaya çıkma ihtimali bu hastalarda endişe uyandırıyor olabilir. Bu endişeyi kontrol altına almak adına parça yanıtlar vermek, hayvan yanıtları vermek, daha az hareket yanıtı vermek çok daha güvenlidir.

Bunun yanı sıra kişilerin yanıtlarının bir diğer özelliği ise insan yanıtlarından ziyade hayvan yanıtlarını içeren yanıtların fazlalığıdır. Hayvan yanıtlarının insan yanıtlarına nazaran daha sık verilmesi kişinin yer değiştirme savunma mekanizmasını kullandığını düşündürmektedir. Yer değiştirme savunma mekanizması bir dürtü, düşünce ya da davranışın asıl nesnesiyle ilişkilendirilmesinin yarattığı kaygıdan dolayı başka bir

nesneye yönlendirilmesini ifade eder (39). Hayvan yanıtları ile kişi kart ile arasına mesafe alabilmektedir. İnsan yanıtlarını vermek kendisine dair olan çatışmaları ortaya koyabileceği için hayvan yanıtları kendisine ait olanı kendinden uzaklaştırabilmektedir. Bu da bilinçdışının bastırma savunma mekanizmasını ne denli yoğun kullandığının bir göstergesidir. Bastırma mekanizması, Freud'un analitik tedavi esnasında verilen mücadele ile ilişkilendirilmektedir. Direnç olarak algılanan süreçte ortaya çıkan patojen süreçler bastırma olarak ifade edilmektedir. Kişi için zararlı olabilecek isteklerin, dürtülerin, düşüncelerin bilinçdışına itilmesi olarak tanımlanabilecek bastırma, semptomun çekirdeği olarak görülmektedir (58). Cinsel dürtülerin doyurulmasını imkansız hale getiren bu denli yoğun bastırma arzu ve talep dengesini bozulmuş olabileceğini düşündürmektedir.

Hastaların testöre yönelttikleri “Bundan siz ne çıkartıyorsunuz?”, “Sizce de öyle değil mi?”, “Siz ne dersiniz?”, “Ay yok yapamayacağım ben bunu, nereden buluyorsunuz bunları?”, “Benim gibileri de var değil mi?”, “Hiçbir şey çıkartamadım ama normal değil mi?”, “Herkeste böyle mi oluyor?”, “Hep vajina görüyorum ama bilmiyorum ki benim gibi herkes mi böyle?” söylemler ile dayanak ihtiyacını ortaya koydukları ifade edilmiştir. Hasta bu söylemleri ile ötekinin kendisine sunduğu malzemenin güvenilirliği test etmekte, ondan hem merak hem de korku uyandıran bu malzemeye yaklaşabilmesi için onu sakinleştirmesini talep etmektedir. Bu arayışlar korku karşısında fobik bir tepki olarak ele alınabilir.

5. TARTIŞMA

Bu çalışmada genitopelvik ağrı ve birleşme bozukluğu ve bu hastaların ruhsal işleyişlerinde kadınsılığın iletiminde annenin rolü, cinselleşmiş beden tasarımları ve özdeşim problematiği incelenmeye çalışılmıştır. Bu konuyu ele alan önceki çalışmalara bakıldığında kadınların genital organlarının işlevine dair yaşadıkları sıkıntının benliğinin bütününe ele geçirmesinin, eş ilişkisinde sadizm-mazoşizm dinamiklerinin bir ürünü olarak ele alınmasının, annenin annelik ile kadınlığı bir bölünme olarak deneyimlemesinin oynadığı rolün önemi vurgulanmaktadır. Anne ile erken dönemde kurulan simbiyotik bağa baba tarafından sınır getirilmesi ve bu sınırın öteki ile kurduğu ilişkinin sınırlarını belirlemek konusunda oynayabileceği rol ise literatürde yer alan çalışmalarda ele alınmamıştır. Burada söz konusu olan sınır, dilin kişinin deneyimi üzerine kurduğu sınırdır. Bu çalışmada elde edilen bulgulara göre genitopelvik ağrı ve birleşme bozukluğu tanısı alan kadınların bilinçdışı temsillerinin kadınsılığın iletimini sekteye uğrattığı görülmektedir. Bu durum bedenin cinselliğe sahip bir beden olarak deneyimlenmesinin ve dürtüsel dünyanın bedene yatırım yapabilmesinin önündeki engeldir.

Kişinin arzusuna ötekini dahil edebilmesi, talebini iletebilmesi, libidosunu kendi bedeninin dışına yerleştirebilmesi için eksiğinin adlandırılması gerekmektedir (59). Bu eksiği adlandıran, onu hayatın içerisinde temsil edilebilir kılan annenin babaya dair arzusudur. Annenin zihninde babaya açılan yer, çocuğun zihninde ötekine açılan yeri belirlemektedir. Bu çalışmada zihinlerde yer açılmayan baba ve bedeninde penise yer açamayan kadının ruhsallığı arasında bir ilişki olabileceği düşünüldükçe anne, baba, arzu, talep, babanın adı ve özdeşim meselesi üzerinden ele alınmıştır. Bu amaçla kullanılan malzeme ise projektif yöntemlerden biri olan Rorschach Testi'dir.

Çalışmadan elde edilen bulgular hipotezlerde ortaya konulan görüşleri destekler niteliktedir. Hastaların testlere verdikleri yanıtlarda bedeni tasarımlandırmada, özellikle cinselleştirilmiş beden tasarımı sunmakta yaşadığı güçlüğü odaklanılmaktadır. Bunların değerlendirilmesinde ise Rorschach Testi'nde I, IV, VII. ve IX. Kart'larına verilen yanıtların kadınsılığa yönelik tasarımlar anlaşılır kılmaktayken, II., III. ve VII. Kart'lardaki yanıtlarda özdeşim ve cinselleşmiş bedene yönelik ifadeler aranmıştır. Problematik ele alırken amaç yalnızca anne ile kurulan ilişkiden yola çıkarak yorumlamada bulunmak değil, babanın bu ilişkilerdeki varlığı ve yokluğunun nasıl

yorumlanabileceğine dair bilgi edinmektir. Bu doğrultuda IV. ve VI. Kart'lara verilen yanıtlarda babalık ve otorite figürlerine yönelik tasarımlar ele alınmıştır. I, IV., VII. ve IX. Kart'larına verilen yanıtların kadınsılığın iletimini sekteye uğratan özdeşim sorunsalını ifade edecek temsiller aranırken bir yandan bunun hastaların baba ve otorite olan ilişkisine dair ışık tutması beklenmektedir.

Freud'un kız ve erkek çocuğunun Oedipus karmaşasının sonlanmasını anne ve babaya dair özdeşleşmelerin benlikte bıraktığı tortu ile açıklamaktadır. Bu tortu kişinin üstbenlik ya da ego ideali olarak adlandırılan yapısal ögesidir. Bir ebeveyne yönelik arzu, ötekine dair rekabet nihayetinde her iki cinsiyetteki çocuk için de erkeksi ve kadınsı ögelerin içselleştirilmesi ile neticelenir. Bir çocuğun hangi ebeveyn ile özdeşim kuracağı çocuktaki erkeksi ve kadınsı yatkınlıklarını gücüne bağlıdır (60). Hastaların Rorschach yanıtlarında Oedipus karmaşasının bir sonucu olarak görülen kadınsı özdeşimlere imkan verecek bir anne imgesi ortaya konulmadığı görülmektedir. I.Kart'a verilen yanıtlarda ilk nesneye dair "yarasa, korkutucu, karanlık, pençe" gibi endişe verici temsillerle ilişkilendirdiği görülmektedir. Bu denli korkutucu bir figür ile özdeşim kurabilmek olanaksız görünmektedir.

Kompakt bir kart olmasına rağmen IV. Kart'a verilen yanıtların bir sürü parçayı içermesi, verilen yanıtların iptal edildiği görülmektedir. Babaya, otoriteye atfedilen anlamların içeriğinin depresif yapısı dikkat çekmektedir. Bu doğrultuda IV. Kart'a verilen yanıtlar: "*Biraz buğulu, yağmur yağarken bulutlar kararır ya onun gibi buluta benziyor.*", "*Kırık kanat.*", "*Volkanik dağ, lavları sönmüş, heybetli bir dağ gibi.*", "*Kendini güçlü hisseden ama aslında tek başına kalan bir birey, aslında etrafında insanlar var ama yalnız.*". Babanın Adı'nın kurucu işlevini yerine getirememesi belki de babanın bu depresif, güçten düşmüş, mahrum, otorite yerini meşgul edemeyen baba olmasındandır. Bu hastaların anne ve kadınlığa dair işaret eden kartlara verdiği yanıtlara bakıldığında I. Kart için "*Çok çirkin bir şey, maske gibi, böcek gibi.*", "*İki kutupta olan iki kişinin tartışması.*", "*Çok çirkin bir örümcek.*" ve III. kart için "*İnsana da benzemiyor çirkin bir şey.*", "*Kedi köpek gibi birbirlerini yiyorlar, tartışan fikirler.*", "*Gözleri kapalı bir varlık, uzaylı.*", "*Yarasa ama yumurtalık gibi.*". Anneye dair bu tasarımlar babaya işaret edip ruhsallıkta üçüncüye yer açmayan, örümcek ağı gibi her yeri işgal eden bir anneyi hatırlatmaktadır. Babanın Adı'nın olmadığı yerde arzusun nedeni sabitlenmemiş ve adlandırılmamış olarak kalmaktadır. Bu durum kişinin beden

sınırlarının geçirgenliğini, bedenin içi ile aşırı uğraşı ve ötekini içeri davet etmenin yıkıcılığını düşündürmektedir. Bunu arzu üzerinden düşünürsek annenin uzaklaşmasının ardındaki gölgenin babaya ait olduğunu gören çocuk için annenin arzusunun açık hale geldiği ve annenin arzuladığı şeyi arzuladığı bir gelişim bu hastalar için mümkün görünmemektedir. Belki de bu kadınların anneleri için babaları arzu nesnesi değildir. Bir çocuğun annesi için fallusu ifade ettiği durumda çocuk kendisindeki eksiğinin farkına vararak bu eksiği gidermesi için libidosunu dışarıdaki bir nesneye aktarabilir mi? Fallus'a yer açabilir mi? Fallusa sahip olduğu iddiasını taşıyan erkeğin davetini kabul edebilir mi? Lacan, cinsel işlevin ancak ve ancak kastrasyon kompleksinden geçiş ile garanti edilebileceğini söylemektedir ki bu geçişi mümkün kılan şey annenin eksiğini dışarıda araması sayesinde çocuğunu babanın yasasına doğru itmesidir (61). Rorschach testinin ortaya çıkarttığı annelik ve kadınsı özdeşimler ile baba ve otorite temsilleri arasında bağlantı bu yorumlar ile kurulmaktadır. Rorschach Testi'nin I, IV., VII. ve IX. Kart'larına verilen yanıtların incelenmesinin ardından bu çalışmanın kuramsal hipotezlerinden vajinismus tanısı alan kadınların annelerinden gelen kadınsılık iletiminin yetersiz olması hipotezinin desteklediği görülmektedir.

Hastaların beden ile olan problematiği libidonun merkeziyetini düşündürmektedir. Bedene akın eden libidonun bu fazlalığı fazla somutlaşmış görünmektedir. Libidonun bu denli beden ile lehimlenmesi hastanın bedenini bir nesne gibi ele alarak sağlık sorunlarıyla meşgul olmasına neden olduğu düşünülmektedir. Bütün bir beden imgesinden ziyade IV. Kart gibi kompakt kartlara dahi parçalı yanıtlar verilmesi kişinin aynadaki algılanan görüntüsünü merak etmemize yol açmaktadır. Aynanın yansıttığı bütünlüğün yarattığı yanılsamanın serabına kapılan Lacan'ın bebeği düşünüldüğünde bu hastalar için bu aşamada yaşanabilecek aksaklıklar düşünülmektedir. Darian Leader'ın şizofreninin libidosunun bedenini istila etmesine getirdiği açıklamada olduğu gibi ayna evresinde o görüntüye bizim diyerek sahiplenme konusunda bir eksiklik yaşanırsa kişi kendi bedenini tanıyamaz olur (59). Hastaların kartlardaki imgelerden yola çıkarak kendi bedenine dair bütün bir yanıt verememesi buna örnek niteliğindedir.

Hastaların Rorschach Testi'ne verdiği yanıtlarda cinsel temsillerin endişe yarattığı ve bu cinsel temsiller erotize edilen bütün bir beden ile bağlantılandırılmadığı için anatomi yanıtlarının sıklığı görülmektedir. “*Vajina, klitoris, adet kanı, anüs, rahim bölgesi, pelvik yapı*” yanıtları hastaların yaşadıkları mevcut sorunun öğelerini

getirmektedir. Bu durum hastaların düşünme eylemi içerisinde yoğunlaştıklarının bir göstergesidir ve bu da dürtüsel dünyanın bastırılmasına sebep olmaktadır. Dürtülerin bastırılması ve hastalık arasındaki ilişkinin tek yönlü değil de karşılıklı yapısı ortaya çıkmaktadır. Hastalık dürtüsel dünyanın bastırılmasına sebep olurken bir yandan da dürtülerin bastırılması hastalığa sebep olmaktadır. Bu korelasyonda hangisinin önce geldiği konusunda psikanaliz bastırmanın önceliğine vurgu yapmaktadır. Bu yanıtların birincil süreçlerden ziyade bilinç ve bilinç öncesine ait tasarımları içerdiği düşünülmektedir. Kişi bedene ait yanıtlar vererek düşlem dünyasının ortaya konulmasına engel olmaktadır (49).

Vajinismus tanısı alan kadınların bedenlerine ilişkin endişelerinin bir yönü yeterince güzel olan bir bedene sahip olmadıkları yönündeki bir beden algısından ileri geldiği araştırılmıştır. Vajinismus tanısı alan kadınların vajinaları ne kadar dar bir yapıya sahip olursa o denli arzulanabilir ve değerli olduğu ancak tam tersi geniş olması ise gelişmiş güzel ilişkiler yaşayan bir kadın olduğu algısı yaratabileceği için vajinanın büyüklüğüne dair toplum tarafından iletilen beklentilerin cinsel işlevini etkileyen bir yön olarak kadınlar üzerinde baskı kurduğu ifade edilmiştir (62). Bu fallusun hem simgesel hem imgesel hem de gerçeğine dokunan bir düşüncedir. Hastalar için fallusu içeri almak, almamak ve alamamak problemleri ortaya çıkar ve bir paradoks yaratır. Vajinası penisi içeri alabilecek genişlikte midir, eğer şuan o kadar geniş değilse ancak bu genişlik gittikçe artacaksa o zaman artık daha fazla arzulanmayacak mıdır, ileride arzulanmayacaksa şuan bu arzuyu doyurmanın bir anlamı var mıdır? Arzu etrafında dönen bu sorular Lacan'ın arzu kavramını ele alış biçimini düşündürmektedir.

Lacan'ın "Kadın yoktur." olgusunun kışkırtıcılığının arkasında kadın olmanın ne demek olduğunun tek bir açıklamayla sınırlandırılabilir, tek bir özü olan, ruhsallıkla önceden programlanmış bir temsilinin olmadığı fikri vardır. Her bir kadın, kadının ne olduğu sorusuna yanıt aramakla mükelleftir. Kişiyi kadına ne dönüştüren ne adet kanamasıdır ne de göğüslerin büyümesidir. Lacan'a göre kadın olmak nedir sorusuyla karşı karşıya kalan kızın getirdiği çözüm kendini erkeğin yerine koyarak bir erkekle özdeşleşmektir. Bunun bir çözüm yolu olmasının sebebi erkeğin arzusunun nesnesinin kadın olmasıdır. Erkek gibi olmak erkeğin aşk nesnesi olan kadın hakkında bilgi sahibi olmanın yolunu açar. Erkeğin arzuladığı kadına dair bir fikri olan kadın, nasıl kadın olacağının pusulasını da eline geçirmiş olur. Peki eğer bu pusulayı elde edememiş, sürekli

bu soruyla kafası meşgul olan bir kadın ne yapabilir? Kadının bu çıkmazın içerisinde erkeği tatminsiz bırakarak onu arzulamaya devam etmesini sağlayarak arzu araştırmasını devam ettirebilir. Freud'un Bir Histeri Vakasının Analizinden Parçalar adlı eserinin konusu olan Dora'yı yeniden ele alan Lacan için hastanın çekirdeğini oluşturan şey Dora'nın Bay K ve babası ile özdeşleşerek her iki erkeğin arzu nesnesi olan Bayan K.'nin sahip olduğu gizemi çözebilme çabasıdır. Darian Leader'ın "yatmadığı bir kadını arzulayan bir erkek" yapısı cinsellikten uzak tutulan bir ilişki olan Dora ile Bay K arasında da kurulur. Bu bilgiler ışığında tezin inceleme konusunu oluşturan cinsel birleşme gerçekleştiremeyen kadınlar için neler söylenebilir? Vajina nedir, yapısı nasıldır, kaslı mıdır, ne kadar sıkıdır, ne kadar gevşektir, ne büyüklüktedir, neleri içine alabilir neleri içine alamaz soruları kadın nedir, nasıl olunur sorusunun bedende cisimleşmiş bir hali olduğu düşünülmektedir. Bu kadınlar için vajinanın yapısını anlamak ve cinsel birleşmenin bir problem olarak ele alınması bir yer değiştirme olarak yorumlanmaktadır. Bir erkek ile özdeşleşerek kadının ne olduğu sorusunu cevaplayamamış olmanın yarattığı huzursuzluğun yansıması olduğu düşünülmektedir (63).

Kültürümüzde dilin içerisinde anlam ifade eden bir ayrım olan kız ve kadın kelimeleri cinselliğe yaptığı yankıyla ilişkilidir. Bir kız ne zaman kadın olur? Bir kıza artık nereden sonra kız denmez ve o artık bir kadındır? Etimolojik olarak kız dişi çocuğu ifade ederken kadın erişkin dişiyi ifade etmesine rağmen dişi kelimesi toplumsal hayatı şekillendirmekten çok uzaktır. Kız ve kadın kelimesi bir kişinin çocukluğu, bekareti ve medeni durumu hakkında bilgi verir. Kız evlenmemiş, bekareti kaybolmamış ve küçük yaştadır. Kadın ise evlenmiş, cinselliği deneyimlemiş erişkin dişidir. Erkek için ise böyle bir ayrım, bölünme ve anlamlandırma sürecinde böyle bir çelişki yoktur (64). Biyolojik cinsiyeti kız olarak dünyaya gelen bir insanın içine doğduğu toplumun kullandığı dil kişiyi böyle bir anlamlandırma zincirine tabii kılıyorsa dil ve cinsiyetlenme arasında çok sıkı bir bağ var demektir. Bir millete ait en değerli mirası olarak görülebilecek atasözlerinde kız ve kadın ile ilgili atasözlerine bakıldığında kadın gittikçe cinsellikle ilişkilendirilerek saçlı uzun aklı kısa atasözünde olduğu gibi temelinde uzun saçlı kadınların cinsel yaşama daha yakın olması sebebiyle kadını kötülemesi görülmektedir. Bu tez bağlamında dil, toplum ve kültürün aracı olarak kadınların cinsellik deneyimini anlayabilmek açısından önem verilmektedir. Dilin içindeki kız kadın ikilemi genitopelvik ağrı ve birleşme bozukluğu hastalığı yaşayan kadınlar için ne söyler? Dilde kadın kızdan cinsellik yaşayan evli erişkin dişi olarak ayrılıyor ancak bu kadınlar bu ikililiğin iki

kutbundan birinde tam olarak yer alamıyor. Ne kızdır ne de kadın. Evlenmiş olmasıyla artık kız değildir ancak cinsel birliktelik yaşamamış olmasıyla kızdır. Cinsel birliktelik cinsiyetlenme sürecinde yer alacağı konumu garantileyen, kadınlığa düğüm atma hareketi olarak görülebilir. Bu tez çalışmasında ele alınan kadınlar ise kadın olmak nedir sorusu ile kız-kadın ikilemi içerisinde sıkışmış görünmektedirler.

Bu ikilemin Rorschach kartları üzerine yansımaları ise herhangi bir cinsiyet özdeşleşmesine dair bilgi vermemek konusundaki katı konumlarıyla ilişkilendirilmektedir. Özdeşim sorunsalının ana mesele olduğu Kart III. ebeveyn imgesine gönderme yapmakla birlikte cinsel sembollerin yoğun olduğu bir kart olması sebebiyle biseksüel fantezileri canlandırması hem kadınsı hem erkeksi kısımları barındırması ruhsal biseksüeliteye dair bilgi vermekle birlikte eğer kişinin kimliksel bir problematiği varsa herhangi bir cinsiyete gönderme yapmayan yanıtlar vermesi kadınlığa dair içinde olduğu karmaşayı doğrular niteliktedir. “İki kişi, iki insan, iki şey” gibi cinsel kimliğe dair herhangi bir atıf içermeyen yanıtlar hem anne ile kurulan özdeşimin hem kadınsılığın iletiminin hem de cinselleşmiş beden tasarımılamada yaşanan problemleri düşündürmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda görülüyor ki bu çalışmanın hipotezlerinden bir diğeri olan Rorschach Testi’nin II., III., ve V. Kart’larına verilen yanıtların cinsiyetten arındırılmış kendilik tasarımlarını ortaya koyacağı hipotezi doğrulanmaktadır.

“IV. Kart, *“Volkanik dağ, lavları sönmüş, heybetli bir dağ gibi.”*

“IV. Kart, *“Kendini güçlü hisseden ama aslında tek başına kalan bir birey, aslında etrafında insanlar var ama yalnız.”*

Bu yanıtlarla da fallik gücü pasivize etme çabaları görülmektedir. IV. Kart ile birlikte değerlendirilen VI. Kart’ın fallik simgeler açısından oldukça yoğun yapısı hastaların bu kart karşısında yaşanan heyecanı bastırma çabalarını ortaya çıkarmaktadır. Ödipal dönemde kişinin arzusunun gerçekleşme ihtimalinin her ne kadar hayal kırıklığı yaratan boyutu varsa koruyucu bir boyutu da vardır. Arzunun gerçekleşmesi ihtimaline yaklaşmak oldukça endişe vericidir. Annenin arzusunun nedeni olarak baba devreye girdiğinde bu endişeler yatışmaktadır. Hastaların fallik temsiller karşısında yaşadığı endişenin kökeni karşısında buna sınır koyan bir babanın eksikliğinin ifadesi olarak görülmektedir. Ödipal çatışmanın yarattığı rahatsızlık VI. Kart’a yansıtıldığında *“Benzetemedim.”*, *“Hiçbir şey çağrıştırmıyor.”* yanıtları verilmektedir. Özdeşimlerin önemini ele aldığı yazısında Jordi Sala, ebeveynlerin kız çocuklarının kadınsılık gelişimi

için eksikliklerini, farklılıkları ve tamamlanmamış hallerini kabul etmeleri gerektiğini ifade etmektedir. Bu yazıda ifade edilen babaya doğru yolu açan annenin ardından babanın da kızının kadınsılığını tanınmasıdır (65).

Freud'a göre kız çocuğu iğdiş edilmiş bir şekilde dünyaya geldiği için erkek çocuğunda olduğu gibi iğdiş edilme korkusu yoktur. Erkek çocuğunu dipus karmaşasından çıkartan bu korku iken kız çocuğu için giriş sebebidir. Sylvie Faure-Pragier'in kadınlarla yürüttüğü analitik çalışmalardan beslenerek ortaya koyduğu şey ise kadınlar için de geçerli olabilecek bir iğdiş edilme kaygısının olduğu yönündedir. Kadınlar için iğdiş edilme kaygısı birlikte olduğu erkeği iğdiş etme korkusudur (66). Bu çalışmanın hipotezlerinden biri olan kadınsılığın iletimindeki yetersizliği destekler niteliktedir. Anneye dair bilindişi temsillerin elde edildiği kart yanıtlarının korkutucu ve tehlikeli içeriği düşünüldüğünde bir kız çocuğunun bu tarz bir anne figürü ile özdeşleşmesi kadınsılığın ötekine zarar verebileceği endişelerini doğrular niteliktedir. Bir kadın için bir erkekle cinsel birliktelik yaşamanın onun gücünü elinden almayı ve onu iğdiş etme tehlikesini içeriyorsa cinsel eylemden nasıl haz alabilir? Pragier'in görüşüne göre kadındaki bu endişeden sıyrılabilmesinin yolu babanın yalnızca anne bebek ilişkisini bölen bir işlevinin yanı sıra kızına kendisindeki kadınsılık ile de özdeşleşmeyi sunabilen bir baba işlevini yerine getirmesiyle mümkündür. Çalışmamızda otorite figürünü ifade eden kartlara atfedilen temsillere bakıldığındaysa annenin gücü karşısında pasivize olmuş figrlar elde edilmektedir. Sönmüş bir yanardağ gibi bir zamanlar var olan kudreti elinden alınmıştır.

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Rorschach testi ile kişinin duygusal ve afektif dünyasını ortaya çıkartan renkli kartlara verdiği yanıtların oldukça cansız olduğu görülmektedir. Bu hastalar için yatırım çoğunlukla bedenin içine ve sahip oldukları problemin çevresine aktarılmaktadır. Kişinin bedeni ile olan uğraşısı benliğe ve dış dünyaya yapılacak yatırımın önünde bir engel teşkil ettiği düşünülmektedir. Erotize edilemeyen ve cinsellikten uzak bir beden tasarımı hem dürtüsel dünyanın fakirleşmesine hem de narsistik yetersizliğe ilişkin ipuçları vermektedir. Bazı hastaların yanıtlarının oldukça çığ bir biçimde genitallere gönderme yapması dürtünün bastırmaya uğramadan doğrudan yansıtılmasını ifade etmektedir. Dürtünün dönüştürülemeden bilince nüfuz etmesi onları bu denli rahatsız edici yapan bir özellik olabileceği düşünülmektedir. Entellektüalizasyon ve yüceltme savunma mekanizmalarından oldukça uzak yanıtların verilmesi bu düşünceyi destekler niteliktedir.

Tüm bu bulgular ve değerlendirmeler ışığında bir kadının cinselliğinden keyif alabilmesi için her iki ebeveyn ile olan özdeşleşmelerden geçen çetrefilli yolun ne denli önemli bir yere sahip olduğu ifade edilmektedir. Kadın olmanın doğumla birlikte gelen biyolojik cinsiyetin çok ötesinde bir uğraş olduğu görülmektedir. Hayatta tarafını seçtiğimiz konumlardan erkeksilik ve kadınsılık konumları anneden ayrılmaya getirilen yorum ile yakından ilişkilidir. Simgesel babanın yokluğu ayrılığın inkârı ile ötekine açılacak boşluğu oluşturmaya izin vermediği düşünüldüğünde kadınsılığın iletiminde anne ile olan ilişki kadar baba ile olan ilişki de göz önüne alınmalıdır. Genitopelvik ağrı ve birleşme bozukluğu tanısı alan hastalar için tedavi yöntemi her ne kadar başarılı bir cinsel birleşmeyi hedeflese de asıl önem arz eden bu şikâyet üzerinden anne- baba- çocuk ağında kişinin öznelliğinin kurulumunun ele alınması olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmanın ana inceleme malzemesini sunan Rorschach Testi uygulamaları gereğince hastalarla tek seferlik görüşmeler yapılmıştır. Bu çalışmanın sınırlılıklarından birini oluşturabilecek bu özelliğin giderilmesi için ilerleyen çalışmalarda birbirini takip eden psikanalitik görüşmeler ile daha geniş çaplı bilgi edinebileceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1. DSM-5- TR Tanı Ölçütleri Başvuru Elkitabı. (2022). İstanbul: Esenkal Yayıncılık.
2. Mutlu E. A. (2009). Vajinismus tanısı alan hastaların sosyodemografik özelliklerinin cinsel mit inançları, cinsel öyküleri, cinsel doyum düzeyleri ve eş değerlendirme biçimleriyle karşılaştırılması. (Uzmanlık Tezi). İnönü Üniversitesi.
3. Deveci G. (2001). Yetişkin bireylerin nesne ilişkileri ve savunma düzenekleri ile romantik ilişki doyumları ve cinsel doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayınlanmış Tez, İstanbul Gelişim Üniversitesi).
4. Silverstein J. L. (1989). Origins of psychogenic vaginismus. *Psychotherapy and psychosomatics*, **52**: 197–204. Erişim 17.12.2023. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/2486877/>.
5. Pazmany E, Bergeron S, Van Oudenhove L, Verhaeghe J, Enzlin P. (2013) Body image and genital self-image in pre-menopausal women with dyspareunia. *Archives Sex Behaviour*, **42**(6):999-1010. Erişim 17.12.2023. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/23605571/>.
6. Smith, J. A., & Osborn, M. (2007). Pain as an assault on the self: An interpretative phenomenological analysis of the psychological impact of chronic benign low back pain. *Psychology & Health*, **22**(5): 517–534. Erişim 17.12.2023. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14768320600941756>.
7. Lahaie M-A, Boyer SC, Amsel R, Khalifé S, Binik YM. (2010) Vaginismus: A review of the literature on the classification/diagnosis, etiology and treatment. *Women's Health*, **6**(5):705-719. Erişim 18.12.2023, <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/20887170/>.
8. Cryle P. (2012). Vaginismus: A Franco-American story. *Journal of the history of medicine and allied sciences*, **67**(1):71–93. Erişim 10.01.2023. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/21156718/>.
9. Fadılloğlu K. (2019). *Genito-pelvik ağrı / penetrasyon bozukluğu olan hastaların yeme tutumları ve ilişkili faktörlerin incelenmesi* (Uzmanlık Tezi). Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, İstanbul.
10. Conforti, C. (2017). Genito-Pelvic Pain/Penetration Disorder (GPPPD): An Overview of Current Terminology, Etiology, and Treatment. *University of Ottawa Journal of Medicine*, **7**:48-53. Erişim 10.01.2023, https://www.researchgate.net/publication/321891618_GenitoPelvic_PainPenetration_Disorder_GPPPD_An_Overview_of_Current_Terminology_Etiology_and_Treatment/fulltext/5a386376a6fdccdd41fd022/Genito-Pelvic-Pain-Penetration-Disorder-GPPPD-An-Overview-of-Current-Terminology-Etiology-and-Treatment.pdf.
11. Reissing, E. D., Borg, C., Spoelstra, S. K., Ter Kuile, M. M., Both, S., de Jong, P. J., van Lankveld, J. J., Melles, R. J., Weijenborg, P. T., & Weijmar Schultz, W. C. (2014). "Throwing the baby out with the bathwater": the demise of vaginismus in favor of genito-pelvic pain/penetration disorder. *Archives of sexual behavior*, **43**(7): 1209–1213. Erişim 10.01.2023, <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/25024064/>.
12. Freud S. (1974). Three Essays on The Theory of Sexuality, In Strachey J., *The Standard Edition of the Complete Works of Sigmund Freud, Vol. 19*. London: The Hogart Press.
13. Brenner C. (1974). *An Elementary Textbook of Psychoanalysis*. Anchor Books.
14. Freud, S. (1964). *The standard edition of the complete psychological works of Sigmund Freud*. (J. Strachey, Ed.). Macmillan.
15. Freud S. (1974). Some Psychical Consequences of the Anatomical Distinction between the Sexes. In Strachey J. *The Standard Edition of the Complete Works of Sigmund Freud, Vol. 19*. London: The Hogart Press; 243-258.
16. Freud, S. (1931). Female Sexuality. The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud, Volume XXI (1927- 1931): The Future of an Illusion, Civilization and its Discontents, and Other Works, 221-244.
17. Zaidel A. (2019). Female anatomy and hysterical duality. *American journal of psychoanalysis*, **79**(1): 40–68. Erişim 15.02.2023, <https://doi.org/10.1057/s11231-019-09180-8>.
18. Abraham, K. (1922) Manifestations of the Female Castration Complex. *International Journal of Psychoanalysis*, **3**:1-29. Erişim 20.05.2023, <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9780429474675-4/manifestations-female-castration-complex-karl-abraham>.
19. Birksted-Breen, D. (Ed.). (1993). The Gender Conundrum: Contemporary Psychoanalytic Perspectives on Femininity and Masculinity. İçinde Braunschweig D., Fain M. (Ed.), *Phallic Shadow*. Routledge. 130-144. <https://doi.org/10.4324/9780203359631>.
20. Barnett M. C. (1968). "I can't" versus "he won't". Further considerations of the psychical consequences

- of the anatomic and physiological differences between the sexes. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, **16(3)**: 588–600. Erişim 22.07.2023 <https://doi.org/10.1177/000306516801600312>.
21. Kulish N., Holtzman D. (2010). Femininity and the Oedipus complex. In Fiorini, L.G., Rose G.A. (Ed), *On Freud's "Femininity"*. Routledge; 35-55.
22. Fiorini, L.G. (2010). The analyst's meta-theories concerning sexual difference and the feminine. In Fiorini, L.G., Rose G.A. (Ed), *On Freud's "Femininity"*. Routledge; 79-96.
23. Heenen-Wolff S. (2011). Infantile bisexuality and the 'complete oedipal complex': Freudian views on heterosexuality and homosexuality. *The International journal of psycho-analysis*, **92(5)**, 1209–1220.
24. Freud, S. (1912). On the Universal Tendency to Debasement in the Sphere of Love. In Strachey J. (Ed), *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud*. The Hogart Press, London, 177-190.
25. Freud, S. (1923). The Ego and the Id. In Strachey J. (19th Ed), *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud*. The Hogart Press, London, 12-59
26. Jeanne Lorraine Schroeder, J.L. (1998). *The Vestal and the Fescies: Hegel, Lacan, Property, and the Feminine*. London, UK: University of California Press.
27. Mitchell J. (1982). Introduction-I. In Juliet M., Rose J. (Ed), *Feminine Sexuality: Jacques Lacan and the Ecole Freudienne*. Macmillan Press, London, 1-26.
28. Rose J. (1982). Introduction-II. In Juliet M., Rose J. (Ed), *Feminine Sexuality: Jacques Lacan and the Ecole Freudienne*. London: Macmillan Press, 27-57.
29. Westerink H., Van Haute P. (2020). *Reading Freud's Three Essays on the Theory of Sexuality; From Pleasure to the Object*. London: Routledge.
30. Freud, S. (1912) On the Universal Tendency to Debasement in the Sphere of Love (Contributions to the Psychology of Love II). *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud*. London: The Hogarth Press, 177-190.
31. Freud, S. (1918). Taboo of Virginity. In Philip Rieff (Ed). *Sexuality and the Psychology of Love*. NY: Touchstone; 60-76.
32. Abrevaya E. (2013). *Kadınlığın Uzun ve Dolambaçlı Yolu*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
33. Hiller, J. (1996). Female sexual arousal and its impairment: the psychodynamics of non-organic coital pain. *Sexual and Marital Therapy*, **11(1)**: 55-76. Erişim 12.02.2024, <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/02674659608404284>.
34. Ellise D. (2005). Women and desire: why women may not want to want. In Toronto E., Ainslie G., Donovan M., Kelly M., Kieffer C., McWilliams N., *Psychoanalytic Reflections on a Gender-free Case*. London: Routledge; 194- 214.
35. Blum H. P. (2010). Object relations in clinical psychoanalysis. *The International journal of psycho-analysis*, **91(4)**: 973–976. Erişim 17.01.2024, <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/20973283/>.
36. Nobus D. (2013). That obscure object of psychoanalysis. *Continental Philosophy Review*, **46 (2)**: 163-187. Erişim 07.03.2024, <https://link.springer.com/article/10.1007/s11007-013-9261-1>.
37. Ileyassoff R. (2015). The object in Klein and Lacan. In Borossa J., Bronstein C., Pajaczowska C. *The New Klein-Lacan Dialogues*. London: Karnac Books; 91-104.
38. Ogden H. T. (2008). A new reading of the origins of object relations theory. *The International Journal of Psychoanalysis*, **17**: 767-782. Erişim 08.02.2024, <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/12204163/>.
39. McWilliams N. (2020). *Psikanalitik Tanı: Klinik Süreç İçinde Kişilik Yapısını Anlamak*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
40. Blass B. R. (2015). The ego according to Klein: return to Freud and beyond. In Borossa J., Bronstein C., Pajaczowska C. *The New Klein-Lacan Dialogues*. London: Karnac Books; 39-58.
41. Joyce A. (2016). Infantile sexuality: Its place in the conceptual developments of Anna Freud and Donald W. Winnicott. *The International journal of psycho-analysis*, **97(3)**: 915–931. Erişim 18.11.2023, <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/27437634/>.
42. Winnicott, Donald W. (1966). The Split-off Male and Female Elements to Be Found in Men and Women. In Caldwell L., Robinson H. T. (Ed), *The Collected Works of D. W. Winnicott: Volume 7*. New York: Oxford Academic; 317–330.
43. Winnicott, Donald W. (2021). *Oyun ve Gerçeklik*. İstanbul: Metis Yayınları.
44. Bailly L. (2015). The object. In Borossa J., Bronstein C., Pajaczowska C. *The New Klein-Lacan Dialogues*. London: Karnac Books; 75- 79.
45. Fink B. (1999). *A Clinical Introduction to Lacanian Psychoanalysis- Theory and Technique*. London: Harvard University Press.
46. Lacan J. (Ed.). (1994). *The Object Relation- The Seminar of Jacques Lacan Book IV*. London: Polity Press.
47. Vanier A. (2012). Winnicott and Lacan: a missed encounter?. *The Psychoanalytic quarterly*, **81(2)**:

- 279–303. Erişim: 19.04.2023, <https://doi.org/10.1002/j.2167-4086.2012.tb00494.x>.
48. Ekener, Z. (2009). *Gündelik hayatta kadının "ele geçirilmesi": Sınırlanma, baskı ve şiddete psikanalitik bir yaklaşım* (Doktora Tezi). İstanbul Bilgi Üniversitesi, İstanbul.
49. Tunaboğlu-İkiz, T. (2017). *Rorschach Testi- Psikanalitik Yorum, Kodlama ve Uygulamalar*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
50. Tunaboğlu-İkiz, T. (2016). *"Tematik Algı Testi": Psikanalitik Yönelimli El Kitabı*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
51. Tunaboğlu-İkiz, T., Atak, İ., Düşgör, P., Zabcı, N. (2009). *Rorschach Kodlama Kitabı 2: Yetişkin Normları*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
52. Okray, Z. (2012). Sihirli ayna söyle bana. *Yansıtma Psikopatoloji ve Projektif Testler Dergisi*, 17, 61-64.
53. Marty, P., M'Uzan, M., David C., *Psikosomatik Soruşturma*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
54. Alsancak Sönmez, B. (2010). Ergenin ruhsal işleyişinin projektif testlerle değerlendirilmesi. In *Psikanalitik Yönelimli Klinik Görüşmeler*, Bağlam Yayıncılık, İstanbul; 114-131.
55. Winnicott, D. W. (1958). The capacity to be alone. *The International Journal Psychoanalysis*, 39: 416–420. Erişim: 03.03.2023, <https://pep-web.org/search/document/IJP.039.0416A>.
56. İkiz T. (2010). Klinik görüşmelerde projektif testlerin yeri. In *Psikanalitik Yönelimli Klinik Görüşmeler*, Bağlam Yayıncılık, İstanbul; 106- 113.
57. Sever, E. (2012). Psikosomatik patolojilerde sınırların kırılabilirliği. *Yansıtma*, (17), 31-42.
58. Freud, S. (2017). *Psikanalize giriş: nevrozların genel kuramı*. (İdemen, A.C., çev.) İstanbul: Cem Yayınları. (Orijinal eserin yayın tarihi 1916)
59. Leader D. (2016). *Delilik nedir?* (Aksoy, B. E., çev.) İstanbul: Encore Yayınları. (Orijinal eserin yayın tarihi 2011)
60. Freud S. (1974). The Ego and the Super-Ego (Ego Ideal), In Strachey J., *The Standard Edition of the Complete Works of Sigmund Freud, Vol. 19*. London: The Hogart Press.
61. Lacan J. (1982). The Phallic Phase and the Subjective Import of the Castration Complex. In Juliet M., Rose J. (Ed), *Feminine Sexuality: Jacques Lacan and the Ecole Freudienne*. Macmillan Press, London, 99-123.
62. Braun, V., & Kitzinger, C. (2001). The Perfectible Vagina: Size Matters. *Culture, Health & Sexuality*, 3(3): 263–277. Erişim: 28.03.2023, <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13691050152484704>.
63. Leader D. (1998). *Kadınlar Neden Yazdıkları Her Mektubu Göndermezler?* (Çatlı N., çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları. (Orijinal eserin yayın tarihi 1997)
64. Aydın N. (2018). Kız-kadın kimliğinin oluşumu ve kadına bakış bağlamında toplumsal algıya yön veren atasözleri. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*. 39: 169-180. Erişim 10.02.2024, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/506062>
65. Sala J. (2009). Çocuk arzusu sylvie faure-pragier'nin yazısının tartışması. In Parman T. (Ed.), *Psikanaliz Yazıları 19, Özne Olarak Anne*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık; 35-50.
66. Pragier F., S. (2009). Kadında çocuk isteği yalnızca eksik olan penisin bir ikamesi midir?. In Parman T. (Ed.), *Psikanaliz Yazıları 19, Özne Olarak Anne*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık; 23-34.

EKLER

EK-1. Etik Kurul Onayı

T.C.
SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ
HAMİDİYE BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

Toplantı Tarihi :
Toplantı Sayısı :
Karar Sayısı :

Kurulumuza değerlendirilmek üzere sunulan, ...
araştırmacı, ...
numaralı
nün yardımcı araştırmacı olduğu
başlıklı proje
önerisi kurulumuzun
bulunmuştur.

Aslı Gibidir

EK-2.Bilgilendirilmiş Onam Formu

Sayın Katılımcı,

Katıldığınız bu çalışma bilimsel nitelikte bir araştırma olup konusu “Genito Pelvik Ağrı ve Birleşme Bozuklukları Tanısı Olan Kadınlarda Birincil Nesne İlişkileri ve Beden Tasarımlarının Rorschach Testi ile Değerlendirilmesi” dir. Bu araştırma, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Yaşam Bilimleri Fakültesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisansı Doç. Dr. Engin Emrem Beştepe yönetiminde psikolog Şeyda Karaorgan tarafından yürütülmektedir.

Bu çalışmaya katılmak gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmanın kapsamında yöneltilecek sorular size zorlayıcı geldiği takdirde, çalışmaya katılmama ve çalışmanın herhangi bir aşamasında, hiçbir cezaya/yaptırıma maruz kalmaksızın, çalışmadan ayrılma hakkına sahipsiniz. Araştırmada yer almanız nedeniyle size hiçbir ödeme yapılmayacak ve sizden de hiçbir ücret talep edilmeyecektir. Sizden Demografik bilgi Formu sonrasında Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi Polikliniğinde görüşmeler gerçekleştirilecektir. Kişisel bilgileriniz gizli tutulacak ve paylaştığınız cevaplar sadece bu araştırma için kullanılacak, hiçbir şekilde paylaşılmayacaktır.

Araştırma hakkında daha fazla bilgi almak için araştırmacı Şeyda Karaorgan’a erişebilirsiniz.

Araştırmanın bilgilendirilmiş gönüllü olur formundaki tüm açıklamaları okudum/sözlü olarak dinledim. Bana yukarıda konusu ve amacı belirtilen araştırma ile ilgili yazılı ve sözlü açıklama aşağıda belirtilen araştırmacı tarafından yapıldı. Araştırmaya gönüllü olarak katıldığımı istediğim zaman gerekçeli veya gerekçesiz olarak araştırmadan ayrılabileceğimi biliyorum. Söz konusu araştırmaya, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın kendi rızamla katılmayı kabul ediyorum.

Gönüllünün Adı-Soyadı:

İmzası:

Tarih:

Araştırma hakkındaki yukarıdaki ve istenen diğer bilgiler katılımcıya tarafımdan açıklanmış ve yazılı onamını alınmıştır.

Araştırmacının Adı-Soyadı :

İmzası:

Tarih:

